

CUMHURİYET SENATOSU TUTANAK DERGİSİ

37 nci Birleşim

23 . 2 . 1967 Perşembe

İçindekiler

	Sayfa	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	94	let Meclisi 1/329; Cumhuriyet Senatosu 1/724) (S. Sayısı : 897) 96 :99,142 :143
2. — Gelen kâğıtlar	94	
3. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları	95	6. — Genel görüşme 99
1. — İngiltere Parlâmentusunun davetlisi olarak altı kişilik bir Türk Parlâmento heyetinin İngiltere'yi ziyaretinin uygun bulunduğu dair Başkanlık Divanı kararı.	95	1. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız ve 6 arkadaşının, Millî Eğitim politikası ile ilgili bir genel görüşme açılması hususunda önergesi (8/15) 99:130
4. — Seçimler	95	7. — Sorular ve cevaplar 130
1. — Anayasa Mahkemesine bir asıl üye seçimi.	95	B) Yazılı sorular ve cevapları 130
2. — Yüksek Hâkimler Kuruluna iki asıl üye seçimi.	95	1. — Cumhuriyet Senatosu Bahkesir Üyesi Hasan Âli Türker'in, Kuyugediği mevkiinde seller dolayısıyla meydana çıkan linyit kömürü yataklarına dair soru önergesi ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı İbrahim Deriner'in yazılı cevabı (7/316) 130:131
3. — Yüksek Hâkimler Kuruluna bir asıl ve bir yedek üye seçimi.	95 :96	2. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Mehmet Özgüneş'in, bir öğretmenın nakline dair soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı Orhan Dengiz'in yazılı cevabı (7/306) 131:140
5. — Görüşülen işler	96	
1. — Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporu (Mül-		

3. — Cumhuriyet Senatosu Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın, 506 sayılı Sosyal Sigortaları Kanununun uygulanması-

Sayfa

na dair Başbakan'dan sorusu ve Başbakan adına Ali Naili Erdem'in yazılı cevabı (7/307)

Sayfa

140:141

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Tabii Üye Mehmet Özgüneş; Irak Cumhurbaşkanı Abdurrahman Arif'in memleketimizi ziyarati münasebetiyle Türk - Irak dostluğunu överek bunun ebedileşmesi gerektiğini ifade ile Irak'taki Türklerin kendi dilleri ile öğrenim yapmalarının temini dileğinde bulundu.

1966 yılı Bütçe Kanuna bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması;

1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması;

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvelde değişiklik yapılması;

Karayolları Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarıları ve,

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Genel Müdürlüğü kısmına kadro eklenmesi hakkındaki kanun

teklifi görüşüldü ve kanunlaşmaları kabul edildi.

Çalışma Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki 4841 sayılı Kanunun 6 nci maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesi ve bu kanuna yeni maddeler eklenmesi hakkındaki kanun tasarısı üzerinde bir süre görüşüldü ve istek üzerine tasarı komisyona gönderildi.

Sayıştay kanunu teklifi görüşüldü ve teklifin kanunlaşması kabuledildi.

23 Ocak 1967 Perşembe günü saat 15,00 te toplanılmak üzere Birleşime saat 19,26 da sonverildi.

Başkan
Başkanvekili
Fikret Turhangil

Kâtip
Gaziantep
Nizamettin Özgül

Kâtip
Tabii Üye
Selâhattin Özgür

SORULAR

Yazılı sorular

1. — Cumhuriyet Senatosu Artvin Üyesi Fehmi Alpaslan'ın, Murgul Bakır Fabrikasının bacasından intişar eden zehirli gazların yok edilmesine dair yazılı soru önergesi Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/325)

2. — Cumhuriyet Senatosu Yozgat Üyesi

Sadık Artukmaç'ın, hayvan yetiştiriciliğimizin ziraatçilere verileceğine dair yazılı soru önergesi, Tarım Bakanlığına gönderilmiştir. (7/326)

3. — Cumhuriyet Senatosu Kocaeli Üyesi Hilmet İşmen'in, yabancı ve ortaklaşa yabancı sermayeli firmalara dair yazılı soru önergesi, Ticaret Bakanlığına gönderilmiştir. (7/327)

2. — GELEN KÂĞITLAR

Rapor

1. — Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Karma

Bütçe Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/329; Cumhuriyet Senatosu 1/724) (S. Sayısı : 897) [Dağıtma tarihi : 22 . 2 . 1967]

B İ R İ N C İ O T U R U M

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Fikret Turhangil

KÂTİPLER : Nizamettin Özgül (Cazantep), Nahit Altan (Çanakkale)

BAŞKAN — 37 nci Birleşimi açıyorum. Çoğunluğumuz vardır. Gündeme geçmeden önce bir

sunuş var.

3. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *İngiltere Parlamentosunun davetlisi olarak, altı kişilik bir Türk Parlâmento heyetinin İngiltere'yi ziyaretinin uygun bulunduğuna dair Başkanlık Divanı Kararı.*

Genel Kurula

6 kişilik bir Parlâmento Heyetimizin İngiltere Parlamentosunun davetlisi olarak İngiltere'yi ziyareti hakkındaki vâkı davetinin kabulü; Müsterek Başkanlık Divanının 25 . 6 . 1965 tarihli

toplantısında muvafık mütalâa edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz olunur.

Cumhuriyet Senatosu Başkanı
İbrahim Şevki Atasagun

BAŞKAN — Altı kişilik bir parlâmento grubunun İngiltere'ye gitmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

4. — SEÇİMLER

1. — *Anayasa Mahkemesine bir asıl üye seçimi.*

2. — *Yüksek Hâkimler Kuruluna iki asıl üye seçimi.*

3. — *Yüksek Hâkimler Kuruluna bir asıl ve bir yedek üye seçimi.*

BAŞKAN — Anayasa Mahkemesine, bir asıl üye seçiminin 54 ncü turunu yapacağız. Bu maksatla üç kişiden müteşekkil bir tasnif heyeti seçeceğiz ve oy verme muamelesine nereden başlayacağımıza dair bir ad çekme muamelesi yapacağız.

Tasnif Heyeti :

Sayın Bora? Buradalar...

Sayın Emanullah Çelebi?.. Yok...

Sayın Karayığıt?.. Yok...

Sayın Nüvit Yetkin?.. Yok.

Sayın Açar?.. Burada, fakat rahatsız olduğu için....

Sayın İsmail Yetiş?.. Yok.

Sayın Tefik İnci?.... Burada.

Sayın Cemal Tarlan?.... Yok.

Sayın Enver Işıklar?.... Buradalar.

Sayın Bora, Sayın İnci, Sayın Işıklar Tasnif Heyetine seçilmiştirlerdir.

Oy verme muamelesine Sayın Yurdakuler'den başlayacağız. Zarf ve oy puslaları dağıtılın. Her üç seçimin müsterek yapılması da uygun görülmektedir. (Muvafık sesleri) Her üç seçim de zarfla olacaktır. Oy puslaları zarfa konacak. Anayasa Mehkemesine bir asıl üye seçiminin 54 ncü, Yüksek Hâkimler Kuruluna iki asıl üye seçiminin 23 ncü, yine Yüksek Hâkimler Kuruluna bir asıl ve bir yedek üye seçiminin birinci turu yapılacaktır, her üçü bir arada.

Anayasa Mehkemesine bir asıl üye seçimi için baştaki sepete, eski yaptığımız seçim için ortadaki sepete, yeni seçeceğimiz bir asıl ve bir yedek üye için de son sepete oylar atılacaktır.

Şimdi son seçimde adaylıklarını koymuş kişilerin isimlerini okuyorum listeye göre.. Sayın üyelere muttali bulunmadıkları son ve ilk yapacağımız tura ait Yüksek Hâkimler Kurulunun bir asıl ve bir yedek seçimine dair aday listesini okutuyorum efendim.

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Hâkimler Kuruluna yedek üye seçilmek üzere müracaat edenlere ait ad cetveli.

Akıncı Mehmet,
Aydınol Bahattin,

Aydınhyım Suat,
Benderlioğlu Necati,
Besler Rahmi,
Çalgüner Hayri Mustafa,
Çelikel Hüsamettin,
Ertün Reşat Mehmet,
Güven Mithat,
İçli Hakkı,
Öncel Celâl,
Sağıroğlu Azmi,
Saka Zühtü,

BAŞKAN — Seçime tâlibolan hâkimlerden hem asıl, hem yedek üyeliğe tâlibolanları hasebiyle listeler de değişiklik vardır.

Bir liste daha okutacağım, demin okuduğumuz liste yedek üyeliğe talibolanların listesiydi. Bâzi hâkimler asıl üyeliğe de taliboldukları cihetle iki defa isimleri okunacaktır.

Asıl üyeliğe tâlibolanların isimlerini okuyorum :

Aydınhyım Suat,
Bedirhanogđlu Ali,
Benderlioğlu Necati,
Besler, Rahmi,
Çelikel Hüsamettin,
Erdemir Lûtfi,
Ergil Rahmi,
Ertün Reşat Mehmet,
Gür Avnülrefik,
Güven Mithat,
Güyer İzzettin Yusuf,
Karabel Sıtkı Salih,
Karahana Enver,

Türemen Naci,
Memişoğlu Celâl,
Ulu Erdoğan Şükri,

BAŞKAN — Ou puslaları ve zarflar dağıtıldı. Oy verme muamelesine Sayın Yurdakuler'den başlıyoruz.

Yalnız tasnif işlerini kolaylaştırmak için ikinci bir tasnif heyeti seçilmesine zaruret hâsıl olmuştur. Bu sebeple üç arkadaşın ismini çekiyorum.

MUCİP ATAKLI (Tabii Üye) — Gündemdeki diğer maddelere geçelim.

BAŞKAN — Gündemin diğer maddelerine geçemeyiz. Seçimler devamlılık arz eder. Seçimin devamı, ademidevamı hakkında, netice tefhim edilmeden, gündeme geçme kararı veremeyiz.

MUCİP ATAKLI (Tabii Üye) — Her zaman geçiliyordu.

BAŞKAN — Sayın Karaöz?.. Buradalar.

Sayın Şerefhanogđlu?.. Yok..

Sayın Betil?.. Yok..

Sayın Sarlıcalı?.. Yok..

Sayın Zeren?.. Yok..

Sayın Madanoğlu?.. Yok..

Sayın Bahadırılı?.. Burada.

Sayın Köksal?.. Yok..

Sayın Küçük?.. Burada..

Sayın Küçük, Sayın Bahadırılı, Sayın Karaöz.

(Tabii Üye Muzaffer Yurdakuler'den başlanarak oylar toplandı.)

BAŞKAN — Oyunu kullanmıyan sayın üye?.. Yok. Oy verme muamelesi bitmiştir.

5. — GÖŞÜLEN İŞLER

1. — *Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/329; Cumhuriyet Senatosu 1/724) (S. Sayısı : 897) (1)*

BAŞKAN — Tasnif devam ederken bir tezkere vardır, bu meseleyi de halletmiş olalım. Tezkereyi okuyoruz.

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

(1) 897 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

Gelen kâğıtlarda bulunan Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısının (1/329) gündeme alınarak bütün işlere takdimen ve öncelikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Bütçe Karma Komisyonu Başkanı
Aydın
İsmet Sezgin

BAŞKAN — Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçesinde değişiklik yapılmasına mütedair olan tasarının gelen kâğıtlardan gündeme alınması hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul

edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Raporun okunup okunmaması hususunu oylarınıza arz ediyorum. Okunmasını arzu edenler... Okunmamasını arzu edenler... Okunmaması kararlaştırılmıştır.

Kanunun tümü üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?.. Yok. Maddelere geçilmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. İvedilikle görüşülmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında Kanun

Madde 1. — Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/3) işaretli cetvellerin ilişik (1) sayılı cetvelde yazılı tertiplerine 305 305 lira ek ödenek verilmiştir.

BAŞKAN — Cetveli okutuyorum.

[1] SAYILI CETVEL

Bölüm		Lira Eklenen
	(A/1)	
12.000	Personel giderleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	50 000
	(A/3)	
34.000	Mali transferler BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	305
35.000	Sosyal transferler BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	255 000

Madde üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi cetveleri ile birlikte oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı (B) işaretli cetvelin 63.000 (Çeşitli gelirler ve cezalar) bölümünün 63.000 (Çeşitli gelirler) maddesine 305 305 lira eklenmiştir.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 4. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel Baaknları yürütür.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümü üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?.. Buyurun Sayın Özden.

EKREM ÖZDEN (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısı mütadolduğu gibi otomatikman buradan geçmektedir. Hiç olmazsa Bütçe Komisyonu Başkanı veya Tekel Bakanı bunun ne zaruretlerle getirildiği hususunda bir izahat vermesi, bizi tenvir etmesi lâzımgelirdi. Gönül arzu ediyor ki her hangi bir Hükümet işbaşında olursa olsun bu gibi değişiklikler meselesinde kürsüye çıkıp Meclisleri tenvir etmeleri gerekir. Ben yalnız bu Hükümet hakkında değil, diğer hükümetler hakkında da bunu daima düşünmüşümdür. Bütçe yapılmıştır, bütçe mevki meriyettedir, personel giderleri hakkında, malî transferler hakkında ve diğer hususlar hakkında ariz ve amik tetkikat yapılmış ve bu tetkikat Karma Komisyonda incelenmiş, evvelâ Senatodan geçmiş, sonra Millet Meclisinden geçerken gereken tetkikat yapılmış, bütçe mevki meriyete konulmuş, arkasından cetvellerde tadilât geliyor. Buna akıl sır erdirmek mümkün değildir. Ne zaruretlerle karşı karşıyayız, ne gibi icaplar bu kanunun getirilmesine sebebiyet vermiştir, az - çok bunları anlamak ve bilmek lâzımdır.

Buraya geliyor maddeler okunuyor, oylama yapılıyor, oylamadan sonra iş bitip gidiyor. Bu şekilde çıkan kanunlara arkadaşlar, doğrusu gönlüm razı olmuyor, kanunların üzerinde bilgi edinerek, zaruretleri anlıyarak icapları takdir ederek, oy kullanmanın vicdan rahatı içinde olmadığını arz etmek isterim.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Ege, buyurun.

BÜTÇE KARMA KOMİSYONU BAŞKAN-VEKİLİ İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım; (1 No. lu cetvel) de eklenen hanesindeki (12.520 kasa taz-

minatı) yıl içinde bu vazifeyi yapmakta olan Tekel mensubu memurların maaşlarının artmasından mütevellit kasa tazminatının da % 30 miktarına kadar ödenebilmesi, kanunen kayıtlı bulunduğundan bu 50 bin lira buradan gelmiş ve bu maksatla 50 bin lira eklemeye ihtiyaç hâsıl olmuştur.

İkincisi, 35.000 nci «Sosyal transferler» bölümü karşısında ki, 255 bin liraya gelinece, bu da yine, terfi eden memurların «Sosyal transfer» bölümüne girmesi gereken çeşitli emeklilik haklarıyla ilgilidir. Eğer bu iki kalemi nazarı itibara almayacak olursak karşılıksız borçlar olarak gelecek yıla devredilmesi icabeder. Bunu önlemek kasdı ile bu iki kalem ek olarak kabul edilmiş ve böyle bir tasarı ile karşınıza gelmek mecburiyeti hâsıl olmuştur. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Kanunun tümü üzerinde başka görüşmek isteyen sayın üye?.. Yok. Kanunun tümünü oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Açık oylarınıza arz edilecektir efendim.

1966 yılı Tekel Genel Müdürlüğü aktarma bütçesine mütedair olan açık oylamada açık oyunu kullanmayan sayın üye var mı? Oy verme muamelesi bitmiştir.

Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısının oylamasına 122 sayın üye katılmış, 120 kabul, 2 ret; salt çoğunluk sağlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi ve Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçimi neticelerini arz ediyorum.

Yüksek Başkanlığa

Anayasa Mahkemesine bir asıl üye için 23 . 2 . 1967 günü yapılan seçime (113) üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı zevat hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Tasnif heyeti

Üye	Üye
Tunceli	Zonguldak
Arslan Bora	Tevfik İnci

Üye
Samsun
Enver Işıklar

Alperen Fevzi Mühip	13
Ertem Halil	10
Evren Saadet Kaçar	4
Zarbun Halit	80
Boş	6
	—
Toplam	113

BAŞKAN — Salt çoğunluk sağlanamamıştır.

Yüksek Başkanlığa

Yüksek Hâkimler Kuruluna iki asıl üye için 23 . 2 . 1967 günü yapılan seçime 129 üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı zevat hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Tasnif heyeti

Üye	Üye
Tunceli	Zonguldak
Arslan Bora	Tevfik İnci

Üye

Samsun
Enver Işıklar

Aytaç M. Şerafettin	1
Çebi Ahmet Salih	2
Çalgüner Mustafa Hayri	4
Çelikel Hüsamettin	1
Danışoğlu Kadir	76
Dura Şemmas	1
Erdemir Lûtfi	3
Genç Ruşen	4
Güyer İzzettin Yusuf	2
Karaküçük Bahattin	1
Kaya Mehmet	60
Kazancı Şakirettin M.	5
Kozanoğlu Yaşar	3
Öncel Celâl	4
Sağiroğlu Azmi	1
Uluerdoğan Şükrü	2
Yalçın Sebati	73
Boş	2

BAŞKAN — Salt çoğunluk sağlanamamıştır.

Yüksek Başkanlığa

Yüksek Hâkimler Kuruluna bir asıl ve bir yedek üye için yapılan seçime 127 üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı zevat

hizalarında gösterilen oyları almışlardır.
Arz olunur.

Tasnif Heyeti

Üye	Üye
Hatay	Tabii Üye
Enver Bahadırılı	Sami Küçük

Üye
Muğla
İlyas Karaöz

A S I L

Benderlioğlu Necati	1
Berler Rahmi	1
Erdemir Lütfi	71
Ergil Rahmi	3
Gür Avnülrefik	1
Güyer İzzettin Yusuf	3

Memişoğlu Celâl	1
Ulu Erdoğan Şükrü	6

Y E D E K

Aydınol Bahattin	12
Benderlioğlu Necati	1
Besler Rahmi	1
Çalgüner Hayri Mustafa	5
Çelikel Hüsamettin	3
Güven Mithat A.	11
İçli Hakkı	5
Öncel Celâl	72
Sağiroğlu Azmi	9

BAŞKAN — Salt çoğunluk sağlanmamıştır. Yapılan her üç seçimde de oyların dağılışı ve istihsal edilen oy miktarı Başkanlıkça göz önünde bulundurulurken yeni bir tur yapılmasıyla sonuç istihsal edilmeyeceği cihetle gündemin diğer maddesine geçiyoruz.

6. — GENEL GÖRÜŞME

1. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız ve 6 arkadaşının, Millî Eğitim politikası ile ilgili bir genel görüşme açılması hususunda önergesi (8/15) (1)

BAŞKAN — Genel görüşmeye başlamadan evvel bununla ilgili içtüzük maddesini okuyorum.

Madde 129. — Genel görüşmeye, Başkanlıkca önergenin okutulmasıyla başlanır. Önerge sahiplerinden birisi, dilerse önergeyi açıklar. Varsa en az üç üyenin konuşmasından sonra Hükümet dinlenir.

Önerge sahiplerinin ve diğer üyelerin görüşmeye katılmak haklarıdır.

Önergeyi okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Atatürkçülüğün toplumsal bilince işlenmesi suretiyle çağdaş uygar bir uyanışın sağlanmasında öncülük yapagelmış olan öğretmenlerimize karşı girişilen baskı ve saldırıların, son zamanlarda zulüm halini aldığına ilişkin haberler her devrimeci ve Atatürkçünün gönlünde derin üzüntüler yaratmaktadır.

(1) 8/15 sayılı önerge üzerindeki ilk görüşme 16 . 2 . 1967 tarihli 35 nci birleşimdedir.

Son günlerde tank olunan bazı olaylar üzüntüyü de aşarak, büyük kaygılar doğuracak niteliktedirler.

Toplumsal geleceğimizin hazırlayıcıları olan öğretmenleri, türlü amaçlarla bölerek, birbirine saldırmakla başlayan öğretmen ve genel olarak devrim düşmanlığının Millî Eğitim Bakanlığını da etkisi altına almış olduğu görülmektedir.

Camiden okula ve Bakanlıktan en küçük köye kadar yaygın halde ve plânlı şekilde yürütülen, bazı olaylarda idare âmirlerinin de katıldığı öğretmen aleyhtarı kampanyanın biran önce durdurularak, sosyal hukuk devleti felâketini temel alan İkinci Cumhuriyet Türkiye-sine yakıştırılmak istenen bu utanç verici tutumdan Türk Toplumunun korunması son derece önem kazanmış bulunmaktadır. Atatürk'ün nutkunun okutulması, Anayasanın ilke ve amaçlarının öğretilmesi ve 27 Mayısın nedenleri ile amaçlarından söz edilmesini bile kovuşturma konusu yapan Bakanlığın yanlış politikasının baş etken olduğu açıkça belli olan bu duruma yasama organlarının daha fazla seyirci kalamıyacağı inancı ile, «Millî Eğitim poli-

tikası» ile ilgili bir genel görüşme yapılmasının sağlanmasını saygı ile rica ederiz.

Tabii Üye	Tabii Üye
Ahmet Yıldız	Muzaffer Yurdakuler
Tabii Üye	Tabii Üye
Haydar Tunçkanat	Selâhattin Özgür
Tabii Üye	Tabii Üye
Şükran Özkaya	Sami Küçük

Tabii Üye
Fahri Özdilek

BAŞKAN — Takrir sahiplerinden her hangi birisi görüşmek istiyor mu, takririni izah etme sadedinde?

AHMET YILDIZ (Tabii Üye) — Ben izah edeceğim.

BAŞKAN — Sayın Ahmet Yıldız, buyurun.. Sayın Yıldız görüşmelerinize başlamadan evvel bir hususun tesbitine müsaade eder misiniz? Tatbikatımız bir çok konularda gruplar adına, İhtüzüğün demin okunan maddesine mukabil, gruplar adına söz verildiği, gruplar adına görüşlerin ifade edildiği tesbit edilmiş durumdadır. Genel görüşme için söz alan sayın üyelerin adlarını okuyorum. Bunların içinde gruplar adına söz alan sayın üye yoktur. Bu hususun işaret edilmesini rica edeceğim. Çünkü İhtüzüğümüzün umumi hükümlerine göre gruplar öncelik almaktadır.

Sayın Zerin Tüzün, şahsınız adına mı?

ZERİN TÜZÜN (Cumhurbaşkanınca S. Ü.)
— Evet.

BAŞKAN — Sayın Selâhattin Özgür?

SELÂHATTİN ÖZGÜR (Tabii Üye) — Grup adına.

BAŞKAN — Sayın Fethi Tevetoğlu?

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Grup adına.

BAŞKAN — Sayın Hüseyin Atmaca?

HÜSEYİN ATMACA (Denizli) — Şahsım adına.

BAŞKAN — Sayın Ömer Lütfi Bozcalı?

ÖMER LÜTFİ BOZCALI (İzmir) — Şahsım adına.

BAŞKAN — Sayın Ahmet Yıldız, tekrar grup adına söz alacak mısınız efendim? Burada isminiz var.

Şimdi takrir sahiplerinden birisi olarak şahsınız adına söz almış bulunuyorsunuz değil mi efendim?

AHMET YILDIZ (Tabii Üye) — Evet, grup adına söz alacağım.

BAŞKAN — Selâhattin Özgür Beyden sonra?

AHMET YILDIZ (Tabii Üye) — Evet.

BAŞKAN — Sayın Çebe? Şahsınız adına Sayın Bingöl? Şahsınız adına. Sayın Hocaoğlu? Şahsınız adına. Sayın Kalpaklıoğlu? Şahsınız adına. Sayın Dikeçliği? Şahsınız adına. Sayın Gündoğan? Şahsınız adına. Sayın İşmen? Şahsınız adına.

Efendim, hem tesbit etmiş olduk, hem de görüşmek isteyen sayın üyeleri bildirmiş olduk, durumu biz de yazdık.

Buyurun Sayın Yıldız.

AHMET YILDIZ (Tabii Üye) — Sayın Başkan, sayın senatörler, Sayın Bakan ve Millî Eğitim Bakanlığımızın temsilcileri; genel görüşmemizin Türk Millî Eğitimine başarılı bir hizmette bulunabilmesini temenni ederim.

Genel görüşme önergemizin kabul edilışinden ötürü teşekkürlerimizi sunarız. Bu kabulden umutlandık. Nerede ise, isteğimiz kabul edilmeyecek kaygısı ile, uzunca hazırladığımız gerekçe haksız bir şüpheye dayanıyor kısmına vardı. Bâzı A.P. li sayın arkadaşların oturdukları yerlerden benimseyici sözlerini işittikten sonra umutlarımız bir derece daha kuvvetlenmiştir.

Fakat A. P. adına konuşan Sayın Tevetoğlu'nu dinledikten sonra, umutlarımız hayal kırıklığına döndü. Arkadaşımızın kullandığı uslûp, olaylara bakış şekli, bazı kurum ve kişilere yapıştırdığı sıfatlar, öz Türkçeye karşı kullandığı deyimler ve yanlış aldığı bilgilerden ötürü olacak ki, açık gerçekleri ters gösterme çabaları, gerçeklerimizde belirttiğimiz kaygıları bir kat daha artırdı.

Önergedeki amacın yorumlanma şekli ise sanki kusur yapmış bir kimsenin telaşlarına benzer bir uslûbla anlatılmıştır.

Sayın arkadaşlar;

Önce genel görüşme isteğimizin amacını belirtelim.

1) Edindiğimiz bilgilere ve gözlemlerimize göre, vahim denecek bir durum karşısında iken, Bakanlığın takındığı umursamazlıktan vazgeçmesine yardım etmek istedik.

2) Yanlış bilgilerle, yaratılması ihtimali olan yanlış kanılardan kamu oyu ve hattâ sayın A. P. li Parlâmento üyeleri dâhil, yasama meclisleri üyelerini korumak ve olayların içyüzünü meydana çıkarmaktır.

3) Haber aldığımız bir çok utanç verici teraplere girenlerin cesaretini, ilgili Devlet sorumlularını da uyararak, kırmayı arzuladık.

Hele Devlet görevlilerinin durumunu çok üzüntüyle karşıladığımız için böyle kimselerin durumunda meydana çıkmasını arzuladık.

4. Devlet yönetiminde sorumlu ve görevli kimseleri uyararak ödevlerine çağırarak, kusurlu olanlarının hatalarını düzeltmeye yardım etmek ve kusurda inadedenleri de meydana çıkarmak istedik.

5. Gördükleri insafsız işlemler ve dayanılmaz baskılar karşısında ezilmekte olan Türk öğretmenine, bu Yüce Meclisten umut ışığı tutmak ve bu uygarlık savaşçılarına karşı olan minnet ve şükran duygularımızın gereğini yapmaktır.

Yoksa, Sayın Tevetoğlunun söylediği gibi, polemik, tutkusu, Hükümeti zayıflatmak, ya da ortamdaki huzursuzluğu artırma niyetinde değiliz. Belki bu hususlarda da kamu oyunun bilgisine açıklanmadan olmuş olabilir. Bir ricamızı tekrar edeceğiz: Konuyu lütfen bir A. P. konusu yapmayı. Olayı yaratanların çoğu A. P. li olabilir. Fakat biz konuyu tümüyle bir A. P. konusu yapmak niyetinde değiliz. Hattâ bu konularda kötü hareketleri geçenleri A. P. ne de tanıtmak suretiyle Partinin kendi içinde isteğine göre yapacağı işlemlere de yardım etmek istedik.

Sayın arkadaşlar; yaşadığımız hizipçilik ve bölünme döneminde, öğretmenler arasında tanık olduğumuz ayrılıklar en sakıncalıdır. Çünkü, bu ayrılıkların dayandığı temel çok ilginçtir. Bu bölüme, Atatürkçülük ve ona karşıtlık, devrimcilik - tutuculuk ve din tüccarlığı, toplumeuluk - zümrecilik, milliyetçilik, milliyet ticareti, 27 Mavisçilik ve ona düşmanlık, uygarcılık - çıkarcılık gibi, yanyana aslâ yaşamayacak tutkulara dayanmaktadır. Bu bölünme belgelerini sunacağız. Böyle tutkuların çarpıştığı ortamın zehirlediği hava, bütün karabulutları ufkularımıza çekebilecek niteliktedir. Verdiğimiz ve bugünde sunacağımız kesin örneklerle

rin çoğunu, herkesin bildiği inancıyla, fazla derinlere inmek niyetinde değildik. Fakat A. P. si adına konuşma yapan arkadaşımızı dinledikten ve diğer bazı yetkililerin sözlerini okuduktan sonra, gerçeklerin iyice bilinmediği ve öğrenilmesine karşı da bir direnme olduğu kanısına vardık. Kuliste konuştuğumuz bâzi A. P. li arkadaşların dâhi konuyu iyice bilgili şekilde henüz bilmedikleri kanısına vardık. Bizim kanımız belirttiğimiz amaçları başka yöne saptırmak ve T. İ. P. tarafından verilen önerenin etkisi altında gösterilmemiz çok pörsümüştür eski bir metoddur.

Sonu hayat kırıklığı olmamasını temenni ettiğimiz bahar havası dolayısıyla olacak ki, alışlageldiğinin tersine bugün C. H. P. yerine T. İ. P. paralelinde gösterildik. Biz aynı yerdeyiz, bulunduğumuz çizgiye gelen herkesle işbirliği yaparız.

Bizim öneremiz, arkadaşların büyük yanılmasına bakın, T. İ. P. önergesinden zaten önce idi, çok daha önce idi. Bunu bilenler bu iddiayı acı bir gülümseme ile karşılar. Nerede kaldığı, T. İ. P. nin verdiği önergede belirtilen hususların bir kısmının bizimkinde de bulunmasını, tabii senatörlerle T. İ. P. arasında, neye yarıyacağı bilinmiyen, bir köprüye malzeme yapmak eğilimi, çok zavallı bir çabadır. Olay doğru ise, onu T. İ. P. yada başka birisinin söylemesi birşey değiştirmez. Doğruluğuna bakılır. Siz olaylara bakın ve örneklere bakın.

Şimdiye değin çok kullanılagelen bu yöntemin, bu metodun bırakılmasını tavsiye ederiz.

Hele buna bir de, komünistlik ya da dinsizlik desteği eklenince çok başarılı sanılmaktadır. Sayın Tural'ın emrini yadığıdığımızı söylediğimiz zaman aynı metot kullanıldı, bize.

Sayın Başbakan, «Komünizm karşı olan bir emri neden yadınızdınız?» dedi. Bütün A. P. eğilimli organlarda aynı temayı işlediler. Sözlerimizin esasını saklamaya ise çok dikkat edildi. Ona ve bütün örneklerine karşılık olması için ve bundan sonra da başvurulması için açık ve kesinlikle belirtmek isteriz ki:

İnsan hak ve özgürlüklerine aykırı olan Komünizmi insanlık dışı sayarız. Türk ulusuna ve dinimize karşı bir komplo olan nureuluğu dinsel bir sapıklık addederiz. Kürtçülük ve buna benzer ayrılıkları destekleyenleri ulusun düşmanları sayarız.

Sayın Tural'ın bu konulara ilişkin uyarmalarını da gönülden benimseriz. Ama konuşmamızda da belirttiğimiz gibi, Yassıada anıları yoluyla subay ve ordu düşmanlığının en çirkinini yapan gazetelerin, Kızılay, Adana, gençlik ve işçi olaylarına yakıştırmaya çalıştıkları etiketleri emirde görmekten üzüntü duyduk. Yoksa komünizmle karşı nureculuğa karşı uyarmasından değil. Aynı çevrelerin kullandıkları deyimleri ihtilâl için kullanılması da yadırgadık. Sayın Demirel'in, «Fırtına gördüm, beğendim ve yayınlattım», der gibi ifadesini görünce de bunu da yadırgadık... Sonra... (A. P. sıralarından müdahaleler)

BASKAN — Sayın Yıldız takririnizin izahı içinde kalmanızı rica edeceğim .

AHMET YILDIZ (Devamla) — Bu yolla ordunun politikaya itilmesinin tehlikesine dokunduk. İşte amacımız bu iken deminkinde de olduğu gibi bunu hemen çevirip şu partiyle beraber bu partiyle beraber, komünizmle karıştırmak siyasi ahlâka yakışmaz. Kesin olarak söylüyoruz inançlarımızı.

Bunun Cumhuriyete ya da Atatürkeüllüğe gölge düşüren bir yanı yoktur. Fransa'da Cumhuriyetler numaralanırken, aynı Cumhurbaşkanı zamanında dahi hiç kimse böyle bir mantık ileri sürmediği gibi De gol bu numaralanmaya karşı bir şey sövlemediğini hatırlamıyoruz. O halde bizdeki tepkinin nedeni nedir? Bir daha tekrar edilmemesi arzusuyla söylüyorum.

Biz 2 ne Cumhuriyet deyimini, Atatürk'e ve onun cumhuriyetine saygısızlık savmıyoruz. Bizim görüşümüz tersine, ona ve eserine ihanet edenlere had'lerini bildiren bir ulusal devrimin kurduğunu düzenin adı savıyoruz. Bu ada ihanetin büyüklüğünü gösteren bir anlam olduğu için önem veriyoruz. Bu Atatürk'e yönelisin. Kemalizm'in yeniden doğuşunun yarattığı Devlet düzeninin adıdır. 27 Mayıs öncesi dönemin, karartılmış cumhuriyetin o lekeden kurtuluşunun ifadesidir.

Bu gerçeği kabul edenlerle, 27 Mayısın anlamını küçümsemek isteyenler ve Anayasa hükmüne rağmen, onun yıktığı dönemin siyasal ve hukukî adını kabul etmeyenler, bu deyim üzerinde elbette bizimle anlaşamazlar. İşte 2 ne Cumhuriyet deimi üzerindeki tartışmanın asıl nedeni **buce budur.**

Bunu burada bırakalım 27 Mayıs, sayın arkadaşımızın bir deyimini, bir cümlesiyle ifade edeceğim. Sadece bir polisin dövüşenleri ayırması zanan ve Anayasanın başlangıç kısmına dargın olan görüşlerle aynı görüşte değil elbette. Çünkü orada öyle söylemiyor daha birçok lâflar söylüyor.

Sayın arkadaşlar; bu açıklamalardan sonra tertiplilikte, kanunumuzla ilgili üstat olanların en çirkin tertipleri öğretmenlere karşı kullandıklarına ilişkin bazı örnekleri açıkladığımız zaman, biraz sonra, durumun dehşetini bir kat daha belirtmiş olacağız.

Bu tutumları ve çirkin tertipleri önlemezsek, bu yüce ulusa çok yazık olur. Tertipçilerin hemen hepsi de politikacı olduğundan, ulusal kuruluş, dernek, kurum ve örgütlerden politikacının alınması ve çekilmesi yolundaki isteğe gönülden katılırız. Doğrudur bu görüş.

Fakat bunu ileri süren sayın arkadaşımız, marifetlerini saydığımız Milliyetçi Öğretmenler Derneği kurucularından olursa ve onunla ilişkin cabalarını da bilirsek, teklifin samimi olduğuna nasıl inanalım? Başkaları çekilsin yalnız biz kalamız, demek anlamına gelir böyle bir teklif. Yoksa hepimiz, herkes aradan çekilsin.

Karşı derneğin bağında bulunan milletvekiline karşı kullanılan en çirkin ifadeler bu dernekler arasında çatışmanın ne hinchli olduğunu gösteriyor.

Sayın senatörler;

Şimdi konuyu derinliğine ve genişliğine değerlendirmenize sunacak yorumlarımızı ve da-
vandırdığı örnekleri sunuyorum.

Sözün başında bir kez daha belirtelim ki, ahlâksızlık yapanların ya da her hangi bir suçundan ötürü yetkili organlarca ceza giydiklerinin savunucusu değiliz. Konuştuğumuz öğretmenlerin resmî kuruluşları, federasyon ve sendika yöneticileri de aynı görüşü ifade ettiler.

Yalan, iftira yada yanlış bilgilere dayandığı inançlarda buldukları hiçbir adi suçtan, ancak öğretmenin savunucusu değiliz diyorlar. Bu tip muracaatları da reddediyoruz diyorlar. O halde görülüyor ki, öğretmen örgütleri de bu arzuda değildir.

Fakat görünürde âdi suç işlemiş ama olay düzme, iftira ya da yanlış bilgiye dayanıyorsa bununla ilgilenmek insancıl bir davranıştır.

Bu tip olayları kütleyi lekelemek için kullanmak isteyenlerin bulunduğunu da biliyoruz. Örnekler de vereceğiz bu hususta.

Teklifimiz, yeterli ve yetkili kimselerce karara bağlanmış suçların savunucusu olmadığına ve önergemizde de böyle bir amaç bulunmadığına göre, bize karşılık verecekler de, ister Hükümet, ister parti adına, bu tip kirli suçları kürsüye getirmesinler. (A. P. sıralarından gürültüler.) Bu, hem Yüce Kürsüye ve hem de büyük öğretmen kütlesine olan saygının bir gereğidir. (A. P. sıralarından gürültüler.) Hiç bağırmayın biz diyoruz ki, önergeyi getirdik. İçindeki misalleri vereceğiz. Biz onlara karşı yapılan o muamelelerden ötürü zulüm diyoruz. Siz de deyin ki; bunlar yanlış, adını vereceğiz. Ama bunun içinde bir kadın ahlâksızlık yapmış, bana ne. Cezasını görür. Bir adam birisini vurmuş cezasını görür. Onların... (A. P. sıralarından gürültüler.)

BAŞKAN — Çok rica edeceğim, meselenin sükûnetle gitmesi, sayın hatibin bir tarafa hitabetmemesi o tarafın da mukabele etmemesiyle mümkün olacaktır.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Efendim, bizimki bir teklif...

SUPHI KARAMAN (Tabii Üye) — Sayın Başkan, sizin sesiniz çok güzel çıkıyor, hatibin ki iyi duyulmuyor. Kapatıyorsunuz, mikrofonu. (Gülüştürmeler)

BAŞKAN — Efendim, kapatmadım, rica ederim, hatip mikrofonu güzel yanaşsın.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Efendim, Sayın Başkandan... (Gürültüler)

BAŞKAN — Belki benim iki mikrofonum var, güzel kullanıyorum, Sayın Yıldız mikrofonlara kapanırmısınız bir şey yapmadan? Biraz daha yanaşın.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Sayın Başkandan da rica ediyorum, arkadaşlar lütfen ben nasıl sükûnetle dinledimse, konuşuyorum dinlesinler tekliftir bu. Biz diyoruz ki, açıklıyoruz : Mahkeme kararıyla, yetkili organlar yoluyla suçları belli olmuş insanların bizim önergemizde yeri yoktur. Bizim önergede söylediklerimiz açık. Onların üzerinde duracağız. Devrim aleyhtardır diyoruz, dil aleyhtardır, diyoruz, zulüm yapılıyor, diyoruz, diyoruz, diyoruz. Biz bunları ispat edeceğiz. Ama

biz demiyoruz ki iffetsiz kadının savunucusuyuz. Bana ne. Onu mahkeme görür, bakanlık gereğini yapar. Bu buranın konusu değil. Ama belli ki başka şekilde örtüler hazırlanmış, gerçekler örtülerle örtülmek isteniyor. Lütfen o örtüler kirlidir. Onları buraya getirmiyelim. İşte biz diyoruz ki kirli örtüler değil, gerçekleri konuşacağız. İşte onun için teklifimiz, yeterli yetkili kimselerce karara bağlanmış suçlarla ilgili değildir. Bunlar buraya gelmesin. Biz onları söz konusu etmeyeceğiz. Biz etmeyince sizden de istemiyoruz. Yaparsınız, o sizin bildiğiniz iş. Hele hakkında iki rapor verilmiş, söyleyeceğim örneğini, lehindekini kapat, aleyhindekini oku. Bunu yakıştırmayız. Olmuştur bundan önce örneğini vereceğim. İşte onun için Sayın Bakandan rica ettim, ediyoruz, tekrar ediyoruz, kirli suçlar yetkili organ ve kurulların verdiği suçların ne savunucusuyuz ne de ilgilimiz. Başka konularla ilgilimiz onu belirteceğim. Şimdi söylüyorum.

Politik partizanlık örnekleri :

Bu konuya, eskiden de olmuş gibi, ilkel ve hukuk Devletine yakışmayan bir gerekçe gösterilmesini çok yadırgadık. Yani falan yapmış bende yapacağım. Altta kalanın camı çıksın. Her gelen yapacak bu işi. Bu beyan gerçekten bizi araştırmaya götürdü ve Demirel Hükümetinden önce de açığa çıkarılan, nakledilmiş ve bakanlık emrine alınmışlar oldu.

Fakat şu partiyi, ya da öbürünü tutuyor gerekçesiyle yapılmış bir tasarruf bulamadık. Hükümet biliyorsa getirsin. Yani falan partiye taraftar olduğu için bakanlık emrine alınmış veya işten el çektilmiş, - tayinlere karışmıyoruz onu konuşacağız, çünkü ceza bunlar - bunlardan bir örneğe rashyamadık Sayın Bakan biliyorsa söylesin. Sonra o hükümetlerde 3 ncü Koalisyon, 4 ncü Koalisyon hükümetleri zamanında böyle bir bilgi bize gelmedi. Şimdi soruşturduk öğretmen derneklerine böyle bir parti dolayısıyla ceza gören yok dediler. Ayrıca hükümetlerin, yetkili organ ve kurulların kararı olmadıkça, da, Millî Emniyet ve emniyetten verilen raporların dışında ki bunların da bâzıları tenkid edilebilir, karışmıyorum, bunun dışında yetkili organ ve kurulların kararı alınmadıkça da hiçbir öğretmene ceza verilmedi, dedi öğretmen teşekkülleri. Sayın Bakan onu

da biliyorsa verir, onu yapanları da kınarız. Şimdi yapılan partizanca tâyinlerin en önemli özelliği, en etkili yerlere tâyin yaparak, oradan bütün kitleyi baskı altına almaktadır. Bölgede de en etkili olan öğretmenler ele alınmaktadır. Örnekler sunuyorum.

Partizanlık örnekleri ve bunun mekanizması :

1. Siyasal partilerin temsilcisi bulundukları millî eğitim disiplin kurulları yoluyla, idare âmirlerini etkiliyerek atanmaları yapmak, geçen defa örneklerini verdik.

2. En belirgin örneğini Trabzon'da gördüğüm ve anlattığım gibi, parti temsilcilerinin öğretmen atanmalarını vize etmeleri oturuyordu orada ve milletvekillerinin bunu kahvelerde müjdelemesini vatandaş biliyor.

3. Bir parti organı olduğu gibi diğer bir partiyi de yedekte tutmak isteyen, evet bir parti organı olduğunu genelgesinde yazıyor, diğer bir partiyi de yedekte tutuyor Milliyetçi Öğretmenler Derneğinin genelgesinden anlıyoruz, bunun partizanlığın ve politik baskının aleti olduğunu gördük.

4. — «Başka partiden olanı vururum» dikkat buyurun lâfa, bunu partili de söylemez. Böyle bir kimseyi en önemli illerden birine, millî eğitim müdürü yapan zihniyet partizan değil de nedir? Bunda parti baskısı istemiyor da ne isteniyor? Bunu açıkça söyleyen adamı önemli illerden birinin başına korsanız (C. H. P. sıralarından hangi il sesleri) Denizli ili...

5. — Sayın Başbakanın dosyaları var. Vaktinizi almamak için okumuyacağım, gerekenleri okuyacağım, isimleri vereceğim açıklansın diye. Bacanağımın Millî Eğitim Müdürü olarak İsparta'da öğretmen İlhan Alkan'a yaptığı haksızlık. Kovuşturamazlık kararı alındığı halde mahkemeye tekrar sevk edildi, yetmedi bu, bakanlık emrine alındı. Sayın Bakan anlatsın. Berâet ediyor gene gidiyor. Mahkemedeyken bakanlık emrine alıyor. Bâzi örnekler vereceğim, oraya hiç dokunmamış. Öğretmeni bakanlık emrine alanlar bu durumda partizan değilse, insanlara işkence eden bir tipi temsil ediyorlar demektir. Niçin alıyorlar?

6. — Keçiözümlü'de, A. P. Başkanı Seyfullah Uğurlu, Müdürün odasında öğretmene hücum ediyor, öğretmen sürülüyor. Urfa'nın Akçakale

ilçesine sürülüyor. Halbuki dayak yemekten zor kurtulmuş, bir de sürülmüş.

7. — A. P. Denizli adayı Müdür ile daimi encümünde parti lehine oy verdiği kesin belli olan vali ve onları koruyan Sayın Bakanın geçen defa çok teferruatlı anlattığımız Kayseri'deki öğretmen olayı partizanlık değilse, başka adı siz bulun.

8. — Horasan'da, Hoca - Öğretmen tartışmasından sonra, Hükümeti basmaya gelen ilçe ikinci başkanı Koko Rıza'nın (Adı bu) tutumunun adı nedir, Cumhuriyet tarihinde böyle şeyler görülmüş mü? Bir parti ikinci başkanı Hükümeti basıyor bir şey de olmuyor. (A. P. sıralarından gürültüler)

Sayın arkadaşlar, heyecanlanmıyalım sayısız örneklerinden bir kaçını sunduğumuz partizanlık ve siyasal baskı dayanılmaz hale gelmiştir.

T. Ö. S. Genel Başkanı, korkusuz ve hiçbir gerekçe gösterilmeden müfettişlikten atılmış. Hâlâ bir görev de verilmemiştir. Yeni seçilen Başkan Feyzullah Ertuğrul da, dikkat buyurun, ve elinizi vicdanınıza koyun, bağıracağınız yerde. Bu baskı ve sindirme değil de nedir? (Doğru mu? sesleri)

Sayın arkadaşım, vicdanî bir ses duydum, doğru mu, diyor. Ben söylüyorum Sayın Bakan da cevap versin. İşte bu doğrudur, bu söz yanlışsa bunlar benim sözüm de haksızdır, Genel bir baskı ve göz dağıdır, bu.

Kendi dışında, bağımsız sesler istemiyen, hak ve özgürlükleri kendi tekelinde sayan ve politikalarına aykırı düşen ya da isteklerine göre çalışmayan kurum ve örgütleri en kaba yöntemlerle, kontrole yeltenen bir tutumun bir kez daha diriltilmiş olmasını Türkiye için talihsizlik sayıyoruz.

Öğretmenler, subaylar ve gençler, yurdun geleceğini hazırlayanlarla geleceği olanları, ülkücü, ilerici olanları, çıkar çevreleri daima baskı altına alır ve en büyük engel sayar. Bu döneme gelindi mi böyle bir döneme gelindi mi artık sonu hesabedilemez tehlikelerle karşılaşırız, diyoruz. Böyle dönemlerde, uyduruk kuruluşlar türetmek ve onları el altından beslemek bilinen metodlardır.

Böyle dönemlerde, bütün kiralık kalemler satılık kafalar ve çıkarıcılar haysiyet pazarlarının işporta malı olurlar. Örnekleri, hepimiz biliyoruz. (A. P. sıralarından müdahaleler)

BAŞKAN — Müdahale etmeyiniz, müdahale etmeyiniz, rica ederim.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Öyle bir politika oldu mu bu hallolur. Türkiye’de işbu hale geldi mi Atatürk’e, devrimlere ve 27 Mayıs’a sahip çıkanları anarşist tanıtıp polis ve onun koruyuculuğundaki milis tertipleriyle susturmaya çalışmak gibi usullere başvurmak da doğal olur.

Bu toplumsal gerçeğin ışığı altında görüşme konumuzun çok önemli olan yönüne, devrim düşmanlığıyla ilgili yönüne değiniyoruz. Evet ikinci gerekçesi bu idi. Atatürk’ün Bursa nutku etrafında koparılan çirkin yaygara ve saldırı devletimizin kurucusunu mahkeme kapılarına düşürdükten sonra bu konuya değinen her öğretmen işkence çarkının dişlerine takılmış demektir.

Anamur’un, evet örneğini veriyoruz, Kaçdıç- len köyünde düzenlenen Atatürk gecesini Ata- nın değişik tarihlerde ve çeşitli konulardaki söylevlerinden derlenerek bir dergide yayımlanan (Yaşayan Atatürk) başlıklı yazıyı toplan- tıda okutmak isteğinden ötürü valinin 7 öğretmene işten el çektirmesi, Atatürk’ün bu sözleri bir dergide çıkmış, bunları okutacağım diyor 7 öğretmene el çektiriliyor. (A. P. sıralarından müdahaleler, gürültüler)

BAŞKAN — Müdahale etmeyiniz efendim, (Gürültüler)

AHMET YILDIZ (Devamla) — Biz sözleri söylüyoruz. Atatürk’çüyüm diyenler de bağıra- cak yerde böyle hareketlere cephe alsınlar. Bu, devrim düşmanlığını kitaplarla okullara kadar yaymak istiyen bakanlığın çabaları. Örnek ve- receğim: Bakanlığın, 9 Nisan 1966 günü bir ge- nelge ile okullara 8 milyon lira karşılığında ço- cuklarımıza ulaştırdığı yayınlardan bakın ço- cuklar neler öğreniyor. Bunları öğrendikleri halde gene yayımlar gidiyor okullara. Diyor ki, bunlardan bir tanesi, bugün yetersiz ellerde Hükümet mekanizmasının çıkardığı acı ses- ler milleti tedirgin etmektedir. Gök gözlü Se- lânik dönmesi - bu okula gönderilen, bakanlığın parasıyla gönderilen dergi - «Gök gözlü Selâ- nık dönmesi» Kimdir bu? Nerede Atatürkçü- ler?

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Bi- raz insafli olunuz...

AHMET YILDIZ (Devamla) — Biz bunlara sahteci diyoruz. Sonra devam ediyorum. (A. P. sıralarından İskender Cenap Ege’nin anlaşıl- mayan bir müdahalesi) Müsaade et. «Ezeli düş- manımız...» (Gürültüler) Bunlar doğru, söyle- diklerimiz. Dergide «Ezeli düşmanımız...» (Kar- şılıklı gürültüler)

BAŞKAN — Gerekli cevaplar verilecektir, muhterem senatörler.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Efendim, siz de haklısınız ben veriyorum bunları.

BAŞKAN — Bu dergi mevzuu daha evvel de görüşüldü bir sözlü soru dolayısıyla.

AHMET YILDIZ (Devamla) — «Ezeli düş- manımız», dikkat buyurun, «Moskof emellerine hizmet etmek, Atatürk Türkiyesini içten yık- mak sevdasına düşen Cumhuriyet Halk Par- tisi» Partinin vasfını görüyorsunuz, okula gidi- yor bu dergi. Milletın kesesinden.

Biraz da rakamlar vereceğim onlara ne ka- dar para veriliyor, çıkan milyonlarca lira ile milleti hançerliyenlerin ceplerini dolduran bir tutuma seyirci kalanlara sesleniyoruz: Yüksek memurlarına öğretmenlere, düşün adamlarına, bilim adamlarına ve Devletimizin kurucusu- na yönelen bu ahlâk dışı yayımları koruyan ve okullarımıza gönderen Millî Eğitim Bakanlığı işte bu hale gelmiştir. Öbür dergiler okullara gidiyorsa aynı suçtur, böyle bir şey yazıyorsa. Bu mudur suç? Yoksa bunu size söylemek mi bir suç? Bakıyorum suç bu değilmiş, bunu bi- zim söylememiz suçmuş. (A.P. sıralarından o derginin ismini de söyle, sesleri)

BAŞKAN — Müdahale etmemenizi rica ede- çeğim. (Gürültüler) Muhterem senatörler bir meslenin genel görüşmesi yapılıyor. (Gürültüler ve karşılıklı münakaşalar)

AHMET YILDIZ (Devamla) — Sayın ar- kadaşlarım, bu dergi gibi yazan dergi olur (A.P. sıralarından gürültüler, karşılıklı münakaşalar) Bu dergi gibi yazan olur. Fakat ben size diyorum ki bu dergiye Bakanlık abone ola- rak okula gönderiyor. Aradaki fark bu. Yok- sa bir ahlâksız dergi de çıkabilir. Ama bunu Bakanlık okula gönderiyor.

Arkadaşlarım, şimdi geçiyorum, devrime 27 Mayıs’a karşı... Bakın ne diyor bir görevli? (Gü- rültüler, A.P. ve C.H.P. li senatörlerin birbirle- rine karşılıklı sözleri)

SUPHİ KARAMAN (Tabii Üye) — Usul hakkında söz istiyorum efendim. (Şiddetli gürültüler)

BAŞKAN — Usul yok... Muhterem senatörlerden sükûneti rica edeceğim. Eğer sükûnetle meseleyi yönetemezsek kapatmak mecburiyetindeyim. (Gürültüler) Eğer asabına... (Gürültüler) Müsaade edin arkadaşlar... (Gürültüler, anlaşılmıyan müdahaleler, birbirlerine satışmalar ve sıralardan avağa kalkmalar) Lütfen yerlerinize oturun. Savın İdare Âmirleri vazifelerinizi yapınız. Muhterem arkadaşlar takdir sahibi hakkını kullanıyor, konuşuyor. İstedğini konuşsun. Verilecek cevaplar var, Hükümet var sizler varsınız. Siz de fikirlerinizi getirirsiniz kürsüye. Asabına hâkim olamıyan arkadaşlar varsa lütfen salonu terk etsinler, selâmetle yürütelim genel görüşmevi. (Alkışlar)

AHMET YILDIZ (Devamla) — Çok teşekkür ederim Savın Başkan, benim teklifim de bu. Ben bunları söylüyorum, karşılığı da söylenir.

BASKAN — Hatip fikrini söylüyor efendim.

AHMET YILDIZ (Devamla) — İsim veriverim. falan falan döverim. Nive bağırvorsunuz?

BASKAN — Savın Yıldız, nive bağırvorsunuz. nive müdahale ediyorsunuz diyerek tabrik edici sual sorucu şekilde tevâhte bulunmanın, sizden de bunu rica edeceğim.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Basüstüne. bakın şimdi isimle... 27 Mayıs vatanlar... (Eflâzî Cumhuriyet Senatosu Üyesi Selim Hızırdaşlı ve Aydın Cumhuriyet Senatosu Üyesi İskender Cenap Ege karşılıklı münakaşalarda bulundular.)

BASKAN — Savın İskender Cenap Ege... Savın Ege... (Gürültüler) Hatinler lütfen yerlerinize oturun, arzı eden hatinler lütfen dışarıya çıksınlar efendim... (Gürültüler)

Muhterem arkadaşlar, Hevoti Umumiyenin...

SAFFET URAL (Bursa) — Başkan, lütfen tarafsız Başkanlık ediniz...

BASKAN — Savın Ural çok rica ederim... Siz lütfen vazifenizi bilin asabiyetle sağa sola bağırmayın...

AHMET YILDIZ (Devamla) — Sayın arkadaşlarım, örnek veriyordum. «27 Mayıs yapanlar ve parmağında 27 Mayısın yüzüğünü taşıyanların elleri, kolları kesilecek - d'nev'in sonunu - ve yarın sokakları kanları dolduracak-

tır. Atatürk dini yıkmış kâfirlerdendir», gibi ifadelerin kahramanı olmaktan başka hiçbir değeri bulunmıyan ve Konya'da Ağır Cezada dâvası görülmekte iken, hem Ağır Cezada dâvası görülüyor, hem bu hezeyanları yapıyor, böyle bir kimse Çumra'nın ilköğretiminin başına getirilmiş. Asılsız bir ihbarla namuslu öğretmene çullanırken böyle bir kimseyi belirli bir kovuşturma altında iken Çumra'nın İlköğretim Müdürü yapan el, devrim aleyhtarı bir görüşe en azından fırsat vermiştir.

Uşak İlköğretim Müfettişi, bakın hemen arkasından, Talât Erol, isim veriyorum hep, düşük iktidarı tenkid ettiği için...

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kavseri) — 38 sayılı Tedbirler Kanununu müdafaa etmek...

BASKAN — Sayın Kalpaklıoğlu çok rica ederim, kürsüde konuşan bir arkadaşına müdahale edilir mi? Bırakınız çok rica ederim.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kavseri) — 38 sayılı Tedbirler Kanununu müdafaa etmek sizin vazifeniz değil...

BASKAN — Söz hakkınız var siz kürsüye geldiğiniz zaman konuşursunuz.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Tenkid ettiği için bu müfettiş bir kişi tarafından sikâvet ediliyor, Bakanlık emrine alınıyor. O iktidarı, mesruluğunu vitirdi diye Anavasanın vazdâhi iktidarı, tenkid ettiği için müfettiş Bakanlık emrine alınıyor. İsmi Talât Erol. Bunu vatanlara karşı bize tarafsız olun derlerse biz de onlara, insafılı olun, deriz.

27 Mayıs Anayasa Bıvramında Kıvkaşçe ilcesinde düzenlenen törenden ötürü d'netilmemiş bir bant habare ed'lererek 3 öğretmen sürenlere, hangi mesruluk temeli üzerinde oturuyordunuz sorusunu biz de soruyoruz? Böyle bir törende bir bant d'netiliyor diye öğretmen sürülürse, oturduğunuz mesruluk temeli nedir?

Sürmene'de. ben 27 Mayıs diye bir bıvram tanımıyorum, diyen ve törenden sonra öğretmenle konuşan Ortaokul Müdürünü sürdüren milletvekili ve onun isteğini yapan Bakana biz de yeminlerini hatırlatmak ve bu durumda kendi sıfatlarını kendilerinin bulmasını teklif etmek hakkımızdır. Biz sövlemiyoruz. Örneklerini veriyoruz, uzatmıyalım.

Şimdi diğer gerekçeye geliyoruz. Aynı meslek kuruluşları arasında yaratılan çatışmayı, biliyorsunuz. Kuruluşlar federasyon, sendika. Milliyetçi Öğretmenler Derneği, ilkokul Öğretmenleri Sendikası, İlköğretim Müfettişleri Derneği, Eğitimci için yeni bir örgüt. Bakanlık katından bir genelge ile teşvik edilen Teknik Öğretmenler Sendikası, daha kurulmamış teşvik edilmiş, yani işveren bir sendika kuruyor. Bunların arasında belirgin çatışma geçen de belirttiğimiz gibi 1 300 küsur üyeli Milliyetçi Öğretmenler Derneği ile diğer iki büyük kuruluştur. Çatışma bu aradadır. Hiç şüphesiz bazı temiz öğretmenleri de kapsayan ve bütün öğretmenlerin ancak yüzde biri kadarını temsil eden bu küçük kuruluş iki büyük dev örnekle yaptığı savaşta kazançlı çıkmaktadır. Hep o yeniyor. Yüzde bir, yüzde 99 u hep yeniyor. Bu anlaşılmaz başarının sağlanmasında, partizanların etkisi altında işyeri Devlet mekanizmasından elde edilen üstün destek esas rolü oynamıştır. Bakın mekanizmaya Bakanlığın merkez örgütünde, bunları hep söylüyoruz Sayın Bakan da hayır desin, Kültür Müsteşarı dernek üyesidir. Hazırladığı Muallimler Birliği Tüzüğünde köy enstitüsü mezunları hangi yüksek okulu bitirirlerse bitirsinler bu derneğe üye olamazlar. Üye olamazla kaydını koyan, Öğretmen Okulları Genel Müdürü, dernektendir. Deyime bakın evvelâ öğretmeni kullanmıyor, muallimler. Bütün yasalar da ve hattâ elindeki Bakanlık program ve emirlerinde kullanılan öğretmen sözünü kullanmıyor. Almanya'da Yahudiler, affedersiniz, köpekler giremezler şeklindeki nazi yasağını köy enstitüsü mezunları için kullanan bir kimse öz Türk çocuklarına nazilerin Yahudilere baktığı gibi bakan bir kimse öğretmenlerin başına getiriliyor. İşte bu partizanlık değil bu derneğin etkisinde çalışmaktır. Yanına da iki müdür aynı şubeden, aynı şeyden geliyor, yanında da bir müdür aynı şeyden geliyor. Sonra köy enstitüsü mezunlarını temizleyeceğim diye meydan okuyan kimse de genel müdür yine. İzmir A. P. adayı ve aynı dernekten birisi İlköğretim Genel Müdürüdür. Aynı dernek kurucularından biri, Yüksek Öğretim Genel Müdürü. Bakanlığın abone işlerini yürüten yayın işlerindeki iki müdür aynı dernekten. Bunların hepsi yeni tayin edilenlerdir. Kilit yerler.

Öğretmen okulları, ilkokul, yüksek öğretmen, abone işleri, yayın işleri bütün bunlar.

Taşradan da istediğiniz kadar örnekler verebilir, dosyalar da bu vaktinizi almıyorum. Trabzon gibi öğretmenlerin bütün işlerini yürütenlerin bu dernek üyesi olmalarından tutun da bütün önemli yerlerde aynı dernek üyeleri yerleştirilmektedir.

Yeni atanmalarda da en önemli ölçü bu derneğe üye olmaktır. Bu iş o derecede kazançlı hale gelmiştir ki, bakın yeni daha iki, üç gün önceki bir mektup: Diyor ki, Kirazlı'dan öğretmen Cemil Aygün, aynen onun ifadesini okuyorum; «Genel Başkana: Siz Ağabeyimin yardım ve desteği ile beni atandığım köyden kurtarıp Kirazlı kazasına aldırırsanız milliyetçi-lik etraftakilerine daha çok yayılacak ve kazamızda Milliyetçi Öğretmenler Derneği kurulacak ümidindeyim.» kârlı bir alış - veriş başlamıştır, tayin edersen beni Milliyetçi Öğretmenler Derneği kuracağım, diyor. Buna katılmayanların vay haline, bu isteğe artık katılmayanların.

Sayın Tevetoğlu eski yıllardaki atanmalarla bugünküler arasında bir sayı kıyaslaması yapıyor. Buna karşı cevabımız şu: Atanmalar ellette Hükümet tasarrufudur, bu atanmalarda eğitim yapılmazsa, haksızlık yapılmazsa, yeter gerekçe bulunursa, yanında çalıştırdığı adamlarla çalışmıyorsa ama yasaları çiğnemenen atanmaları Hükümet yapar. Bizim yakındığımız 300 - 500 belki öyle bir zaman olur ki bin öğretmen tayin eder, atarsınız bir haksızlık yok, bir zaman gelirken 10 öğretmene haksızlık olur. Belirttiğimiz atanmalardan bir teki bu kilit yerlerde, olursa partizanlık yönünden yüzlerce öğretmeni atamadan daha etkilidir. Bu şekilde önemli ve kilit yerlere istediklerini getirenler bütün öğretmenleri etkiliyecek duruma gelirler. Merkezden yapılan atanmaları son aylarda öğretmenleri göçbeleştiren bölgesel atamalarla birlikte incellerseniz yalnız İzmir'de bildiğim kadarı binden fazla öğretmen atanmıştır, yalnız İzmir'de. Bu bilgileri biz sendika yöneticileriyle federasyon yöneticilerinden aldığımızı söylüyoruz, resmî kısmını. Milliyetçi öğretmenlere üye olduğuna ilişkin kartı göstermeyen öğretmenin müracaatını kabul etmiyen İzmir Millî Eğitim Müdürü böl-

gesinde dediğim gibi bini aşkın atama yapmıştır. Bir ilde bu ölçüde atanma olursa siz bölgelerdeki huzursuzluğu düşünün.

Atanmalar ve merkez örgütündeki tutumun en ibret verici örneklerinden biri, gerekçeyi anlatırken açıkladığımız gibi, Tercüme Kuruludur. Bu da atanmalara esas olan zihniyeti temsil ediyor. Sayın arkadaşımızın konuşmasından sonra bu konuya biraz daha eğilmek gerekliliğini duyduk. Sayın arkadaşlar, çok ilginç bir konu bu. Bakanlığın personel politikasındaki olumsuz tutumun bir belirtisi olarak tercüme kurulundan söz etmiştik. Buna karşı arkadaşımız, biraz sonra da Sayın Maliye Bakanının kullandığı ifadeleri kulağımızla duysak inanmazdık. Bu konuya kısaca değinerek kullanılan saldırı ifadelerinin yersizliğini anlatmak istiyorum.

Kurul Fransızca, İngilizce, Almanca, Lâtince, Yunanca, Arapça ve Farsça dil ve edebiyat uzmanı 9 ordinaryüs profesör ve profesörden diğer dil uzmanlarından kuruludur. 20 yıldır bunlar fahri çalışır. Son birkaç yıl kendilerine bir kısım ödenek verilmiş. Bu ödenğin hepsini alsalar yani aman şu ödenğin bir kurusunu kaçırmayın deseler ayda en çok 72 lira alabilirler. Bakanlığın verdiği bu. Sayın Bakan izah buyururlar. Kurulduğu zaman, daha eskiden 4 - 5 ay çalışarak bütün tercüme kitapların listesini yapmış, sonra klâsikleri, aydınlatıcı, tiyatro eserleri gibi eserlerden bakanlık tarafından ona gönderilen eserleri de tercüme edilsin diye karar vermiş. Şimdi elbette böyle tercümelerde, çevrilen eserlerde beğenilmeyen parçalar bulunabilir. Hattâ ondaki düşüncelere karşı da bulunabiliriz. Müslüman olduğumuz halde İncil ve Tevratın Türkçeye çevrilmesine kimse engel olmadı. Pitigrillinin, ah-lâk anlayışına uymıyan, romanının Türkiye'de okunduğunu biliyoruz. Nazi rejiminin felsefesini yapan Kavgam atlı kitabın Türkiye'de okuduğunu hepimiz biliyoruz. Onun için bir kitapta beğendiğimiz olur veya olmaz. Beğenmediklerimizi de başkası beğenebilir, okuyabilir, veya incelemek için okur. Sayın Tevetoğlu'nun bu kurulun çevrilmesine izin verdiği yayınlardan boşuna gitmeyen ve bâzılarının ise hiçbirinin benimsenmeyeceği cümleleri okuyup bunlara dayalı şekilde kurul üyelerine yönet

tiği saldırıda her aydının yadırgıyacağı çok kaba bir usluğ ve deyimlere rasladık. «Asalak sömürücüler»,

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Söylediğin böyle bir şey yok.

BAŞKAN -- Sayın Tevetoğlu bunu kürsüye teğritinizde ifade edersiniz.

Olmaz ama usule uymuyor.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Bir dakika efendim, tutanak bende... Tutanağımız bende. Vereyim.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — «Asalak» kelimesini ben kullanmam.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Sömürücü dediniz... O halde düzeltiyorum. «Sömürücü asalaklar» dedi...

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Hayır, «Asalak» kelimesini ben kullanmam.

AHMET YILDIZ (Devamla) Parazit dediniz.

Şimdi demek aramızdaki fark bir deyim farkı o her zaman vardır. Parazit dedi, ben onu Türkçeye çevirdim «asalak sömürücüler» dedim.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Devlet radyosuna benziyorsunuz kelimelerimizi değiştirmeyin.

AHMET YILDIZ (Devamla) — İyi ki, Bakanlık onlardan temizlendi diyor. İnsan biraz insaf biraz da diğer kimselerin haysiyetine saygı beslerse bu sözleri kullanamaz. Hele profesör olmuş bir insan yıllarca bir kuruş almadan son yıllarda aldığı tümü ayda 72 lirayı geçemeyecek, Sayın Bakan bordroyu verir, ayda 50 lirayı geçen içinde pek olmıyan, yılda 300 liradan fazla pek alan bulunmıyan insanlara asalak deyince, sömürücü, istismarcı ne dersenez, adı ne ise lügatta, kullanınca biz buna, pek yakışıklı lâf değildir, diyoruz. Bu değil politikacıya Türk-lüğe de yakışmaz, sert bir ifadedir diyoruz. Tolstoy'un Anna Karanina adlı kitabını çeviriyor, bakanlık basmıyor. Eski harflerle bile basılmış bu kitap. Rusya'da basılmış diye yasak konmayacak ki, buna.

Görüyoruz ki, bu işte Sayın Tevetoğlu'nun da heyecanla söylediği gibi bir dil konusu vardır bu işin içinde. Önemli surette anlaşmazlığın nedeni bir ölçüde de dil olmuştur. Sayın Bakan da, arz ettiğim gibi, rica etse belki dönmiyecek kabiliyetteki insanları böyle yermeyi beğenmedik, gerekçesini de hiç uygun bulmadık.

Bütün atanma ve diğer işlemlerde baş rolü açıkça belli olan bu milliyetçi dernek ve onun bakanlıktaki kollarının marifetlerine ilişkin birçok örnekleri geçen konuşmamızda sunmuştuk. Anılarınızı tazelemek için ve oynadığı olumsuz rolü daha iyi belirtmek için bugün de derneğin eylemleri üzerinde biraz duracağız. Bu derneği iyi tanımazsanız bu Bakanlığın politikasını anlamak mümkün değildir. Diğer derneklerin de kusurları vardır, ve olmuştur da. Ama bu tip bakanlığın politikasını eline alan ve gizli çalıştıran haller yoktur. Protesto vardı, yürüyüşler vardı, bildiriler vardı. Bunlar olabilir. Bakanlıktan istekler olur. Fakat belirttiğimiz şekilde değildi. Sayın Bakanın 2 Şubat 1966 günü Cumhuriyet Gazetesinde çıkan «Talim ve Terbiye Dairesinde gerekli islahat yapılmıştır, Bakanlığa milliyetçi bir hüviyet verilmek için bir inceleme kurulu kurulmuştur» - milliyetçi hüviyet - beyanı ile milliyetçi olmadığını söylemek istediği bakanlığın bu yeni hüviyetini yani Sayın Bakan buna nasıl bir milliyetçi hüviyet verdiğini bakın dernek anlatıyor. Dernek Başkanının Balıkesir'deki Başkana yazdığı mektupta : «Buyurduğunuz sorunları çözeceğiz, bakanlık birliğimizin düşüncelerine uygun bir eyleme girmiştir. Öğretmen okullarının durumu iyidir. Diğerlerinde de genişlemekteyiz. Yayın Müdürlüğümüzü ilkelerimizi yayın yayınları okullara göndermektedir - Demin okuduğum yayınlar - atanmalarda birliğimizin üyelerinin adlarını empoze ediyoruz. Millî Eğitim Müdürlükleri de elbette önemlidir.» Bu mektup Sayın Bakanın beyanatını açıklıyor. Demin örneklerini sunduğumuz yayınları da bu başkanın yayın müdürlerinin - evet onlar da dernekten - okullara gönderdiğini düşünürseniz, sistem tamamlanıyor. Ayrıca «Bakanlığı da bu dernek ilkelerine göre yürütüyoruz» diyor. Bakanlık ilkelerimize göre çalışıyor. Millî Eğitim ilkeleri değil, derneğin ilkeleri. Samsun'dan ki, dernekten genel merkeze gelen mektupta : «Milliyetçi Öğretmenler Birliğine mensubolanları Millî Eğitim Bakanlığına yerleştirme çabalarınızı gördükçe Bakan ve bizimkilerle işbirliğinde olmanıza seviniyoruz. - Foto kopisi bende - başarı yolundayız. Bakanlığa bizimkiler hâkim olduğuna göre taşradaki yöneticilerin çoğunu değiştirmeliyiz. Tanrı Türkü korusun.» sözlerini kapsayan mektup durumu anlatıyor, bir kat daha. Dernek Başkanının kitapları iki kat Ba-

kanlıkça alındığına, kırtasiyelerine de en iyi pazarın Bakanlık olduğuna ve dernek üyelerinin yayınları da okullara satın alındığına göre, para bol, Kayseri'de, belirttiğimiz gibi, il özel idaresi, parti ve kişilerin derneğe her biri 10 bin liradan fazla para vermek suretiyle işler yolunda. Şimdi bakın daha ilginç bir örnek, bunu Sayın Bakan, belki tam doğru değildir, biz de bir kaynaktan aldık, anlatalım, aksini söylesinler, (Sağdan hepisi yalan sesleri) : Dernek üyelerinin çıkardığı organlara bakanlıkça verilen abone paraları müthiş. Genel Başkanın çıkardığı Öğretmen Dergisine Kültür Müsteşarlığı 18 bin lira 1966 da. İzmir Muallimler Birliği Başkanının dergisine, Öğretmen Dünyasına 50 bin lira, Ön Asya dergisine 15 bin lira, Kalkınan Dünya dergisine 43 bin lira, buna karşılık çok daha önemli iki dergi beden eğitimi öğretmenlerinin çıkardığı Beden Eğitimi dergisine de 800'er lira, Pedagoji Derneğince öğretmenler için çıkarılan, Pedagoji dergisine de 920 lira - Biri 50 bin, biri 900 lira.

Arkadaşlarım, bunların, öğrendiklerimizin yanlışlarını söylerler biz de öğreniriz. Zaten milliyeti ve mukaddesatı sömürenlerin dünyalık yapmayı gösterilemez. Bu tip derneklerin özel çıkarıcılarla işbirliği meşhurdur. Birçok namuslu insanlar bu derneğe girer fakat bunun esnafından fakir olan kalmaz. Gezer, dolaşır para alır. Yayınladıkları broşür ve genelgeden, geçenlerde sizlere okuduğum parçalar da, bunların bir partinin açıktan organı halinde çalıştıklarını gösteriyor. Daha ne istenir böyle bir dernek için. Öğretmenleri politikadan kurtaralım diyenler bunu işittiği zaman bu duruma seyirci kaldıkça samimîliklerine inanalım mı? Özel tertipleri ve metotları uyguladığını açıkça söyleyen bir dernek diyor ki, orada da okuduk, «şimdiye kadar beliren normal metotlarla çalışsaydık, başarı sağlamazdık. Onun için özel tertip ve metotlara başvurduk.»

Geçenlerde bana da gönderdiği genelgede bu derneğin elinde Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığının oyuncak haline getirilmesinin günahını kamu oyuna duyurmak kabahatse yapıyoruz onu. Bu derneğe dâhil olmayan fakat onun paralelinde bulunanlar arasında da yurt çapında bir işbirliği vardır. Başkaları da bununla işbirliği yapıyor. Buna en tipik örnek, zaten sonra anlatacağım bu çok geniş bir şey, yine Bakanlığa

bağlı olan Devlet tiyatrolarıdır. Burada bir tip vatan cephesi kurulmuş bunların konuşmaları, sloganları ve dilleri dernekle aynıdır. Bakanlık da buna yaraşır bir etkide bulunuyor Tiyatroya. Yeni deyimleri kullanan eserlerin sahneye konmaması için, yanlıssa düzeltilsinler, müsteşarlıktan genel müdürlüğe emir verilmektedir. Tam anlamını bilmiyorum, emir verilmiş. Eserleri yayınlıyacak kimseler de bu zihniyete göre seçiliyor. Tam bir sansürdür bunun adı. Tiyatroda, Devlet Tiyatrosunda solak, sağat, sol orta, sağ orta bizimkiler, sizinkiler şeklinde birbirine girmiş hal vardır. Teknik eğitimde sağlık verilen sendika burada kurulmuş. Sendikaya girilmesi de istenmektedir, müracaatlar için. Sendikanın tipini anlatır bu durum ne tip bir sendikadır.

Derneğin paraleldekilerin bütün yayınlarında işlediği ve bakanlığın politikasında da büyük etkisi olduğu ve Sayın Tevetoğlu'nun da üzerinde ısrarla durduğu dil devrimi de çok önemlidir bu tâyinlerde. Hele derneğin kurucularından olan Sayın Tevetoğlu'nun grup adına yaptığı konuşma için iyüzünü açığa vurmuştur. Konuya Sayın Başbakan dâhil belirli çevreler yeni bir yöneliş halinde görülmektedir bu dil devrimine karşı, seferberlik ilân edilmiş. Gerçekten Millî Eğitim Bakanlığında tanık olduğumuz olumsuz tutumun bir temel nedeni olan dil devrimi de politikacıların çok kullandığı bir konu. Sayın Tevetoğlu da geçen konuşmasında o alanda en ilginç örneği verdi. Zaten başka türlüünü de ben beklemezdim. Onun da önerdiği şekilde, teklif ettiği şekilde bu konunun bu Yüce Kurulda ele alınmasını gönülden destekleriz. Öyle bir fırsatı vermesini çok arzu ederiz. Bir genel görüşme açalım. Öyle bir fırsatta söyleyeceklerimizi çok arzu ettiğimiz o günün gelişine bırakarak grup adına söylenenlerden şimdiki konumuzla ilgili gördüğümüz kadarına ilişkin görüşlerimizi sunacağız. Dilin kültür, milliyet, kişisel gelişme, düşüncü, toplumsal değişme ve gelişmelerle ilgisi iyice anlaşılmadıkça büyük Atatürk'le başhyan dil devriminin anlamı ve önemi kavranamaz. Avrupa'da 18 nci Yüzyılda başlayan bu devrim bizde geç kalmıştır. Bu konuda kısaca bize saldıranların gerekçesini çürüten, kısaca ve dünyaca ün yapan bilginlerin de görüşlerinden yararlanarak görüşlerimizi sunacağız. Adlarını veriyorum: - Bunların hepsi dil bilgini, eseri olan insanlar, yabancı -

dır hepsi. Porsig, Voswler, Leibniz, Yeni Eflâtuncu İngiliz Haris, Loek, Herder ve dil filozofu rucusu ve adına yeni dil felsefesini kuran dedik-Wesberge, Prusya ve Berlin Üniversitesinin kurulleri Humboldt, ondan aldığımız birkaç cümleyi vereceğim. Diyorlar ki bunlar: «Tarihte dil değişmelerinin olduğu dönemlerde aynı zamanda da toplumsal büyük değişmeler olmuştur. Pekeok kelimeler yeniden kurulur. Pekeok kelimeler de artık kullanılmaz olur. Kültürde üstün olan uluslar dilde de üstün olduklarını tarih gösterir. Bir dilin hiçbir kavramı diğer bir dile tam anlamıyla aktarılamaz. Onun içindir zaten 500 yıl Osmanlıcaya, Arapçadan aldığımız deyimlerin hiçbir zaman tam anlamıyla kavramını aktaramadık. Dilin bütün kültür olaylarına etkisi ve bunlar üzerindeki üstün gücü tarih boyunca belirgindir. Ulusal yeteneklerin, kabiliyetlerin gelişerek dil ile birlikte etki yapmaları yeni bir dönem açar. İşte Atatürk'ün açtığı dönem - dili ilkel kalmış.

BASKAN — Sayın Yıldız, genel görüşme değil, dil hususunda öğretmenler hususunda idi, taktirinizi de izah ediyorsunuz.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Efendim, şimdi buna büyük bir itiraz olduğu için birkaç şey söylemek istiyorum ki, niye bunu kullanıyoruz anlaşılsın, arkadaşlarımız hâlâ devam ediyor, çünkü.

Diyor ki: «Dili ilkel kalmış hangi ulus ileri bir varlık yaratmıştır?. Düşünceler her hangi bir dilde ifade edilir ama insan mutlaka bir dille düşünür. Bir ulusun kendi öz dilinin değişmesi, buna gerekli dereceye ulaştığı zaman büyük deha ölçüsünde bir gelişme olur.»

Şimdi bu sözleri aldık dil devriminin önemini ifade eden sözleri. Bu devrimin nasıl olacağını, çünkü biz öyle yeriliyoruz ki, bu devrimin nasıl olacağına ilişkin aynı çevrelerin sözlerini söylemek zorunluğunu duyuyoruz. «En aydın en ileri ulusların dilleri bile süreli gelişme halindedir. - Doğru - dili daha çok bir yaratma olarak incelemek gerekir. Dilde yaratma gelişmeden daha öncedir. Başlangıçtaki - dikkat buyurun, Humboldt'un dil filozofu söylüyor - yaratmaların tarihsel, politik olayların gelişmesine bakarak devrimci hattâ barbara olmuştur.» Bütün dillerde bu kadar sert olmuştur, diyor. Atatürk'ün 1934 demeciyle 1935 C. H. P. Kurultayı açış nutkunu

okuyanlar bu müthiş değişikliği görür. İşte ulusların gerçek yaratmaları dillerinde görülür, diyen - çünkü her dilin kendine göre, ulusuna göre bir biçimi vardır - bu bilgilere uyarlı olarak bizde görüyoruz ki, 500 yıldır Osmanlıca'yı, Arapça biçimine sokamadık. «Milleti millet yapan en önemli faktör dildir.» Aynı bilgin söylüyor. Şimdi soruyorum size Osmanlıca hangi milleti yapacaktı? «Millet kavramı özellikle dil üzerine kurulmalıdır.» Osmanlıca hangi temel üzerine oturacak? «Bir ulusun bütün özelliklerini ve görüşünü dilinden çıkarmak mümkündür.» «Devrimler geçiren uluslar yeni düşüncelerle, yeni ruh yaratır ve dil bütün bu değişimleri etkiler», diyor.

Şimdi arkadaşlarım, bütün bu gerçekler varken devriminde bu şekilde yapılmasını bizim dışımızdaki yetkili bilginler söylerken, çok uzundur onun için kısalttım, şu deyimde bakın Sayın Tevetoğlu'nun kullandığı, «Kültür bolşevizmi» eğer bu deyim yanlış kullanılmamışsa, çünkü bolşevizm bir sistemin adı değil, bolşevik demek çoğunluk demektir, eğer komünist demek istiyor idi ise asıl komünist kendi atasından kalma öz malı yerine başkalarının malına ve artıklarına istekli olmak, onlarla mal ortaklığı istemektir. Dil Kurumuna karşı kullanılan deyimler utançtır. Atatürk'ün 1935 Kurultay Nutkunu her halde bolşevikler söylemiş. Çünkü oradaki deyimlere bakıyoruz bugün kullanıldan ileri. Böyle ağızların payını vermek her Atatürk'ün görevidir. Hele onların bir de Atatürk'ü demeleri Anıt-kabri bile çatlatacak bir ifade zinası olur, affedersiniz. Dilde de yabancı sermayeye umut bağlayanı ancak Atatürk'ü öğretmen...

HAZIM DAĞLI (Çankırı) — Zina kelimesi bu Mecliste söy edilmez...

AHMET YILDIZ (Devamla) — Yıkayabilecektir, yıkabilecektir.

RAHMİ ARIKAN (Bolu) — Zina kelimesini tavzih etsinler.

AHMET YILDIZ (Devamla) — İşte onun için Bakanlığın dil devrimi aleyhinde oluşunu büyük tehlike sayıyoruz.

RAHMİ ARIKAN (Bolu) — Sayın Başkan, tavzih etsinler, çıkarın bunu.

BAŞKAN — Neyi efendim?..

AHMET YILDIZ (Devamla) — Gayrimesru bir ifadedir..

BAŞKAN — Nedir o ifade efendim, bir daha tekrar eder misiniz?

AHMET YILDIZ (Devamla) — Dilde bolşevizm. (O değil, sesleri)

BAŞKAN — O değilmiş Sayın Yıldız, başka bir tâbirmiş.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Bu şekilde, düzeltiyorum, Atatürk'ün kullandığı deyimleri de söz konusu ederek bu iş kültürde bolşevizmdir dedikten sonra Atatürkçüyüm demesi, ifadeleri meşhurdur.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Yalan, yalan söylüyorsunuz Atatürk'ün dil devrimine kültür bolşevizmi demedim. (A. P. sıralarından niçin müdahale etmiyorsunuz Sayın Başkan, sesleri)

AHMET YILDIZ (Devamla) — Tutanak elimde...

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Yalan söylüyorsunuz.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Başkan müsaade etsin yalan sen mi söylüyorsun ben mi söylüyorum. Siz dediniz kültür bolşevizmi...

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Yalan söylüyorsun, yalan bütün bu lâflar.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Kültür bolşevizmidir bu laf, Sayın Başkan. (Gürültüler)

BAŞKAN — Efendim, nereye müdahale edeyim.

AHMET YILDIZ (Devamla) — İmanına, dinine dokunmak...

BAŞKAN — Sayın Yıldız buraya takririni izah etmek üzere çıktı. Sayın Yıldız görüşmenin birçok yerlerinde, tekrar söz hakkı vardır, Sayın Tevetoğlu'nun konuşmasını öngörüyor, kendi takririni izah etmiyor. Eğer takrirlerini izah sadedinde görüşmeler zannediyorum ki, sağa, sola sıçramalar olmayacaktır. Takrirlerini anlatsınlar...

AHMET YILDIZ (Devamla) — Sayın Başkan, önergeyi anlatıyorum... (Çok geç kaldım Sayın Başkan, sesleri)

BAŞKAN — Çok geç kalmadım efendim. Çok evvel ama maalesef...

AHMET YILDIZ (Devamla) — Bize bolşevik diyen, kürsüden konuşan bir kimse, kültür bolşevizmidir, bu uydurma kelimeler dediği zaman, bunları en çok kullanan olduğumuza göre, bu ifadeye karşılık vermek hakkımızdır. Ve diyoruz ki, kendisine: Atatürk bundan daha ileri de-

yimleri 1935 Kurultay Nutkunda - Meclis bile demiyor...

BAŞKAN — Sayın Yıldız, şu andaki aldığınız söz, takririnizi izahtır. Yoksa sizin takririniz dolayısıyla ortaya atılmış fikirlerle cevap vermek değildir? Ben fazla müdahale etmek istemiyorum. Söz sıranız var. alacaksınız, grup adına dediniz o zamandır bunların yerini...

AHMET YILDIZ (Devamla) — Burada konuşurken, gerekce anlatırım derken, bütün bunları anlattı siz müdahale etmediniz, dediniz ki, Yıldız konuştu birçok şeyler anlattı bu da ona cevap veriyor? Her şey demedik, ben de protesto etmedim, dinledim.

Sayın arkadaşlar, bu konu artık bitmelidir. Yabancı dilden yalnız sözcükler değil, söz gruplarını, terkipleri ve yalnız o dillere özgü deyimleri aynen aktarılan hattâ o dillere dayalı uydurmalar yaratan ve bazen de dillerdeki deyim ters anlamında kullanan Osmanlıcadan başka bir dil gösterilemez. Onun için dil devrimi önemlidir. Bu durumun acı sonuçlarından hâlâ kurtulamadık. Bugüne değin bir gramer bile yazamadık. Türkçe gibi çok kolay olan, kuralları çok genel olan bir dil için bir gramer bile yazamadık. Diyoruz ki, bunun esas nedeni bu Osmanlıcadır. Arkadaşlarımız küresüye geliyor deyimleri bile telâfuz edemiyor, ben de edemiyorum, yanlış ediyorum. Osmanlıca adı altında dilimizi soysuzlaştırmasızdır. Hâlâ bu kürsüden kullanılmakta olan deyimleri siz gramere sokun bakalım? Arkadaşlarım...

BAŞKAN — Sayın Yıldız, şu dil mevzuunu bıraksanız takririnizin içine girseniz. Çok rica ederim, öğretmen mevzuunu konuşuyoruz.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Az kaldı efendim. Söylüyorum: Mâbedair, mâtufliyet hiç Türk grameresine girebilir mi? Geçiyorum.

Bu dil durumu Osmanlı ikilîğinin ve kültürümüzün de esas ayrılığını yaratmıştır. Hele dil devrimine, bitiriceğim, kültür bolgevizmi adı takan sözünü açıp bile niteliyemez. Eğer bu deyimle komünist katediliyorca anlattığımız gibi başka dilden aktarılan, başka milletlerin artıklarıyla geçinmeye yeltenenler esas kültürde bolgevizmin gerekçesini veriler. Arapça, Fransızca, Lâtince ve Rumca deyimlerinin bize uymadığına ilişkin görüşlerimizi sunduk. Bu bir defa daha belirdi. Bir kez daha geriye gidildi, büyük bir açama katedildikten sonra, Erkânı Harbiye:

Umumiye Riyasetiyle, Genelkurmay Başkanlığı-nı beraber kullandık. Sıhhat ve İhtimal Muavenet Vekâletiyle, sağlık kollejinin beraber kullandık. Bu diyoruz, dilde madtarahtı olmuştur, bir daha bu yöne gitmiyelim. Dilimizi bu şekilde Türk ulusunun benimsediği deyimlerin değişmesine ilişkin hiçbir şey söyleyemiyoruz. Ama devrimci dile, kuşdli diyenlere biz de viranelerden derlenen uydurmanın daha sakıncalı bir baykuş dili olduğıuna söyleyeceğiz. Şimdi diyoruz ki, esas bolgevizim bu eskici bolgevizmidir, bu bit pazarı bolgevizmidir.

Sayın arkadaşların, öğretmenlere yapılan partizanca politik baskıların örneklerine tekrar geliyoruz. Dili bitirdik.

Amasya'daki yüz kızartıcı olayı hep biliyorsunuz. - Sayın Bakanın müdahalesiyle dil bahsinde birkaç sayfayı geçtik - Ancak bu Amasya'daki tertip, yankesici ve dolandırıcılığın baş vuracağı bir tertiptir. Öğrencileri kandırarak bir düzmece belge hazırlıyacaksınız öğretmenler aleyhine, onlar da sonra çocuklar bunu ağıkhyacaklar. Sonuç, işittik ki Sayın Bakan iki tarafı da tâyin etmiş, ondan sevindik. İki tarafı tâyin etmek haksızlık bir defa ama zararı yok az haksızlık diye sevindik. Çölde vaha görür olduk, baklık ki, sonra sorup oldu. Hayır efendim, iftiraya uğrayan ilk öğretmen tâyin olmuş, iftira tertipçisinin başı olan kimse'nin tâyini durdurulmuş. 30 - 35 kişilik bir heyet gelmiş, parti heyeti, durdurmuş. Öyle işittik. Eğer tâyin ediyorsa memnun olacağız.

Dardar'ın Gökhisar bölgesi ilköğretim Müfettişi Ekrem Kabay, veriyoruz örneği şimdi, bu zat sendika başkanıdır. Komünist propagandacı yapıyor diye uydurma bir tutanak uydurulmuş, Millî Eğitim Müdürü Yardımcısı buna uydurmuş - şimdi bakın - orada imzası bulunan üç kişi noter kanalıyla ifade gönderiyor. Uydurma onun için söylüyorum, onlar olmasa uydurma diyemezdim. Birisi diyor ki, beni tehditdiler imza ettirdiler, o ifade benim değil. Diğer diyor ki, öbür köy muhtarı böyle işittim diye bana söyledi ben de imza ettim. Sonra hayır diyor ne onunla konuştum ne böyle işittim. Bu çirkini Başak Müdürünün odasında köy yolu için müraعات ediyorlar. Bir yazı yazıyor, bir de diyorlar ki, ne olur ne olmaz boş kâğıdı imzala. Noter ifadesi, bir de boş kâğıdı imzaladım, sonra

o boş kâğıt benim ifadem çıktı, diyor. Bu kadar müthiş bir suç yapıyor onu tertibeden orada oturuyor. İsmail Bayar en çirkinini söyledi bu ifadelerden. Bu çirkin komployu düzenliyen müdür yardımcısına ne yapıldı? Sayın Bakan dan rica ediyoruz.

Hiçte barada biz diyoruz ki, büyük bir taraf-
tarlık var. 27 Mayıs en ağır şekilde saldıran ve
Kenya Ağır Cezasında dâvası görülen bir kimse-
yi Çumra ilköğretiminin başına getirdiniz dedik.
Bu mahkûmda bulunan bir kimseyi de isteğine
kargı oradan uzaklaştırdınız ama adamın söyle-
diği bu. Şimdi böyle derken bir tane daha söyli-
yokm.

Durdur'daki yüz kırtıcı komployu düzenli-
yene ne yapıldı?

Devlet düzenimizi yeren ve Atatürk'e sören
yayımları okullara gönderenleri yerinde alakoy-
duğunuz halde doğruluğu henüz anlaşılmıyan tu-
tanaklarla diğer öğretmene derhal ceza kesme ma-
kinası harekete geçiriliyor ve bir yerde yapılan
adli soruşturmalarm sonucu beklenmeden Bakan-
lık emrine alınıyor, insan ya da işten el çektilirli-
yor.

Osmanek'ta beraber kaldıkları pansiyonda ar-
kadaşının odasına giriyor, konuşuyorlar, tartış-
ıyorlar konuta saldırı, meskene taarruz ve sarhoç-
luk diye kovuşturmaya uğruyor sonunda işten el
çektiriliyor, sonucu beklenmeden. Tutanağı bi-
zim dosyada.

Bahkesir'de bir kadına saldırdığını duyduğum-
uz - şimdi bakın bunları yayan Bakanlık, müza-
ade buyurun bir de tersini yapıyor, aydınlatın
bizde dosyada öyle yazıyor, Sayın Bakanın ay-
dınlatmasını rica ettiğimiz - bir kimse de bu böy-
le olurken o da Genel Müdür olmuş. Kız öğret-
menleri, kız öğrencileri çırıl çıplak içkili baloda
defileye çıkaran, kendisi de çayda çıra oyununu
oynuyarak körpe öğrencileriyle sefa âlemleri dü-
zenliyen, resimleri gazetelerde, benim de dosyada
ve durumu Millet Meclisi'ne yansıyan İzmir Mil-
li Eğitim Müdürü yerinde tutuluyor. Bana böy-
le, ona öyle...

Bornova'da aynı adam ben öğretmen dövmüş
adamım vururum, kırarım diyor, bu yeni rejim
müdürünün marifetleriyle ilgili bir dosya var
elimde, büyücek bir dosya, olayların tanıdım
da belli hep orada yazılı isterseniz eylenelidir
dosyayı okuyabilirim ama vaktinizi almıyayım.
İşte bu kimse İzmir eğitiminin başında durur,
öbürü ihbarla Bakanlık emrine alınır.

Etlük Ortaokul Müdürü, yanımızda yaptığı
marifetler bir, beş değil. Söyliyeyim, sayayım si-
ze. Demaneye giriyor günaydın diyor, birisi geç
kalıyor, enun sözü affedersiniz «Kim bu orospu
çocuğu» diyor. Toplantıda kızlara deyimleri ga-
yet çirkin, söylenmesi çok güç ifadeler kullanı-
yor. Veliler şikâyet ediyor, bir şey yok. Millî
Eğitim Bakanlığının şube müdür yardımcıları
gidiyor «Ben burada Fransızca dersi açtırıcım
anamı filân...» diye söylüyor, şikâyet ediyorlar
hâlâ yerinde duruyor.

Buraya kadar söylediklerimiz, Bakanlığın
adaletsiz tek yönlü partizanca tutumunun ifade-
sidir. Bakanlığı yönettiği anlaşılan derneğin üye-
lerinin kesirleşmiş suçları olduğu halde ve son
çirkin suçları son aıla düşen ve kişilikleriyle öğ-
rencisi karşına çıkmaları Millî Eğitime hakaret
sayılması gereken insanları en iyi yerlere ata-
yan bir mekanizma karşındayız. Bu mekanizma,
kendi felsefe ve doktrinine uyduramadığı öğret-
menlere atılan çamurlardan temizlenenlerine bile
haklarını vermekte inandırmaz şekilde direnmek-
tedir. Bu da Bakanlığın tek yönlü partizanca
adaletsizliğini, Anayasamızın hukuk Devleti ilkesi-
ni tanımamak dercesine varan bir kanun dışı
davranışdır.

Şimdi bu Anayasa dışı partizan ve tek ayak-
lı çarkın önergenizde kullandığımız zulmünün
örneklerini vereceğim, heram siz vereceksiniz.
Zulüm yapıyor, dedik. Zulüm kelimesini niye
kullandığımızı şimdi söyleyeceğim.

Tirebolu'dan imzasız bir mektup geliyor Ada-
let Bakanlığına. İmzasız, dilkat buyurun. Son-
ra bir gün sava, yargıç, jandarma komutanı hep-
si dersaneden içeri giriyorlar. Dört öğretmeni
ders verirken palas pandırız yakalayıp götürü-
yorlar. İsimleri var yanımızda. Davlesi araştırılı-
yor. Bir şey yoktur. Sava öbür diliyor. Arkadaş-
larım bu zulüm değil midir? Bu insanın hiç ka-
bahati yoktur. Bir imzasız mektup yazılmış diye
öğretmeni çocukların önünden alıp götürün, evi-
ni arayın. Bütün kasabada yapılmış bu. Bu tat-

min etmiyorsa daha ilerisini söyleyeceğim.

Adapazarı'nın Hendek İlçesinde demin söyledim, düzme rapordan sonra açığa çıkarılan öğretmen beraet etti. Aylarca tâyini olmuyor. Bunun adı nedir? Beraet ediyor adam, iftiraya uğramış adam, haysiyetini korumuş adam, tâyin edilmez.

Simav'da Bakanlık emrine alınan bir öğretmenin hakkı olan ölçüde maaşı verilmiyor. Bakanlık emrinde de maaş alacak, hakkını alacak, fazla söylemiyoruz. Karısı da kadro oyunları ile açığa çıkarılıyor. Bunun adı nedir? Ama sebebi çirkin, tabloyu demin çizdim. Bunları yapan, öbürüne ceza veren, mekanizmanın niteliği nedir?

Ekrem Kobay olayını anlattık. Bunda taraf-sız olmayan idarenin durumu nedir?

Hüseyin Çolak Ankara'da, bakan şimdi daha enteresan... Yolluk kâğıdında tahrifat yaptığı gerekçesiyle kovuşturmaya uğruyor, sendika üyesi. Kovuşturma yapılırken kendisine deniyor ki, korkma affa girer bu, kurtulursun. Çocuk diyor ki, hayır ben af istemiyorum, iftiradır bu. Ben namusumu hâkim karşısında temizliyeceğim.. Kulakları çınlaşmış birçok kimselerin. Bu iddiayı söylüyor; ben temizliyeceğim diyor, af istemiyorum. Sonra... Dinler mi kimse, kara kışta Ankara'dan Mersin'in Erdemli köyüne müfettişlikten öğretmenliğe indirilerek ceza veriliyor.

CAVİT TEVFİK OKYAYUZ (İçel) — Erdemli kazadır beyefendi. Erdemli karakışta değil, bahar içindedir.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Ankara'da karakış...

BAŞKAN — Müdahale etmeyiniz... Mersin Senatörü olduğu için Erdemli'yi iyi bilir o bakımdan izah ettiler.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Ankara'dan karakışta sürülüyor. Karakış Ankara için. Erdemli'ye sürülüyor. Arkadaşlarım, namusunu temizlemek isteyen, iftirayı kabul etmem diyen öğretmenin üç çocuğu üniversitede, bir çocuğu lise son sınıfta, altı çocuk babasıdır. Çocuklarını önüne katmış yetiştirmek hevesinde. Hiçbir kusuru yok. Sendikaya girdin diyerek tahrifat yaptın, suçunu yükliyorsunuz, sürüyorsunuz. Bunun adına zulüm derler işte.

«İslâmın ilk emri oku» dergisinin Konya İmam Hatip Okulu kadın öğretmeni için yazdığı en çirkin yazılar. Bunlar oraya gönderilen

Bakanlığın yayınları veya okullara gönderilen yayınlar «sana kadın derken bütün Müslüman Türk anasından özür dilerim çünkü...» filân... çok ağırdır ifadeler; isterseniz okuyayım.

BAŞKAN — Lüzum yok tahmin ediyorum, Sayın Yıldız sadece ismini söyleyiniz efendim, rica ederim arkadaşlarımız meraklıysa okusunlar...

AHMET YILDIZ (Devamla) — Tanrının ilk emri oku. Tasavvur ediniz din dersinde bu lâflar...

BAŞKAN — Sayın Yıldız derginin ismini söyleyin, sayfasını söyleyin lütfen meraklı arkadaşlarımız alsın okusunlar, kütüphanemizde vardır.

AHMET YILDIZ (Devamla) — «İslâmın ilk emri oku» bu dergiden (tarihini söyler misiniz sesleri) Şubat 1966. Bu dergide bu öğretmene yapılan da bir suçtur. Sonra kadının suçsuz olduğu meydana çıkıyor, buraya bir şey demiyorum olabilir, bir dergi yazmış derginin bir daha oraya gitmemesi lâzım, bir.

İki, o kadar ağır suç yüklenen öğretmene ne oldu Sayın Bakan? Tâyin. Bu kadar namusuna saldırılan öğretmen sürülürse bunları öğrencileri okuyor sonra öğretmen de kocası da başka yere sürülürse bu işlemin adı nedir? Bu insanlık ve ahlâk dışı saldırıya uğrayan bir öğretmeni koruyacak durumda olan Bakanlık onu kocasıyla sünerse biz bu deyimleri kullanırız.

Sendika Genel Başkanı... Ankara'ya Körlük ve Sağır Okulunda çocuğunu tedavi etmek için getirmiş, bir hafta ancak başkan olmuş, 222 sayılı Kanunun 23 ncu maddesine uyarak iki ay evvel terfi etmiş, müfettişlikten öğretmenliğe indiriliyor ve Elâzığ'ın bir köyüne gönderiliyor. Arkadaşlar o madde, kanunu çok iyi biliyoruz, o madde yetersizliği meydana çıkan öğretmenler içindir. Siz iki ay evvel adamı terfi ettirirsiniz, sendika başkanı olur seçilir, ondan sonra kanunun 23 ncu maddesine göre yetersizsin diye indirirsiniz. Buraya getirdiğiniz gerekçeyi bir tarafa bırakırsınız sürer-siniz Elâzığ'a. Ve sonra biz buna, zulüm yapıyor dersek hata ederiz.

Sonra ne oluyor? Komikliğe bakınız anlaşıl-maz bir şey öğretmen tâyin emrini nereden alıyor, bilirmisiniz? Elâzığ Valisinden alıyor. Adam Bakanlığa gidiyor. Tâyin edilecek, beni tâyin etmek, sonra böyle müfettişlikten indir-

mek bizzat Bakanın yetkisindedir diyor. Emri vermiyorlar, numarayı vermiyorlar. İşte bu ey-lemlere biz o adı takıyoruz.

Tasarrufları için Bakanlığın çok etkili san-dığı ve kullandığı bir örneğe de dokunacağız. Evet belki benden sonra konuşunca Sayın Ba-kan bunları kullanacaktır.

Domaniç'te bir kadın öğretmen iffetsizliği esas alınarak sürülüyor. Bir müfettiş raporu aleyhinde, diğer bir müfettiş raporu, öğrendi-ğimize göre, lehinde. Tanıklar yanında, iftira edildiğine inandım, diyor müfettiş. Sonra, ka-dın bu iftirayı ilk işittiği zaman baygınlık ge-çiriyor. Her halde bu kadar kolay değildi bu iş. Sonra müfettiş Bakanlığın iffet tesbit aracı da olmaz. Bu nasıl bir şeydir onu da anlıyama-dım. Herhalde bunun başka organları, başka mekanizmaları var. Bir adamın evine karısının iffetini tesbit için Bakanlık müfettiş gönder-miş... Başka bir şey, belki olmuş. Diyelim ki kadın gerçekten iffetsizdir, mümkün. O halde Sayın Bakanın elinde bir kanun var, 1702 sa-yılı Kanun gereğince meslekten atılmasını ge-rektirir. Nasıl olur, iffetsiz başka yere giderse ne olur, iffetli mi? Neden atılmamış o halde eğer iffetsizse? Bu işleme siz anlam verin.

Sayın rakadaşlar, öğretmenlerin babası gibi davranması gereken Sayın Bakan ve Bakanlık üst kademesinin tutumları meydandadır. Bir kütle düşününüz ki, kaderiyle oynayanlar ona yan bakmak için bahane ararsa, onun hali ne-dir? Onun hakkını arayacak vicdanlı adamlar bulunmayacak mı? Sözlerimizin başında da belirttik ki, biz kirli suçları işliyenlerin asla savunucuları değiliz. Sayı ile de değil işin esa-sıyla ilgiliz. Verdiğimiz örneklere bunları aldık. İffetsiz olmuş, hırsızlık yapmış gibi suç-ışliyenleri Türk çocukları önünde bakanın tut-mamasını biz de istiyoruz. Böyle ahlâksızları tutmasın. Politıkada kömünistlik veya diğer aşırı akımları körpe dimağlara aşılamaq isti-yenlerin temizlenmesini istiyoruz. Bunlar da temizlensin. Fakat bu hususta imzasız bir ih-bar, partizan baskı, uydurma rapora ve komp-lolara değil, yetkili kurul ve organların karar-ları esas olmalıdır. Hukuk Devleti bunu gerektirir. Sayın Bakandan da ricamız bize cevap verirken tekrar ediyoruz bu tip suçtan kesin-leşmiş kararlara göre yapılan işlemleri kürsü-

ye getirmesinler. Biz önergemizde böyle bir şey istemedik. Verdiğimiz örneklere karşı di-yecokleri varsa onları söylesinler. Yargı ka-rarlarını uygulamıyor diye tenkid ettiğimiz Hükümetin yetkili organ veya kurul karar-la-rını uyguluyor diye yermeyiz, bu çelişmeye düş-meyiz. Onun için onların hesabı bitmiştir. Bi-zim dâvamız bu politikanın niteliğidir.

Sayın senatörler, merkezde; bütün öğret-menleri etkiliyecek yerlere öğretmen topluluğu-nun belirttiğimiz gibi yüzde birini ancak teş-kil eden bir derneğin üyeleri atanmıştır. Bun-ların öğretmenler içinde onbinleri aşan enstitü mezunlarına karşı toptan dışmanlığını ilân edenlerini, onların kaderleriyle oynayacak ma-kamlara getirmesini sakıncalı sayıyoruz. Bu merkeziler yoluyla taşra örgütünde yapılan atanmalar durumu kötüleşmektedir.

Bakanlığın Tercüman Bürosuna karşı tu-tumunu ve bununla ilgili beyanları Devlet yö-ne-timinde örneği bulunmaz cinstendir.

Suçları belgeleşmişleri önemli yerlere atar-ken, beraat etmişlerin haklarını vermemeç gibi anlaşılabilir bir hukuk dışı davranış sürüp git-mektedir. Suç daha belli olmadan ve yeterli soruşturma yapılmadan ve hiçbir gerekçe de gösterilmeden öğretmenleri Bakanlık emrine almak ya da diğer ceza işlemine uğratmak gibi yasama dışı bir gelenek kurulmuştur. Ba-kanlıkta. Verdiğimiz örnekler işkence ve zulüm deyimlerimize hak verecek tutumlarına karşı bâzı kirli suçlarını, tekrar ediyoruz, buraya getirilmesi çok ilkel bir davranış olur.

Tercüme bürosu, Devlet Tiyatrosu dâhil kültür, müstebazlığın yönettiği anlaşılabilir bir sansör sistemi kullanılmaktadır. Bütün işlemlerin ve öğretmenlere uygulanan cezaların ni-teliğine bakılmadan başka yıllara kıyaslama yap-mak yanlış bir taktiktir.

Dil devrimine karşı yürütülen kampanya dehşet vericidir.

Özetliyorum:

Atatürk'ün kurultayı açış nutkündeki de-yimleri alıp bunları dahi kapsıyan sözleri kul-lanan ağır deyimini kınıyoruz. Sayın Bakanın imzasıyla çıkan Hükümet programında kulla-nılan deyimleri bile, kürsüye getirip, alay ko-nusu yapılmasını. Diyoruz ki, A. P. adına değil bu konuşma öyle ise. Çünkü onun Başbakanım im-

za ettiği Hükümet programında da bu lâflar vardır.

Bütün bu olaylar yan yana getirilince en önemli noktaya geliyorum. Yeni bir rejim yaratmak çalışmalarının bütün unsurları belirgin hale gelmektedir. Komünistlerin burjuvazilikten ve yeni demokrasilerin faşizm ve nazizmden temizleme metodlarının bir neofaşizm benzer stilde uygulanmasını görmekteyiz, diyoruz. Bunları kimler yapıyor sorusuna açıkça bir karşılık bulmak da güçtür. İnsafla Sayın Denizli böyle bir plânın yöneticisi sanmayız. Sayın müsteşardan böyle bir tutumu asla ummayız.

Sayın kültür müsteşarının eskiden bilinen kişiliği ile bu duruma gelebileceğine inanmıyoruz. Bu kampanyanın okullara kadar giden yayınları ve kullandıkları sloganları da A. P. markalı görmüyoruz.

Sonuç olarak tablo şöyle görünüyor. İşlem ve eylemlerin partizanlık yönü, partizanlık A. P. markasını taşıyor. Görev ve yetkiyi kötüye kullanan bazı Devlet memurları bu partizanlığın araçları olmaktadırlar. Öğretmenlere karşı tank olduğumuz baskı ve işkencenin elbetteki bassorumlusunu Sayın Bakandır. Fakat bunların hepsini bilerek yaptığını sanmıyoruz. Hattâ Adalet Partisi siyasal felsefesine bile uymayan bir üst kademe görevlisinin tâyini için bir milletvekilini yakındığını duyduk. Tabii gerçekten milletvekilinin bunu tekrar söyleyip söylemeyeceğini tâvin edemiyorum, ama dediğini duyduk. Doğruluğunu, isterse istediği ölçüde, söyleyebilir.

Bakanlığın personel ile ilgili politikasının düşün ve doktrin yönünden beliren niteliği, Adalet Partisini de aşan, ya da, onun dışına taşan bir nitelik gösteriyor. Bu tutum, Anayasa ile ve resmen yayınlanan millî eğitim amaçları ile de çelişmektedir. Hattâ bu amaçlara karşı bir tutum vardır, biraz sonra soruları okuyacağım, bir de millî eğitim amaçlarına bakın, resmidir bu. Ne diyor? «Türkiye Cumhuriyetinin insan haklarına dayanan - hepsini okuyorum - millî demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olduğunu Türkiye Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün halinde bulunduğunu

duyar ve şerefini korur. Başında öğrencileri böyle yetiştiriyor.» Eğitim niteliği bu, öğrencilere bunlar öğretilecek, herkesin kişiliğine bağlı devredilmez hakları var, dokunulmazlık hakları var, kıymetleri korur ve değerlendirir. Bunları öğrencilere aşılıyacaksınız diyor. «Toplum olaylarıyla ilgilenir öğretmen, benimser ve korur, Türkçeyi doğru olarak konuşur, okur ve yazar.» İşte amaçlardan bir kısmı. Bu amaçla gelişen soruları biraz sonra okuyacağım, bakacaksınız. İşte çocuklarımızı böyle bir anlayış ve nitelikte yetiştirmeyi resmî amaç olarak yayan bir bakanlık öğretmeni A. B. C. den başka şeye değinemez bir robot. Nasıl kabul eder, bunları öğretecek öğretmen. Daha başkaları var, vaktinizi almamak için okumuyorum. Bir tarafta yeni bir ideoloji peşinde iken diğer tarafın daha doğrusu memleketçi öğretmenin robotlaştırılmak istenmesi yurt çıkarlarına aykırıdır. Yazdığı resmî amaçları suç unsuru sayan bir zihniyet, Bakanlığın bütün hücrelerine bir kanser gibi yayılmak ehlindedir. Suç anlamında öğretmene sorulan şu sorulara bakın, amaçları da okuyun, bir de öğretmenlere suç diye bakın ne soruyor. Köylünün perişan ve sömürülmüş olduğunu niçin söyledin? Sait Çiltas, öğretmene soruluyor : Köylü vatanıdan «halkım» diye niçin bahsettin? Öğretmen «halkım» demiş de bunu niye öyle söylüyorsun? Birtakım yayınları niçin okudun, şunu, niçin okudun (ne imiş sesleri) burada yazılmıyor. Niçin köy enstitüleri rozeti takıyorsun? Dernekeçilik ve sendikacılıkla niçin ilgileniyorsun? Anayasanın emri - Dergi ve gazetelere neden yazı yazıyorsun? Ölen bir öğretmenin ailesine neden yardım yapıyorsun? Uzatmıyorum daha var, çok var içinde. Arkadaşlar insan bunları okuduğu zaman hayretten donacağı geliyor. Kafandaki düşünceden ya da içinden geçtiğini sezindiği fikirlerden dolayı suçlusun demek gibi bir şey bu. Falan niçin okuyorsun, falan dergiyi niçin okudun? Böyle soruşturma olur mu? İşte soruşturma, yerini de verdim. Suç olarak böyle bir uygulama dehşet vericidir. Hukuk Devleti dedikten sonra bir de bu uygulama... Bakanlık resmen benimser görüldüğü amaçlar hakkında el altından ceza yıldırmasıyla çok belirgin bir sansür uygulamaktadır. Adalet Partisi çevrelerinin en aşırı damga vurdukları bir görevli bile bunu bugün

uygulamaktadır, uygulayanlardandır. Şimdi belirttiğimiz örneklerden de anlaşıldığına göre tekrar ediyoruz, Adalet Partisini, aşan Sayın Bakan ve müsteşarı da bir kenara iten bir vahim halin Türkiye'mizde varlığını göstermektedir. Türlü aşırılıkların, koalisyonlu akımların sarstığı Türkiye ortamında Millî Eğitim Bakanlığını araç yaparak yeni aşırılıkları da körüklemek suretiyle tam bir anarşi yaratmak isteyen bir gizli çalışma karşısındayız. Bu kanı bizde uyandı. Meydanda görülenler, esasında, bu şöbekenin oyununa gelenlerdir, gibi geliyor. Bu tablonun arkasında büyük kuvvet nedir acaba, nasıl oluyor, bu müthiş gücü nereden alıyor?

Yeterli bir inceleme yapmadan huzurunuzda gelmediğimiz için buradaki incelemeleri de tamamladığımız zaman sunacağız elbette. Biz buraya böyle işitilmiş, mektupta yazılmış lâfları hiç getirmedi. İsmi ve yerini getirdik ve önemli olmıyan konuları da getirmedi. Lütfen söyley misiniz şimdiye kadar getirdiğimiz konulardan yanlış çıkar mı? Onun için bu kaygımızı paylaşın diye getirdik. İleriyi göremiyenlerle, kısa süreli çıkarlarını düşünenler de bu ortamda kendine göre yararlanma yarışındadırlar, herkes kendinne göre. Bunun sonucu öyle bir şaşkınlık yaratıyor ki, adı millî olan, Bakanlığın adı Millî Eğitim Bakanlığı, Bakanlık millileştirmeden söz edenleri kovuşturuyor. Anayasanın 129 ncu maddesi de bir tarafta yatıyor. Bakanlık da kovuşturuyor millileştirmeden, söz edenleri. Adı da millî olan Millî Eğitim Bakanlığı. Millî bağımsızlık, millî kaynaklar veya yabancı kopyacılığından söz edenleri suçlu görüyor. Çileli ulusun dertlerinden söz etmeyi yasaklıyor, yasaklanır mı bu? Atatürk'e dinsiz ve dönme kâfir diyen Devlet sorumlularına ateş püsküren bir partiyi de, C. H. P. sini, Moskof ajanları diye damgalıyan yayımlara Devlet kesesinden milyonlarca lira ödiyerek okullara gönderip gençliğin zehirlenmesine aracılık ediyor. Tablo böyle görünüyor. Ulusal tarihimizin unutulmaz çirkinliği olan (Vatan cephesi) yeni bir şekilde Bakanın da, affedersiniz o kanıya vardık, kullandığı kanısını veren bir pervasızlıkla millî eğitimimize musallat olmuş bir haldedir. Bu memleketi seven ve tehlikenin nelliğini kavramış bulunan herkesin ha-

rekete geçmesi zamanı geçmektedir. Atatürk devrimlerinde kişiliğini kazanan ve 27 Mayıs'ta yeni bir aşamaya ulaşan toplum yapımızı sarsmakta olan bu kanseri hep birlikte tedavi zorundayız. Sayın Adalet Partisinden ve Bakan'dan konuyu bu yönü ile ele almasını önemle rica ederiz. Yoksa diğer kirli suçlarla vaktinizi almayı ne öğretmene ne de kürsüye yakıştırmıyoruz. Kıyaslamalarla değil bu yönü ile konuyu ele alacağız. Sayın İktidar bu yolu seçerse, eğer yine buraya gelip bu belirttiğimiz ideolojinin arkasından koşan bir teşkilâtılmış imiş kanısı verir haksızlıklara, devrim aleyhtarlığı, düpedüz bir sabote halinde görülen, belirtilere, örneklere dokunmazlar da yine falan şunu yaptı, filân şunu yaptı derse, o zaman «demekki hâlâ farkında değiller» yargısına varacaklar «devam edelim» diyecekler ve bizim görüşmemiz de onları uyararak yeni tertipler, yeni metotlar bulmaya onları sevk edecek. Onun için rica ediyorum bu konuya gelmesin. Öğretmeni partizan basınçlar altında sıkıştırmaktan kurtarmak isteyen politik takdirlerin kanun üzerinde etkili olmasını önlemeyi arzulayan Millî Eğitim Bakanlığını çok küçük bir azınlığın elinde öğretmene ceza verme makinası olmaktan kurtarmayı arzulayan, Atatürk devrimleri yerine bâzı çevrelerin kendi dünya görüşlerini oturtmasının büyük tehlikelerini kavrayan ve Atatürk'ün kurduğu lâik, devrimeci Türkiye Cumhuriyetini 27 Mayıs devrimiyle ulaştığı çağdaş uygar gelişmelerden sonra, çağı geçmiş geri bir düzene indirmeye çalışanlara meydanı boş bırakmamak kararında olan herkesin bu belirttiğimiz amaçları bölüşen herkesin, uyardığımız üzerine eğileceğini umarız. Söylediklerimizin aynen kabul edilmesi yahut da görüşlerimizin değişiksiz benimsenmesini önermiyoruz. Belki içinde başka türlü olan bilgiler de bulunabilir. Bunlar için de bir şey söylemiyoruz. Ama, tablonun önemini meydana koyduğumuza inanıyoruz. Verdiğimiz somut örneklerin gerçeği arayanlara yardım edeceği inancındayız.

Uzun konuştuğum için ve fakat bir zorunluk karşısında konuştuğum için bağışlayacağımı umarım. Hepinizi saygı ile selâmlarım. (Ortadan ve soldan alkışlar)

BAŞKAN — Bir takrir var efendim.

Yüksek Başkanlığa

Konunun ehemmiyetine binaen genel görüşmenin aralıksız olarak devamını arz ve teklif ederim.

Ankara
Yiğit Köker

BAŞKAN — Takrir üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?

FIKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Aleyhinde görüşmek istiyorum.

BASKAN — Buyurun Sayın Gündoğan.

FIKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım, bu takrir pek aşikâr bir kasdi tahakkuk ettirmek ve böylece kullandığı müspet deyimlerin arkasında menfi maksadı tahakkuk ettirmek üzere verilmiştir. Eğer bu konu çok mühimse saatin yediye gelmek üzere bulunduğu bu dakikalardan sonra ne kadar zaman süreceği belli olmayan konuşmalarla, takati tükenmiş insanların elbette ki bu konu üzerine eğilmelerinin imkânı azalacaktır. Onların anlamlarıyla, onların dinlemeleriyle konu ehemmiyetini kazanmaz kaybeder. Eğer bu konu ehemmiyetli ise dinlenmiş dimağların her sövlenen sözü rahatlıkla dinliyebilecekleri, değerlendirebilecekleri bir zaman içinde bu konuşmaların cereyan etmesi zaruridir. Ama ben biliyorum ki, inanıyorum ki konunun ehemmiyeti söz götürmez. Aslında bu önerge ile konuyu Türk efkârından elden geldiği kadar gizlenmek matbuatın alıp vermesine mâni olmak ve böylece bu konuyu dejenere etmek istemektedirler. (A.P. sıralarından gürültüler) Buna mâni olamazsınız.

BASKAN — Sayın Gündoğan müsaade eder misiniz? Meclisimizin görüşmeleri milletin önündedir. Gece olur, gündüz olur, bu bakımdan böyle bir kasit Meclise yüklenemez.

FIKRET GÜNDOĞAN (Devamla) — Sayın Başkan, biz bunun tecrübesini gördük. Bütçe müzakerelerinde saat birde burada ya üç senatör bulunuyor, ya hiç gazeteci bulunmuyor, dinliyen bir kimse dahi bulunmuyor.

BASKAN — Sayın Gündoğan. Bütçe Anayasa hükmüne göre 10 gün içinde bitmek mecburietindedir. Eğer sabahlara kadar Senatamız çalışmasaydı Anayasanın tâyin ettiği müddet

inde bütçeyi bitirmek imkânından mahrum olurduk.

FIKRET GÜNDOĞAN (Devamla) — Sayın Başkan, konuşmaların tahdidi yoluyla zaman iyi istimal edilebilirdi. Şunu demek istiyorum ki, bu önergenin maksadı, ehemmiyetine kaani olduğum bu görüşmelerin ehemmiyetsiz zannedilen bir zaman içinde, daha doğrusu insanların yorulduğu bir zaman içinde cereyanını istediği için aslında doğru olmayan bir önerge dir. Ben muhterem arkadaşlarımdan rica ediyorum, bizim Senatamızın; üstüste gelmiş, yığılmış, içinden çıkamadığımız işi de yoktur. Bu itibarla bunu sağlam düşünmek yeteneklerine sahib olduğumuz, dinlenmiş olduğumuz zamanlara bırakmak lâzımdır. Saatinde tatil edilmesi doğrudur, aleyhindeyim, lütfen itibar buyurmamız.

BASKAN — Takriri tekrar okutuyorum. Aleyhinde konuşuldu bir kişiye söz verilir, takriri okutup oylarınıza arz edeceğim.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Lehinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Lehinde yok efendim, takrir lehte zaten.

Ankara Üyesi Yiğit Köker'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Takririn aleyhinde görüşüldü. Takriri oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler lütfen işaret etsinler... Kabul etmeyenler lütfen işaret buyursunlar... Takrir 39 a karşı 59 oyla kabul edilmiştir.

Söz. A.P. Grubu adına Sayın Tevetoğlu'nda, buyurun.

ADALET PARTİSİ GRUPU ADINA FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Sayın Başkan, Sayın Senatör arkadaşlarım! Bugün Adalet Partisi Grubu adına yapacağımız bu konuşmada, Yüce Senatoya ve dolayısıyla milletimize yalnız «öğretmene baskı, öğretmene zulüm» asılsız iddiasının ve uydurmasının içyüzünü değil, tamamen müzakere etmekte olduğumuz genel görüşme çerçevesi içinde vesika ve delillerle meselenin aslına taallük eden bâzı bilinmiyen çok mühim gerçekleri açıklayacağız. Hemen şunu belirteyim ki, burada yapacağımız açıklamalar ve sunacağımız vesikalar ve deliller vatansever Cumhuriyet Saverilerimizce ihbar telâkki olunduğu takdirde derhal Yüce Türk Adliye-

sine yardımı, gerçek bir vatanseverin ancak şerefli bir borç vazifesi bileceğiz.

Burada Maarif yolu ile gerçekleştirilmek istenmiş bir komünist plânının köklerini ve suçlarını önümüze serip gösterecek ve tanıtaacağız. O zaman saf ve gafillerle, kasıtlı ve hainler teşhis ve teşvik edileceklerdir. Kasıtlıların maskeleri ellerinden ve yüzlerinden düşecek ve safiyetle yahut gaffletle yanlış oyunlara âlet olanlar da uyanacaklar, ayılacaklar, ortak olmıyanlar, bir taraftan mütemadiyen komünizmin karşısında olduğunu söyleyip ondan sonra komünistleri savunanlar eğer kötü niyetli değillerse kötü niyetlilerin saflarından ayrılacaklar, uzaklaşacaklar; ve muhalefetiyle, iktidariyle hep birlikte üzerine eğileceğimiz en âcil, en vatanî bir konuda bütün vatansever kimselerin yolları ve kuvvetleri birleşecektir. O zaman yıkıcı ve zararlı faaliyetler ve plânlar karşısında husule gelecek bu millî güç kasıtlıların zararlarını bertaraf edecek, kötü niyetlilerin zehirli yemlerini kursaklarında bırakacak ve bundan hiç şüphesiz milletimize ve vatanımız büyük faydalar görecektir, sağlıyacaktır.

Millî Eğitim konusundaki bu genel görüşmenin müspet ve yapıcı bir maksatla tanzim edilmemiş bulunduğu hususuna evvelce değinmiştik. Önerenin gerçekten yoksun, haksız ve insafsız ifade, iddia ve ithamlarının Sayın Yıldız'ın bugün de ikinci tab'ım dinlediğimiz menfi konuşmalarıyla de meydana, gün ışığına çıkmış bulunmasına ve herşeye rağmen, iki büyük faydası olmuştur: Bunlardan birincisi, asil Türk öğretmenleri şahıslarını, meslek teşekküllerini ve kendi meslekî dâvalarını savunuyor görünererek bunları siyasi ve meslekî kongrelerde, mitinglerde, sokaklarda, radyolarda, basında, Devlet ve Hükümet Başkanları nezdinde Parlâmentoda yaptıkları çıkışlarla kendi siyasi çıkarlarına kullanmak istemiş, Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonu Genel Başkan eskisi Cumhuriyet Halk Partisi Aydın Milletvekili Şükrü Koç ve Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonu Genel Başkanı yenisi C. H. P. Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal, C. H. P. Denizli Senatörü Hüseyin Atmaca ve Türkiye İşçi Partisi Yozgat Milletvekili Yusuf Ziya Bahadınlı gibi siyasilere, Tabii Senatör Ahmet Yıldız ve arkadaşlarının da katılmasındaki hik-

meti öğrenmişler ve büyük milletimiz irfanlı, iz'anlı Yüce Halkımız, idealist aziz öğretmenlerimiz bu gibi siyasilerin çeşitli davranışlarındaki samimilik derece ve payını, gerçekleri, işlerin içyüzünü bir kere daha anlamışlardır ve anhyacaklardır.

Arkadaşlarımızın menfi önergelerinden çıkan ikinci müspet netice de şudur : Daha önce de ifade ettiğimiz ve müteşekkik bulunduğumuz gibi bâzı çok mühim, çok hayatî konuların ve gerçeklerin bu genel görüşme dolayısıyla Yüce Senatoya, büyük milletimize ve idealist öğretmenlerimize tarafımızdan açıklanmasına imkân ve vesile yaratılmıştır. Bu itibarla sözlerimize, önerge sahiplerine her şeye rağmen teşekkürlerimizi arz ederek başlayacağız.

Konu çok geniştir. Bu itibarla biz bilhassa ve münhasıran öğretmen dernekleri konusunu mâruzatımıza esas kabul ederek, anadâvayı tahlile ve teşrihe çalışacağız: Asılsız iddia ve isnatlarını tevehte de yaptığı feai bir nişan hatası ile Sayın Yıldız'ın bütün gücü ile savunduğu ve bundan ne fayda umduğu anlaşılmaz Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonunun Parlâmentomuzdaki siyasi yöneticilerinin bu meslek teşekkülünü ne hale getirdiklerini ve esas hedeflerini açıklayacağız, belirteceğiz. Yoksa Sayın Yıldız'ın Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonunu savunmasına karşı biz de haklı dâvalarında haksız, yersiz hücumlara, asılsız yermelere mâruz kalan fakat savunmalarını kendileri hakkiyle yapabilir. Milliyetçi Öğretmenlerimiz adına cevap verecek değiliz.

Muhterem arkadaşlar, cemiyetler ve sendikalarla ilgili kanunlarımız, kurulmalarını ve faaliyetlerini derpiş ettikleri dernek, federasyon ve sendikaların politika ile iştirak edemeyeceklerini sureti katiyede ve sarahatle tesbit etmektedir. Yurdumuzda doktorlara, eczacılara, veteriner ve ziraatçılara, mühendis ve mimarlara, avukatlara, ticaret ve sanayi erbabına mahsus pek çok meslekî dernek, teşekkül, oda, federasyon, baro ve sendikalar mevcuttur. Bunların her hangi bir tanesinin bir siyasi parti haline geldiği, bir siyasi partinin şubesi veya baskı organı haline getirildiği, aktif politika mensupları tarafından sokaklarda, radyolarda, kongrelerde, mitinglerde, basında, Parlâmentoda siyasi çekiştirmelere karıştırıldığı duyulmuş

ve görülmüş şey değildir. 1960 dan bu yana bir avuç sapık siyasi asil öğretmenlerimizin meslek teşekküllerini yönetim kadrosunu ele geçirdikleri Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonunu politikaya itmek suretiyle, işgal edebildiklerini kanunsuz, nizamsız yollara dökmüşler ve bugünkü üzücü ve zararlı hale, bölünmelere, haklı feryatlara ve çeşitli siyasi istismarlara, haksız yaygaralara sebep ve âmil olmuşlardır. 1960 dan bu yana malûm ve mahut siyasilerin musallat oldukları bu meslek federasyonunun kanunları ihlâl eden bir teşekkül haline getirilişini basında yer alan manşetlerden, bu federasyonun faaliyetlerine büyük yer veren iki siyasi parti ile bu öğretmenler federasyonunun solcu yöneticileri ile âdeta ortaklaşarak özel sektör haline gelmiş Devlet radyosunun ve hele Kızıl Bizim Radyonun bültenlerinden en canlı şekilde görmek kabildir. Bir çuval dolu su tutan bu vesikaların hepsinin burada zikri ve gösterilmesi zemine ve zamana sığmaz. Bir fikir ve örnek vermek için burada yalnız son zamanlardaki bâzı neşir organlarının başlıklarını okumakla yetineceğiz. 31 Ocak 1966 tarihli bu federasyonun çıkardığı gazetenin birinci sayfasındaki başlık : «Federasyonumuzun büyük tepkisi... Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonu Devlet Memurları Kanunu gereğince hazırlanan ve haksızlıklarla dolu olan tüzük taslağını bütünüyle olumsuz karşıladı. Bu bakımdan 120 bin öğretmenin acısını sepmek ve haksız ve yıkıcı davranışa sebebolanları kamu oyuna tanıtmak amacıyla federasyonumuz yönetim kurulu üyelerini ve tüm öğretmen dernekleri başkanlarını Ankara'ya çağırmıştır.» 4 Şubat 1966 günkü Ulus Gazetesinin birinci sayfasında «Öğretmenlerin protestosu: Türkiye'yi bir fikir hapsanesi yapmak istiyorlar. Danışma Kurulu Üyesi Profesör Bahri Savaş eğitim sahasına tek bir yön verme amacını güden A. P. Hükümetinin birtakım tasarımları, tatbik eğilimi göstermesini tehlikerin başlaması olarak tanımlamıştır. Profesör Bahri Savaş diyor ki: «Bu kimse seçime de gelse bu hakka sahip değildir, bu yol Anayasamın dışına çıkmaktadır.» Genel Başkan Hayrettin Uysal da şunları söylüyor : «Türkiye'yi bir fikir hapsanesi haline getirmek istiyorlar.» Aynı birinci sayfa da, «Tethiş kampanyası son birkaç aydan beri öğretmenleri hedef

almıştır. Çünkü öğretmen Atatürkçüdür, günkü öğretmen ulusçudur, çünkü öğretmen devrimcidir.» Aynı tarihli Cumhuriyet Gazetesinde manşet : «Öğretmenler toplantısı, Eğitim Bakanlığı faşist metotlar kullanıyor. Direneceğiz, dur diyeceğiz.» 7 Şubat 1966 günkü yine Öğretmenler Gazetesi, İkinci Danışma Kurulu toplantısında Başkan Hayrettin Uysal'ın konuşması : «Eğitim Bakanlığı faşist metotları kullanıyor,» hep aynı ağızlar, «Türk öğretmeni direnme gücünü kullanacak, Türk öğretmeni Anayasasından aldığı güçle buna âzimli ve kararlıdır.» 11 Şubat 1966 Cumhuriyet Gazetesi : «Öğretmenler Bakan Orhan Deniz'i istifaya davet ediyor.» 13 Şubat 1966 Ulus Gazetesi : «Bakan görüşüne sahip çıkmalı veya görevinden çekilmeli» bilhassa iki solcu siyaset adamı Şükrü Koç ve Hayrettin Uysal'ın genel başkanlıkları zamanından beri Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonu bir solcu siyasi teşekkül haline getirilmek ve Sayın Şevket Raşit Hatipoğlu, Dr. İbrahim Öktem dâhil, Millî Eğitim bakanları ve Bakanları, hükümetler, iktidarlar, siyasi partiler, anti - komünist kuruluşlar ve çimçimler ve valiler, kaymakamlar, idare âmirleri üzerinde bir sol baskı unsuru olarak kullanılmak istenmiştir. Diğer hiçbir meslekte ve meslek teşekkülüne tasallut edemiyen bu siyasi hastalık, bu solcu metot asil ve temiz, mefluzesi ve fedakâr öğretmenlerimizin meslek teşekküllerinin baya nereden, nasıl bulmuş, belâ olmuştur? Bu sayıları bir düzineyi geçmeyen Parlamento içi, Parlamento dışı solcular kimin müritleridirler? Kimin, nerede yetiştirildileridir? Bu soruların açıklanması ve vesikalardan öğrenilmesi, gerçekten bir avuç kötünün tehlikesini ve tesbitini sağlayacaktır. Böylece Atatürk'ün ülke ve ülkesine gönülden, samimiyetle bağlı yüzbinlerce milliyetçi Türk öğretmenin üzerine her hangi bir gölge düşürme'î nevî bir kimsenin haddi değilse, 4 Haziran 1963 tarihli Rusya'da yayınlanan fotokopisini bizat nerettiğimiz komünist adlı gazetedeki beyanlarıyla, gazetenin adı komünist, Rusca ve burada da «Depütağ Mustafa Şükrü dedi ki» diye bağlayan beyanat. Hayranlıklarla abt Sovyet sosyalizmi düşkünlerinin kendi şahıslarına ait eski ve yeni, fikrî ve fiilî suç ve lekeleri, komünizmin amansız düşmanı Ata-

türkçü öğretmenlerimizin meslek teşekküllerine sürmek, buluşturmamak, maletmek gayretleri der artık sona erecektir. Ne zaman Türk öğretmenlerinin meslek teşekküllerine tasallut etmiş, bu üç, beş solcu siyasiye ve iş birliğine, kendi politikalarını ve renklerini bu temiz meslekin teşekkülüne ve dolayısıyla asil öğretmenlerimize buluşturmamaları, bu meslek teşekküllerini ve kandırabildikleri birkaç saf ve gafilli fikir ve fiillerine alet etmemeleri ihtar ve iğaret olunduysa, bunlar hemen daima: «Vay efendim, öğretmenlere, köy enstitüsünden yetişenlere komünist dediler» şeklinde yalan ve yaygara çıkarmaya, tahriklere kalkmışlardır. Fakat Muammer Aksoy, Cemal Reşit Eyüpoğlu, Mümtaz Soysal ve bilhassa Sırrı Hocaoğlu gibi siyasi ve ideolojik temayülleri cümlece malûm kişilerden kurulu federasyonlarının huftuk bürolarının yardımı ile gazeteleri tekzip yapıyla doldurmaya, mahkemeleri dâva açarak işgale uğramışlar ve fakat açmak istedikleri dâvalar Yüce Türk hâkimlerince suratlarına vurulmuş ve geri çevrilmiştir. Şahsına talûk eden, bunlara ait vesikaları burada okunak istemiyorum, zamanınızı almamak için.

Hâdiseler yalnız kendilerinin bir dünyayı aşmayan, yalnız kendi solcu kadrolarının haklı olarak itham edildiklerini ve suçlu bulunduğunu ortaya koymuştur. Biz evvlece olduğu gibi bugün de asla meslek teşekkülü olarak Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonunu hedef ve muhatap almıyoruz. Ne de bu meslek teşekkülünde kayıtlı siyasetten uzak, idealist Türk öğretmenleri tenkidlerimizin konusudur.

Bugüne kadar bizim itham ettiklerimiz, asil Türk öğretmenlerinin meslek teşekküllerine musallat olmuş sayısı mahdut, adlarını daima açıkladığımız, kimlikleri malûm üç, beş solcu siyasidir. Bunlardan Şükrü Koç, Hayrettin Uysal, Hürrem Arman ve Fakir Baykurt gibi Köy enstitülerinin yeniden ihyasını yalnız kendi sol ideolojilerinin gerçekleşmesi için istiyenlerin daima şahıslarına yapılan haklı itham ve hücumları köy enstitüsü menseli yirmi bine yakın vatan ve millet sever Türk öğretmenin ve hattâ köy enstitüsü kaynaklı olmayan yüz yirmi bin öğretmenin tümüne yapıyor göstererek istismar edişleri, ilk zamanlarda bu solcu federasyon yöneticilerinin yalan, tahrik ve

teşviklerine kanan mahdut köy enstitüsü menseli öğretmenler tarafından iltifat görmüştür. Fakat hâdiseler, ortaya çıkan vesikalar solcu federasyon yöneticilerinin daha sonraki faaliyet ve tutumları, bunların gerçek maksat, plân ve çıkarlarını Türk umumi effkârına ve aldattılmış bu enstitülü asil öğretmenlerimizin idrak ve takdirlerine sunmuştur. Türk öğretmenleri arasında menşee farkı gözeterek yüce öğretmen kütlesini bir klik, bir hizip, âdeta bir sol tarikatı ve mezhep tesisi ile bölme çabası, yalnız bu üç - beş solcu köy enstitücünün, Tonguç müridinin plânı ve siyasi istismarı sonucudur. Yoksa hata ve sevaplarıyla tarihe mal olmuş köy enstitüleri adlı eğitim müesseselerinden yetişmiş onbinlerce vatansever, milliyetçi Türk öğretmenini bu üç beş solcu sapaktan daima tenzih ve tefrik etmek şarttır, zaruridir. Bizim gayretimiz ve isteğimiz de bu mesleki ve bu meslekin politika dışı olması mecburi teşekkülünü ilgililerin, bu siyasilerin tasallutundan kurtarmaktır ve kurtarmalarıdır. O zaman bütün öğretmenlerin menşee farkı gözetmeden, kendi teşekküllerinde, kendi idarelerinde bir ve beraber olmaları sağlanabilecektir. Hangi okuldan mezun bulunursa bulunsun, biz Atatürk'ün milliyetçi, anti - komünist ülküsünü gerçekten benimsemiş asil, vatansever Türk evlâtlarından soruyoruz: Hangi vatansever Türk öğretmeni, az sonra vereceğimiz komünist rejim hayranlarının menfur görüş ve davranışlarını tasvibeder? Onların bu vatan ve milletin ruhî, ahlâkî, dinî güç ve kudretini yıkıp yok etmeye müteveccih plân ve programlarını paylaşır? Bu fikir, plân ve programların sahibi ve savunucularını aralarında ve hattâ meslek teşekküllerinde başında tutar? Bunların kendilerine gölge düşürmelerine rıza gösterir? Kendi hayal ettikleri gaye ve maksatlar için mütemediyen köy enstitülerini ihya etmek çabası içinde tepinenlerin, Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonunu ve asil öğretmen câmiasını tecavüzü ve taarruzu bir baskı teşkilâtı ve ekibi haline getirmek istiyenlerin, Sayın İncesulu, Hatipoğlu ve Öktem devreleri dâhil, her Maarif Vekilini ve Bakanlığı niçin tesir ve idareleri altına almak istediklerini, niçin her 17 Nisan'da ve her fırsatta hususi törenlerle Hakkı Tonguç'u andıklarını bilmek ve anlamak lâzımdır. Bunlar vesikalarla, teferruatıyla bilin-

meden ve anlaşılardan bu derneklerin ve bu derneklerin başındaki siyasilerin hat ve hareketlerini değerlendirmek ve mânalandırmak imkânsızdır. Bütün hedefleri kendi ifadeleri ve tâbirleriyle «Millî Eğitimin 1946 dan önceki mihrakına oturtulması»dır. Bakınız 25 Temmuz 1962 tarih, 32 sayılı Yön dergisinde «Öğretmenlerden Başbakana» başlıklı bu federasyonun bunlar tarafından ele geçirildikten sonraki ilk bildirisini: «90 bin öğretmenin görevini yitirmiş Millî Eğitim Bakanlığı merkez teşkilâtını kişisel çıkarlarını düşünen, donuk ve tutucu kafalardan ve ellerden kurtarmak gerek» Gayet açık olarak görülüyor ki, 1962 de de aynı siyasiler kendi partilerinden olan bakanlara karşı da aynı çürük, aynı maksatlı, aynı kötü kasıtlı iddiaları ileri sürüyorlar. «Öğretmen kütlemiz ile, merkez teşkilâtında köprü başı tutmuş bir kısım çıkarıcı, tembel ve gerici idareciler arasındaki mesafe kapanmalı»

Yıllık çalışma raporlarının ikinci bölümünden alınan bir paragraf: «Göreve başladığı günlerde kendisini desteklemekte bir sakınca görmediğimiz Sayın Öktem» bunun hikâyeleri büyük, biz burada yalnız hiç kimsenin reddedemeyeceği vesikaları vereceğiz, sırf duyduklarımızı veya bildiklerimizi ifade etmek istemiyoruz, «Bugüne kadar beklenen ve kendisinin de çeşitli öğretmen topluluklarında ve kamu oyunda söz verdiği eğitim reformunu gerçekleştirme yoluna girememiştir. Hele eğitimin 1946 dan önceki mihrakına oturtulması sözünü Bakan tamamen unutmuş görünmektedir. Ne bakanlıkta gerekli bir reorganizasyon yapılmış, ne de ilk, orta, teknik ve yüksek öğretim sorunları çözüm yolu bulabilmiştir. Ulusumuz için bir var olup olmamak demek olan köy eğitimi bir türlü ele alınmamış, köy enstitüleri hâlâ açılmamıştır. Bugün köye giden hizmet, gerçekteki bir görüşle plânlanmış değildir. «Şimdi o plânların hakiki vesikalarını sabırlarımızı istirham ederek sizlere sunacağım.

Aynı rapordan: «Öte yandan Doktor İbrahim Öktem'den önceki devirde olduğu gibi bugün de devrimci öğretmenler, çeşitli siyasi tahrıklarle Bakanlığın takibine uğramaya ve cezalandırılmaya devam edilmektedir. «Demin muhterem sözcü, bu çeşit takipler, bu çeşit tâyinler ve nakiller yok dedi, kendisinden rica ediyorum malûmat aldığı kaynağa şu okuduğum şeyleri de sorsun. Çünkü kendisine malûmatı verenler herhalde noksan, yanlış veyahut yalnız kendilerinin burada faydalarına yarayacak şeyleri, Sayın Yıldız'ın söyleyeceklerini ancak vermişler. «Oysa demokratik ve lâik eğitime karşı olan geri zihniyetli kimselerin korunulmasını üzüntü ile izlemekteyiz.» Hep aynı terane hep aynı çürük ve kasıtlı iddialar. «Kayseri, Çorum, İskenderun, Ankara ve diğer yerlerde adları bizce ve Bakanlıkca da bilinen gerici unsurların haklarında hiçbir işlem yapılmış değildir.» O zaman genel sekreter bulunan bugünkü genel başkan Hayrettin Uysal imzası ile dernek başkanlarına yapılan bir tamimde şunlar söyleniyor: «Federasyonumuzun 16 yıllık bir geçmişi vardır. Bu süre içinde ancak iki yılda bir kudret, bir baskı grubu haline gelebildiğimizi, daha önceleri neden bir olmadığımızı biraz olsun düşünmemiz gerekir. «Şüphesiz baskı gruplarına demokratik nizamda yer ve cevaz verenler veya onlardan yardım umanlar elbette bu sözleri, bu fikirleri normal karşılar ve benimserler. Ama biz demokratik nizam ve rejim içinde her çeşit kasıtlı baskı unsurlarının karşısındayız. (A. P. sıralarından bravo sesleri ve alkışlar)

Beş numaralı bülten: «Kanunların kendisine verdiği yetkiye dayanarak yaptığı değişikliklerin hiçbirinde Sayın Öktem federasyonumuzun fikrini sormamış ve almamıştır.» Hangi federasyonun bakanları baskı ve tesir altında tutup, nasıl idare etmek istediğini bundan daha veciz ifade edecek bir vesika bulunabilir mi, takdirlerinize bırakıyorum. «Federasyonumuza sormuş olsaydı Bakanlıkta kimlerin hangi tertiplerle göreve getirildiklerini, kimlerin kimler için çalıştıklarını açıklamak imkânımız da vardır. Göreve başladığı zaman federasyonla işbirliği yapacağını söylediği halde şimdi sadece Nuri Kodamenoğlu'nun telkini ile bu değişiklikleri yapmakta oluşundan federasyonumuz da şikâyetçidir.»

Sayın Hatipoğlu'nun Bakanlıktan alınması için federasyonun gösterdiği çabalarda Başbakana sunulan bir yazıdan alınmış parçayı aynen okuyorum. «Meslekî teşekküller demokratik rejimin asli unsurlarıdır. Bugün Türkiye'de mevcut 90 binin üstündeki öğretmenler de

320 dernekle Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonunun etrafında teşkilatlanmış bulunmaktadır. Geçen seneki başkan profesör Turhan Feyzioğlu idi. Bu yılki başkanı da C. H. P. Aydın Milletvekili Şükrü Koç'tur. Federasyon yönetim kuruluna girenlerin hepsi de C. H. P. sempatizanlarıdır. Ve içerisindeki tane de C. H. P. milletvekili adayı bulunmaktadır. Millî Eğitim Bakanı da C. H. P. li olduğuna göre anlaşmamak için bir sebebolması gerektir.»

Muhterem senatörler, bilmiyorum bir meslek teşekkülünü politika ile meşgul diye haksız ve gerçeğe dayanmayan ifade ve isnatlarla itham buyuran Sayın Yıldız şu okuduğum vesika karşısında Öğretmenler Federasyonunun başına belâ olan siyasiler marifetiyle yeni adı ile Kok Federasyonunun, politikanın neresinde olduğunu nasıl tâyin buyuracaklar? Aynı yazının (B) fıkrası: «Sen siyaset yapıyorsun, seni kapatacağım demekle Bakanlık hangi meseleyi hallettiğini sanmaktadır? Eğitim Bakanlığının başarısızlığı C. H. P. nin başarısızlığı gibi görünmez mi? Federasyon siyaset yapıyorsa bu olsa olsa C. H. P. lehinde bir siyasettir. Sayın Bakan ise C. H. P. li değil midir?»

FIKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Yapmadığını söylüyor, yakınıyor yani. (Gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Gündoğan... Efendim Sayın Gündoğan, Sayın Raşit Hatipoğlu'nun bunu kabullendiği şeklinde bir şeye sahiboldular, açıklarsanız tatmin olacağımızı tahmin ederim.

A. P. GRUPU ADINA FETHİ TEVETOĞLU (Devamla) — Efendim ben bültenden, vesikalardan aynen parçalar okuyorum. Bu parçalar, benim hakikaten burada ortaya koyacağım büyük ve acı gerçekleri ve hakikatleri paylaşacaklarından zerre kadar şüphe etmediğim C. H. P. sinin değerli grupundaki değerli arkadaşlarımı da işlerin iç yüzü bakımından aydınlatacaktır. Ve kendilerine yardımcı olacağım düşüncesiyle bunları hakikaten tasviple hakikaten takdirle karşılayacaklarını umuyorum ve bekliyorum. Arkadaşımızdan istirham edeyim de işin sonunu beklesinler ve lütfen daha önceden her hangi bir yanlış yargılamaya gitmesinler.

Devam ediyoruz: 17 Nisan'da yıldönümleri kutlanılan Köy enstitülerine ait Toplumcular Derneği Genel Başkanı tarafından söylenen ve

yazılan bir bildiriden bir parça: «Devlet radyolarında Arapça ezanlar, oy gelsin diye, imam - hatip okullarından binlerce öğrenci tiyatro bas-sın, parti kongrelerini karıştırsın diye, kara sakallı bütün yaşantısını çakırsın; af buyursunlar bilmiyorum ne demek olduğunu» içerisinde alan kadın, kız budalası imamlar, imameklar suikast körüklesinler diye din elden gidiyor nalarıyla yurt içine - Affedersiniz - pislesinler diye, köklü dönüşümleri yapmak zamanı gelmiştir. Türk toplumunun tarihi akışında çok ileri kuruluşların yeri vardır. Bugün ortalıkta görünmüyorsa tutucu kuvvetlerin, yoksul emekçi halkımızın sırtında bir sülük gibi yapışmalarından bunları temizlemek gerek.»

Şu açık tâbirlerle T. İ. P. sloganları ve temsilcilerinin konuşmaları arasında bir râbta tesbit ediyorsak, Sayın Yıldız arkadaşım da beni mâzur görsünler. Bunları mutlaka baskı grupları yapacak. Bütün toplumu oynatan sürükliyen bir şekilde. Açık, adamın ne istediği gayet sarilidir. Tabii ilkin Köy enstitüsü çıkışlı olanlar bunlar tam 17 bin kişidirler, dağılmışlardır, köşe bucağ, ama toplanmalıydılar. Aralarından bu dâvaya ihanet eden bugünkü yöneticilerinin bazılarına derhal atarak işe yeniden daha güçlü olarak başlamalıydılar. Eğer yapamazlarsa bir gün tarih kendilerinden korkak ve döneğ olarak söz edecektir.

Sayın senatör arkadaşlarım! Komünizmin, geniş bir plânının tatbikatı tarzında, Türk Millî Eğitim Teşkilâtına musallât olma çabası, ilk defa 1947 yılında, C. H. P. Grubunun milliyetçi, antikomünist mebusları, mensupları tarafından meydana çıkarılmıştır. Tam 20 yıl sonra Türk Millî Eğitimindeki kızıl faaliyetlerin kökünü, gövdesini ve bugünkü Türk Öğretmenleri Millî Federasyonu ve TÖS müdür, TOS mudur, bir sendikânın genel başkanlarında ve siyasi yöneticilerinde baş gösteren uçlarını vesikalarla huzuruza ve Büyük Milletimize, asil öğretmenlerimize sunmak, göstermek vazifesi de bugün burada tarafımızdan yapılacaktır.

22 Eylül 1919 da komünist Dr. Şefik Hüsnü, Değmer Spartakis, Nafi Atıf Kansu, Ahmet Âkif ve Trabzon da yokedilen 15 Türk komünistin ikinci azılsı Edhem Nejad tarafından ilk legal Türk Komünist Partisi olarak ve Türk işçisini ve çiftçisini istismar eden, bugünkü benzerlerin o

günkü örneği bir adla Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Partisinin kuruluşundan sonra, aynı Şefik Hüsnü'nün Türkiye Komünist Partisi temsilcisi olarak üçüncü enternasyonele katılıp dönüşünde (İş Derneği) adıyla bir sendika teşkiline gidişleri, yurdumuzdaki muhtelif komünist toplulukları. (Boynemlül İşçiler İttihadı) nda birleşmeleri, başlangıçta yerli komünistlerin bilhassa işçilerimizi hedef tuttuklarını göstermektedir. Doğrudan doğruya milli eğitim yolunu, okulları, öğretmen ve hedef seçişleri ise, Atatürk'ün ölümünden sonraki devrede ve bilhassa 1943 - 1945 yıllarında başlamaktadır.

Bu gerçeğin ilk önce resmi bir ağızdan açıklanışı, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 29 Ocak 1947 günkü oturumunda vâkı olmuştur. Recep Peker kabinesinin İşçileri Bakanı bulunan Sayın Şükrü Sökmenşür bir sözlü soru önergesi üzerine (Gizli Komünist tahrikleri) konusunda yaptığı açıklamada Milli eğitimle ilgili olarak aynen şunları söylemiştir; bilhassa dikkat buyurmanızı istiham ediyorum, ne kadar bugünkü bâzı durumlara ve vâkalara da uymaktadır:

«Bu çalışmalarda cemiyetteki mukavemet unsurlarını zayıflatmak ve mevcut iktisadi nizamı tutan bağları gevşetmek ve mümkünse koparmak, diğer taraftan aydınlar sınıfına ve bu sınıfın beşiği olan mekteplere komünizm ideolojisini aşlamak işini esas olarak ele almışlardır. «Söylüyen C. H. P. sınıfı halen yaygın o zamanki Sayın İşçileri Bakanı. «Bu kategoriye giren çalışmaların gayesi mevcut milli iman ve kanaatleri yıkmak ve yerine komünist iman ve kanaatlerini yerleştirmektir. Bu maksatla cemiyette mevcut her müessese ve yapılan her iş sureti haktan görünerek tenkid edilecek ve baltalanacak, cemiyetin mânevi destekleri olan varlıkları yıkılacak, siyaset, askerlik, kültür sahalarındaki büyük şahsiyetlere karşı halkın sevgi ve saygısı, zabıta, idare ve adalet mekanizmasına güven duyguları yok edilecek, sebebi ne olursa olsun bütün memnuniyetsizlikler körüklenecek ve bütün bunların mevcut nizamı yıkmak hedefinde birleştirilmesi sağlanacaktır. «Yine devam ediyor. «Şefik Hüsnü'nün (Demokrat Millî Birlik Cephesi) maskesi altında komünizm yolundaki mesaisi ve memleketi mütemadiyen fakru zaruret ve vatanşahları sefalet içinde gösterme yolundaki

sözle ve yazı ile yapılan hamleler bu yönden dikkati çeker. Bir taraftan da memlekette siyaset, kültür ve ekonomi bakımlarından önemli olan mevkilere nüfus etmek, bilhassa Halk evlerine, mekteplere, ordu ve Devlet daireleriyle fabrikalara ve gençlik teşekküllerine girmek bu devrenin bâriz faaliyetlerindedir. Şefik Hüsnü'nün ele geçen mektubundan, «Bakan yine söylüyor,» İnkilâpçular, yani komünistler, harpten az evvel kabul etmiş oldukları yeni taktik mucibince, gizli teşkilâtlarını yok denilecek dereceye یرca etmişlerdi. Buna mukabil tasavvur edilen Halk Partisine ve Halk evlerine girmek işi, ancak küçük bir mikyasta başarılabilmisti. Bu devrede dikkatimizi en çok çeken mühim bir nokta da komünistlerin köye nüfus ederek, köyde şehirden ayrılık, münevver tabakaya düşmanlık ve bilhassa Devlete emniyetsizlik hislerini uyandırarak müsedeloci ve mütearız bir sınıf şuurunu yaratmaya karar vermeleri ve bu yolda faaliyete geçmiş olmalarıdır. Bu devrede 1933 ve 1939 a kadar Harb okulları öğrencileriyle, Yavuz Harb Gemisi mürettebatı arasına hulûl teşebbüsleri meydana çıkarılmıştır. Ayrıca 1940 ve 1941 yıllarında İzmir ve Zonguldak'ta bilhassa öğrencilerden mürekkep komünist grupları yakalanmakta beraber 1943 yılında Hamidiye Köy Enstitüsünde bir tahrikât yuvasının meydana çıkarılması ve 1944 te merkezi İstanbul'da olmak üzere Ankara Yedek Subay Okuluna nüfus etmek isteyen teşebbüslerin tesbit edilmesi, aynı yılda Karabükte meydana çıkarılan sabotaj teşebbüsü ve Akhisar'da 31 kişilik, çoğu öğrenci olan bir grupun yakalanması ve bilhassa İstanbul'da (İleri Gençlik Komünist Teşekkülü) nün meydana çıkarılması bu devrin bâriz vâkalarındandır. Ve komünistlerin faaliyet hedeflerini nerelere tevcih ettiğini göstermektedir. «Sayın Sökmenşür'in beyanatından naklettiğimiz örnekler, konumuzla ilgili bölüm bundan ibarettir. T. B. M. M. sinde Türk Milletine yapılan bu resmi açıklamadaki gerçekler yine aynı kabinede Milli Eğitim Bakanı bulunan diğer anti komünist ve milliyetçi bir Bakan, rahmetli Reşat Şemsettin Sıver tarafından Köy Enstitülerinde yaptırılan teftiş ve tetkiklerle tevcih olunmuşlardır. Milli Eğitim Bakanlığı başmüfettişleri tarafından yapılmış teftişlerden birine ait resmî rapor, İlk Öğretim Umum Müdürü Hakkı

Tonguç tarafından idare olunmuş, yıkıcı, sol propoganda ve faaliyetleri bütün çıplaklığı ve delilleriyle ortaya koymaktadır. Rahmetli olan bu başmüfettişin müsaadesiyle 1950 yılında tamamı tarafımızdan istinsah edilmiş, on yıl sonra da bizzat kendi imzası ile Son Havadis Gazetesinde yayınlanmış, bu önemli vesika Millî Eğitim Bakanlığı Yüksek Makamına 6 Ocak 1947 tarihinde sunulmuştur ve «Köy Enstitüleri Dergileri ve Plur Köy Enstitüsü - Rapor 3» başlığını taşımaktadır. (Köy Enstitüleri Dergisi vasıtasıyla yapılan geniş ölçüde yıkıcı ve soletelkinleri ve bu konuda yaptığımız incelemelerin sonucunda meydana çıkan suçları arz eden rapordur) kaydından sonra aynen şunlar bildiriliyor: «Pulur Köy Enstitüsünün iç hayatını incelemekle meşgul olduğum sırada bir yandan öğretmenlerle, öğrencilerin okudukları kitapları ve dergileri kontrol ediyor, bir yandan İlk Öğretim Umum Müdürlüğü ile Pulur Köy Enstitüsü arasındaki muhabere gösteren kâğıtları da gözden geçiriyordum. Her iki incelemelerim bu Köy Enstitüleri Dergisi üzerinde çok ciddî durmamı icabettirdi. Bu dergiler pek çok miktarda, âdetâ her öğrenciye birer tane isabet ederecesine Enstitülere bol bol dağıtılmıştır. Bu dergilerdeki yazıları birer birer inceledim. İlişik dosya numarası 1, 2, 3, 4, 5, bütün bu incelemelerim neticesinde bunların yüzde 20 si muhtelif konularda, yüzde 80 i ise tamamiyle rejimimize aleyhtar, millî ahlâkımıza, millî duygularımıza külliyen aykırı, millî bünyemizi kemiren ve millî bütünlüğümüzü yıkmak amacını güden birtakım muzır ve menfur yazılar olduğunu hayret ve esefle gördüm. «Daha sonra raporun da bu dergilerin baş taraflarına koyulmuş birtakım köy kalkınma dâvasına ait makale ve nutukların adeta maske olarak konulduğunu, iç yazıların ise bu emir ve direktiflerin tamamiyle aksi yıkıcı telkinlerden ibaret olduğunu bir bir vesikalarla numunelerle gösteriyor ve şunu tesbit ediyor: «Bu dergilerdeki yazıların yüzde 90 ı Hasanoglan Köy Enstitüsü yüksek kısım öğrencileri tarafından yazılmış, geri kalanları da bütün diğer köy enstitülerindeki öğrencilerin kalemlerinden çıkmıştır. Bu keyfiyet dergilerde bizzat yazı sahiplerinin hüviyetleri derecedilmiş olmakla sabittir. Daha sonra aldığı örneklerle Türk Köylüsünün gerçeğe uymıyacak, sefil, yoksul; tah-

sildar, jandarma ve köy ağası zulmü altında inliyen, namusunu satan, uydurma hayasızlık halleri tasvirleriyle kasten nasıl gösterilmek istendiğini belirtiyor ve şu kanaati ileri sürüyor: «Bu genç öğrencilerin bu kadar kötü, bu derece çirkin konularla köy hayatını hep fena ve bindertle dolu bir halde tasvir etmeleri, her şeyi sefil ve perişan göstermeleri ve hele bütün hikâyelerinin bu tarzda oluşları, bu dergileri tertipliyenlerin maksatlarını açıkça meydana çıkarmaktadır. Bütün köylerimizi bu derece zavallı göstermek esasen hakikate de uymamaktadır. Eğer bütün dergilerde ve hepsinde, hikâyeleri bunlar gibi ve hattâ daha beter görmemiş olsaydım, yalnız bir kaç hikâyeyi yazanların ruhen mâriz ve kötümser gençler olduğuna inanırdım. Fakat bütün dergilerde hep başka başka imzalarla ve hattâ kız öğrenciler tarafından yazılanların dahi böyle üzücü konulardan, acı telkinlerden ve her türlü telmih ve târizlerden ibaret olması Hasanoglan Köy Enstitüsünde dergilere girecek yazıları boğenme, seçim ve derecelendirme işlerinde hep bu tarzdaki yazıların birinci veya ikinci geldiklerinin de anlaşılması ki, bu eihet 2 sayılı Derginin 339 ncu sayfasında açıkça görülmektedir. Bu yazıların bililtizam bu yolda olmalarının kasten istendiğini ortaya koymaktadır.»

Muhterem arkadaşlar; vaktin çok gecikmiş olmasını dikkate alarak hulâsa edeyim ki, «burada hakikaten doğrudan doğruya milliyet düşmanlığı yapan doğrudan doğruya Sovyet rejimini öven; doğrudan doğruya din aleyhtarlığı ve Allahsızlık telkin eden ve hele fucur misalleri veren, bir köylü askerinin dönüp kardeşini kendi evinde karısıyla yakalamasını hikâyeye eden hakikaten edep dışı örneklerden ve bilhassa Ordumuza o zamanki tek Maraşalimizi rahmetli Maraşalimizi kastederek, Çakmak'a âdetâ tezyifkâr ifadeler kullanan, subaylarımızı okuma - yazma bilmez cahiller gösteren birtakım korkunç yazılar mevcuttur ki, bunların okunması, zorla okunması ve bunların öğretmenler ve öğrenciler tarafından özetlenmesi, bunlara ait, bunlara benzer yazıların yazılması ve bu raporların İlk Öğretim Genel Müdürlüğündeki hususî büroya yollanmalarını emredilmiş ve bu suretle öğretmenlerin ve öğrencilerin, bu yazılardan, bu dergilerden seçtik

leri, beğendikleri yazılara göre, fikrî, ahlâki temayülleri tesbit edilmiş ve aralarından buna göre ayıklamalar, tasfiyeler veya tâyin ve terfiler yapılmıştır. Demek ki, bu metot ve usullerin tâ o zamandan, bugünkü müritlerin, iyi tâlim ettirilmiş öğretilmiş olduğu anlaşılıyor, meydana çıkmış bulunuyor. Bu kadar fena mak-satlarla yazılmış bu derecede kışkırtıcı telkinler yapmak için dergiye konulmuş olan bu ka-bil yazılar yalnız sosyalist partinin bir organı olan ve memleketimizde komünist propogandası yapan Gün mecmuasında rastaldım ki, «müfettiş söylüyor yine» çok menfur ve muzır yazılar-la dolu olan bu mecmuayı da ilk önce bu Enstitü de tomarlar halinde gördüm.»

Sayın senatörler, bu dergiler şunlar, 8 nüsha çıkmıştır. Dergilerin bugünkü Federasyon yöneticileriyle ilgili kısmına geçiyorum. Tanınmış solculardan Niyazi Berker tarafından dilimize çevrilmiş bir kitabın tanıtılması bahanesiyle Şükrü Koc tarafından yapılan muzır telkinlere ve Komünizm propogandasına dikkati çeken müfettiş aynen şunları söylüyor.

«Köy Enstitüsü dergisinin 4 ncü sayısının 589 ncü sayfasından 596 ncü sayfasına kadar devam eden oldukça uzun bir makalede de aşağıya aynen naklettiğim satırlar, öğrencilere esash bir şekilde okutturulmaktadır. Yarın binlerce köyümüze birer öğretmen olarak dağıtılacak olan bugünkü çocuklara bunları okutmaktaki maksadı ispadedecek hakikatleri bu raporun sonunda birer birer arz ediyorum.»

Derginin 590 ncü sayfasından aynen : «Bu savaşın sonra yeni bir dünya görüşü ve bu görüşün uygulanmasından yeni bir hayat devri açılacaktır. Bu savaş kapitalist demokrasinin muhakkak bir za'fını ortaya koymuştur. Kapitalist demokraside siyasal iktidar, ekonomik iktidarın elindedir. İşte bu ekonomik iktidar sayesinde özel mülkiyet sahipleri büyük imtiyazlar almışlardır. Bu suretle tekelleşen siyasal otorite toplumun değil zümrenin malı olmuş, böylece çoğunluk olan fakirler azınlık olan zenginlerin menfaat ve hegemonyası hırslarının tatminine alet edilmişlerdir. Belki onlar dâhil olduğu halde tekmil bütün tarih devirlerinin en büyük reformu meydana gelecektir. Sosyalist sistem herkesin yeteneğine göre istediği nesneyi mümkün kılacaktır. Sosya-

list sistem plânlı cemiyet düzenlerken bu ciheti göz önüne alacak ve adama göre iş değil, işe göre adam bulmak amacını güdecektir.»

595 ncü sayfadan bir iki cümle : «Bir Rus işçisi rahat evlerde oturamaz. Fakat onun hayat yolu bu asalet ve servet değildir. O sadece ihtiyarlık ve işsizlik tehdidine karşı çalışır. Bunun için komünist diktatörlüğü vatandaşlarının kişisel gelişmesini sağlıyor ve plânlaştırabiliyor. Sosyalist plânlaştırma gerçekleşince insanlar voksulluk ve güvensizlikten kurtulacak ve bu korkuları yenmek için şimdiye kadar harcamaya mecbur oldukları bir sürü gayretlerden sıyrılacak, enerjileri serbest kalacaktır. Bugünkü burjuva medeniyeti bu üç âmilin çocuğudur. Bu sosyalist sistemin içtimai kıymetleri iki voldan gidilerek kabul ettirilebilir. Ya kuvvet kullanarak veya ikna ederek. Kuvvet kullanılarak yapılan inkılâplar hem halk kitlelerinin yüklerini ağırlaştırır, hem de modern cemiyet gibi önemli bir konu için tehlikelidir. Dolayısıyla bu tarz inkılâplar cemiyetin alt-üst olmasıyla neticelenir. İşte yapacağımız plânlı cemiyet inkılâbını bu esasları göz önünde tutarak gerçekleştirmeliviz. Evvelâ bu harble siyasal iktidar, sonra da kapitalist sistem çökecektir. Böylece burjuvaci ekonomi ortadan kalkacak, ve yerine plânlı cemiyet ekonomisi olan sosyalist sistem giececektir, «Devlet ve bilim adamlarının», Şükrü Koc söylüyor, o zaman tahmin etmem, çok küçük bir çocuk ve belki de yine Niyazi Berkes yazmış o da imzasını üzerine koymuş olabilir, «Devlet ve bilim adamlarının tek görevi gençliği ve bütün bireyleri bu esaslar dâhilinde hazırlamaktır.»

Yine aynı derginin 301, 304 ncü sayfasında da aynen şunlar mevcuttur : «Altı oku arasında lâiklik prensibine önemle yer veren Cumhuriyetimizin bilinçli birer vatandaş olarak yetişen arkadaşlarımızın bu kitaptan faydalanacaklarını umuyorum. Tanrıların sonuncusu, en evrimlisi Muhammedin haber verdiği Tanrıdır. Bu Tanrının da diğer ilkel tanrılara benzeyen tarafları vardır. Miraçta da Muhammedle görüşmesi, kurban kesmesi günah işleyenleri cezalandırması bunun delilleridir. Çok tanrıcılığa olsun, tek tanrıcılığa olsun tanrılar insanların sayıları kadar çoktur. Tanrılar, din müesseseleri bugün yürüyen insanlığı ve onun bi-

yolojik dimanizimini takibedememektedir.» Geçen oturumda...

FEHMİ ALPASLAN (Artvin) — Bunu kitaplardan hep okuduk, sayfa sayfa, satır satır okuduk. Komünizm nedir, kitabından okuduk.

ADALET PARTİSİ GRUPU ADINA FETHİ TEVETOĞLU (Devamla) — Evet efendim, geçen oturumda söylediğim bir örnek, Tercüme Bürosunun yaptığı bir kitaptandı. Hakikaten ne kadar aynı paralelde ve aynı şeylerin tekrarıdır, dikkatinizi çekerim.

Evet, sövle bitiyor, bu pasaj da :

«Ümidedelim ki, yarının dünyası imanına göklerden gelecek görünmez kuvvetlerle ve fizik ötesi fikirlerle beslenmesin. Eğer onun kuvvetli ve mesut bir temeli olmasını istiyorsak biz insanlar yeni dünyaya şâmil iltirassız yalansız, insanî, rasyonel ve reel taze bir din vermeliyiz.»

Ve nihayet yine aynı derginin dördüncü sayısında : 1. «Kredi ve kapitalin Devletleştirilmesi lâzımdır. Bankaların, anonim şirketlerin ve sicorta şirketlerinin Devlet kontrolüne gemesi Devlet tarafından işletilmesi gerekmektedir.

2. Millet ekonomisini elinde tutan istihsal araçları ve istihsal imtiyazları Devletleşince ekonomik iktidar demokratlaşacaktır.» Ne eins demokrasi ise!?

3. Bütün tarım Devletin eline geçmelidir. Bunun için Devletin toprağa el koyması gerekmektedir.

4.Devlet iç ve dış ticareti elinde tutmalıdır.

5. Devlet tasıt araçlarını, yakacak maddelerini, enerji kaynaklarını, demir, deniz, havayollarını kendi elinde bulundurmalıdır.

6. Gaz, su, elektrik ve yiyecek gibi geçim ihtiyaçlarını Devletleştirmelidir.»

Sayın senatör arkadaşların, Köy enstitülerinin kurucusu olan Hakkı Tonguç, «Eğitim yolu ile canlandırılacak köy» adlı bir kitap yayımlıyor. Bu kitabın 1939 daki ilk küçük hacimli baskısında yalnız siyah ve ayrı puntolarla «Kıvılcık ve projektör» kelimeleri göze batacak şekilde siyah olarak basılmakla yetinilmiş ve Tonguç Edhem Nejad'dan bu kitapta hiç söz olmamıştır. İşlerin kendileri için iyi gittiği yıllarda, 1947 de kitabının 700 sayfalık ikinci baskısında Edhem Nejad'ın komünistli-

ğinden asla bahsetmeden onun ilk öğretimin ıslahatını överek, onun fikirlerine inananlar, yani kendisi, tarafından bu ıslahatın gerçekleştirilmek istendiğini aynen şu cümle ile belirtmektedir :

«Bu sebepten teşebbüsleri, kendi bulunduğu yerlerde, karanlıklar içinde parlayan bir yıldız gibi parlayıp kaybolmuş, üzerinden uzun yıllar geçtikten sonra aynı fikirlere inananlar tarafından tekrar ele alınarak gerçekleştirilmek istenmiştir.» İşte Tonguç'un, piri komünist Edhem Nejad ve fikirleri hakkındaki kendi itirafı. Tonguç'un kitabında «Edhem Nejad ve ilk öğretim ıslahatı» diye ayrı bir bölümde, sahife 176 - 188 şahsında ve ilk öğretimdeki plâmadan uzun uzun bahsedilen Edhem Nejad, demin ifade ettiğimiz gibi, Türkiye'de kurulan ilk legal komünist partisi diye bilinen siyasi teşekkülün kurucularından biridir. (İnkâr fırtınası) adlı bir eser, bu hususta aynen şunu söylüyor: «Köy enstitülerini kurmakla, Türkiye komünist partisinin ilk merkez komitesi âzası Edhem Nejad'ın vasiyeti üzerine getirilmiş idi» sayfa 193. Bu suretle kimliğine işaret olunan Tonguç'un «karanlıklar içinde parlayıp sönen yıldız» diye vasıflandırıldığı, izinde yürüdüğü fikir ve plânlarını gerçekleştirmek istediği Edhem Nejad'ın hakiki hüviyetini Moskova'da Kızıl Şank Matbaasında 1923 yılında Arap harfleriyle basılmış 83 büyük sayfalık bir kitaptan öğrenmiş ve tesbit etmiş bulunuyoruz. Bu eserin fotokopisi burada elimizde.

(28 - 29 Kânusani 1921, Karadeniz kıyılarında parçalanmış Mustafa Suphi ve yoldaşlarının ikinci yıl dönümleeri) adını taşıyan ve daha 1921 de millî mücadelemizi kızıl ihtilâle çevirip, Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşlarını yok ederek, Türkiye'mizi Sovyet Sosyalist Birliğinin bir peyki yapmak isteyenlerin, Trabzonluların ve Atatürk'ün basireti sayesinde yok edilmişleri üzerine geride kalmış bir kısmı elân aranızda yaşayan Moskova'daki Türk komünist arkadaş ve ortakları tarafından yayımlanmış bu kitaptan öğreniyoruz ki, Ethem Nejad, Mustafa Suphi'den sonra gelen iki numaralı azılı komünisttir. Kitabın üçüncü kısmı 68 ilâ 83 nü sayfası Ethem Nejad'tan, onun hayatından, komünist fikir, plân ve faaliyetlerinden bahsediyor. Sayfa 71 ilâ 75 te, lütfen dikkatinizi istir-

ham ediyorum, Ethem Nejat tarafından kaleme alınmış, «Darümualliminli Gençlere» başlıklı yazı ise, İsmail Hakkı Tonguç'un kitabında zikrettiği veçhile, yollarını ışıtan bir kızıl vasiyetnamedir.

BAŞKAN — Sayın Tevetoğlu; tahmin ediyorum daha devam edecek değil mi efendim?

A. P. SENATO GRUPU ADINA FETHİ TEVETOĞLU (Devamla) — Çok.

BAŞKAN — O bakımdan, bir saatlik bir akşam yemeği aralığı vermeyi düşünüyoruz. (Yarına kalsın, sesleri)

Efendim, bu hususta bir takrir var, yalnız Sayın hatibin sözü kesilerek takririn ortaya atılmıyacağı düşüncesiyle bunu sonraya bırakmıştık.

ADALET PARTİSİ GRUPU ADINA FETHİ TEVETOĞLU (Devamla) — Sayın Başkan, eğer müsaade buyurursanız yalnız şu bölümü bağlamama izin verin. Burada hakikaten gayet mühim bir vesikayı açıklıyoruz.

BAŞKAN — Kaç dakika devam edebilir efendim? Tahminen bir bölümün bağlanması kaç dakika devam edebilir?

ADALET PARTİSİ GRUPU ADINA FETHİ TEVETOĞLU (Devamla) — Şimdi bağlarım.

BAŞKAN — Peki, hay hay buyurun, devam ediniz, bitiriniz..

ADALET PARTİSİ GRUPU ADINA FETHİ TEVETOĞLU (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, (Eğitim Yolu ile Canlandırılacak Köy) de bahsedilen ve yollarını ışıtan Ethem Nejat'ın (Darümualliminli Gençlere) diye yazdığı kızıl yazıda şunlar söyleniyor : «Anadolu'da, Rumeli'de, on seneden fazla sizin aramızda, sizin metruk ve mahrum muhitinizde sizinle hem dert yaşadım. Parlâk üniformalı ve şık tuvaletli sultanî talebesi sizlere tezyif nazarları ile bakarken ben sizlerde çok yüksek, çok vakur ruhlar okudum. Biliyordum ki, siz hep proletaryanın çocukları idiniz.» Tezyif, tefrik tohumları daha o zaman ekliyor. «Ekmek parasını güç çıkaran, sizin karınızı ve dimağınızı doyuramıyan, ecir babalarının evlâtlarıydınız. Sizin zekânız, dirayetiniz, liyakatiniz bile olsa sizi zadedân mekteplere almazdı, alamazdı. Siz darümuallimliler ancak yaşayacak biraz ekmek bulmak ve tek inkişaf edemiyen ihtiyacı fikrinizi doyurmak için gelir-

diniz. Maarif nezaretleri size üvey evlât nazariyle bakardı. Çünkü siz kimsesizdiniz, halis proletaryanın çocuklarıydınız. Siz süslü ve zarif giyinemiyor, sık kravat bağhyamıyor, salon beylerine mahsus temennaları edemiyor, burjuvalara mahsus reveransları yapamıyordunuz. Onun için siz tezyife, tahkire lâıyk işçi ve köylü mâkûlesi insanlardan idiniz. Burjuva hükümetleri sizden öe alınak için sizi köylüler içinde çalışmaya mahkûm ediyordu, zehey mantık! Bu nasip ve tâyin onların o sarayların, saltanatların Maarif Nezareti nazarında bir mahkûmiyet, bir sülfiyet idi. Siz darümuallimliler kendi öz sınıfınız, ezilen, soyguna uğrayan ve cahil bırakılan, biçare halkın arasına girdiğiniz zaman köylüyü, köy çocuğunu, işçi yavrusunu kurtarmaya çalışıyordunuz. Sevine sevine çalışıyordunuz. Onların bir mahkûmiyet addettiği hali siz mahariyet addediyordunuz. Burjuva Maarif nezaretleri zengin çocuklarına mahsus mekteplerin muallimlerini takdir ve tahsil eder ve mükâfatlandırırken siz ömürlerinizi bir lokma ekmeğe kifayet etmeden maaşınızla köylerin, kasabaların ıssız sokaklarında, harap ve yıkık o güzel, sefil, yıkık evlerinde sefil bir hayat geçiriyor. aile teşkil edemiyordunuz. Teşkil etseniz bile bu aile sefalét ve mahrumiyet içinde sürükleniyordu. Siz biliyordunuz ve fiilen öğreniyordunuz ki aile sizin değil, aile zenginlerin, burjuvaların, eşrafın, devletlilerindir. Sizin için aile mefhumu bir ademdi. Ziyetli kelimelerle burjuva edebiyatının yazdığı, senâ ettiği saadeti aile yokluktan, sürünmekten, hiçîden başka bir şey değildi. Darümuallimli genç, sen kendini çok iyi biliyorsun ki, sen proleter evlâdısın!» Devam ediyor birçok şeylerle. Nihayet şunu ifade ve telkin ediyor. «İstikbal sensin proleter genç! Sen komünizm etrafında ne kadar faaliyet ibraz edersen biz istikbalden o kadar emin olacağız ve yaşam kırmızı gençlik diyeceğiz. Darümuallimli yoldaş! Kırmızı inkilâp için gençliğin seferberliği var, işbaşına! Mazlûm Türkiye'yi ölümden kurtaracak kızıl inkilâptır. kahrolsun buna karşı duran kuvvetlere!»

Sayın senatörler : İşte kızıl hedefleri, hainâne plânları... Bâzi pasajlarını okuduğum şu kızıl paçavra beyanname demin sayfasını verdiğim şekilde Hakkı Tonguç'un «uzaklarda bir kutup yıldızı gibi sönmüş» diye tavsif ettiği, söndüğü

yer de, Trabzon'da Mustafa Suphi ve arkadaşlarıyla gebertildiği yer olan kimsenin plânlarını ve gerçekleştiremediği programlarını onun fikirlerine inananlar, onun izinde yürüyoruz ve gerçekleştireceğiz diye açıkça ifade ve itiraf ettikleri kimsenin Ethem Nejat'ın tavsiyeleridir. İşte kızıl komünist Ethem Nejat ve fikirleri, vasiyetnamesi ve plânı; işte ona inanan ve izinde yürüyen Tonguç ve bugünkü müritleri. Bu bir kızıl zincirdir.

BAŞKAN — Bağlayınız efendim.

ADALET PARTİSİ GRUPU ADINA FETHİ TEVETOĞLU (Devamla) — Bağlıyorum efendim.

Burada açık ve aşikâr, hainane komünist fikirler, plânlar, ayrımcılık, köyü, şehirli, proleter, burjuva tefrikleri Ethem Nejat'ın örnek alanlarını verdiğimiz diğer misâllerle birlikte ve daha vereceğimiz yeni örneklerde kimlerde, nasıl günümüze kadar gelmiş, ulaşmıştır, gelişmiştir, bunlar açıkça görülmektedir. Bunlar, bir kızıl zincirin halkalarıdır. Bu açıklamalardan sonra hemen bir hususu kâfiyetle belirtirerek bu bölümü kapatmak istiyorum.

En mukaddes, en millî ocaklarda, en alçakça, en hainane kundakların kurulduğu, kurulmak istendiği örneklerine tarihte sık sık rastlamak mümkündür. Bu çeşit yıkıcı, vatana ihanet faaliyetleri ancağ tertipçileri, kundakçıları, hainleri, bunları koruyanlar, bunları besleyenler ve bunlara yataklık edenler için suçtur, lekedir, yüz karasıdır. Yoksa ne o mukaddes ve millî müesseseleri gögelemek kimsenin kârıdır, ne de bu ocaklarda bulunmuş veya yetişmiş diğer temiz vatansever memleket evlâtlarını suçlamak ve töhmet altına sokmak hiç kimsenin iktidarındadır. İşte Köy Enstitülerinde, Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonunda görülen örnekler de aynıdır. Şuna eminim ki, ortaya koyduğumuz gerçekler geçmişte, başlangıçta köylümüzün ve milletimizin yararına diye kurulmuş Köy Enstitülerinde zehirlemeden yetismeye muvaffak olmuş temiz vatan evlâtlarını ve Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonunun, politikacıların tasallutundan kurtarılmış, ideal bir meslek teşekkülü haline gelmesini şiddetle arzulayan öğretmenleri asla gücendirmeyecek, bilâkis herkesten önce ve herkesten çok onları sevindire-

cek, memnun edecektir. Onlar hangi bulguk, sapık, satılmış insanların kendilerini, meslek teşekküllerini dün de bugün de menfur maksatları uğruna istismara çalıştıklarını, enstitüleri hâlâ aynı menhuz gaye ve maksatlarına hizmet için tekrar kızıl hüviyetleriyle ihya etmek yolunda şamata çıkaranların, hiç olmazsa bu dedikodu ve çekişmeler sayesinde enstitü mezunlarını bir ayrı hizip ve tarikat halinde hiçbir tefrik kabul etmediğimiz Türk öğretmenleri camiasında bölünme unsuru haline getirmekteki çıkar metodlarını farketmiş bulunacaklardır. Bugünkü genel başkan ve C.H.P. Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal'ın, 15 Haziran 1950 de Büyük Millet Meclisi üyelerine ve Millî Eğitim Bakanı rahmetli Tevfik İleri'ye ilim ve irfanın derecesi inzasının üstündeki ifadesinden de anlaşılacak aynen : (Arifiye Köy Enstitüsünden yetişen 126 imza adına İzmit Yuvaçık başöğretmeni Hayrettin Uysal) diye verdiği uzun matbu bir beyannamede bugünkü Enstitü savunucusu genel başkan, evvelâ kendilerine Halk Partisi iktidarı zamanında kötü isnatlar yapıldığını ve yurdun en ücra köşesinde bile enstitü kelimesi ağza alındı mı «bırak şu komünistleri» diye hakaret görküklerini acı acı yakındıktan sonra şu dikkate şayan sözleri söylüyor, aynen beyannameden okuyorum : «Köy Enstitüleri birçok değişikliklere uğramıştır. Hâlen daha bu değişikliklerin lüzumu olduğuna inanıyoruz. İlk olarak iyi niyetlerle kurulmuş bu kurumlar, sonraları bâzı karamsar fikirli insanların şahsî ihtiras, ideoloji, politika fikirleriyle lekelenmiştir. Köy öğretmen okullarından, Köy Enstitüleri diye adlandırılan bu müesseselere bugün bir ad verilmesi lüzumuna inanıyoruz. Halk efkârında ne kadar temiz olursa olsun lekelenen bu adın köy öğretmenlerinin karşısına daima bir silâh olarak çıkarılması, vazifelerinde ahenksizlik doğurmaktadır. Enstitülerinin, Öğretmen okulları diye adlandırılması bu durumu oldukça düzeltecektir.

Yine aynı kişiler 1953 de Ege bölgesinde kurdukları (Köy öğretmenleri derneği) tüzüğüünün «Derneğe giriş» matlâbını taşıyan üçüncü maddesinde aynen şu ayrımcı şartı ihdas ve vaz etmişlerdir. ki, Sayın Yıldız'ın buna bilhassa kulak vermesini hassaten istihhâa ede-

ceğim. Tüzükten aynen okuyorum : Demek ki, bu ayrımcılık milliyetçiler derneği ile yapılmış, başlamış değil. Hani şu beni iki defa buradan kuruculuğu ile itham ettiği derneğin marifeti değildir. Hemen belirtiyim ki, bu derneğin ve derneklerin hiç bir şekilde ne kurucusu ne âzası, ne de her hangi bir uzvu olarak faaliyetlerine katılmış kimseyim. İftihar ederim, Milliyetçi Öğretmenler Derneğinde eskiden üç senelik Askeri Sıhhiye Okulunda öğretmenlik yapmış bir kimsede olarak dâhil bulunmayı, ama ben 6 senelik şuradaki parlâmento hizmetinde bütün arkadaşlar şahit olmuşlardır ki, Parlâmento içindeki faaliyetlerinden başka dışarda hiçbir teşekkülle, hiçbir muayenehane ile, hiçbir ayrı işle meşgul olmam ve bunların daima siddetle karşısındayım.

BAŞKAN — Sayın Tevetoğlu, onu burada bırakalım, yarın okuyun efendim.

ADALET PARTİSİ GRUPLU ADINA FET-Fİ TEVETOĞLU (Devamla) — Bitiyor efendim. Bakınız efendim ne diyor» Madde 3 - Menşei köy enstitüsü olup ve 18 yaşını bitirmiş bilûmum öğretmen, gezici öğretmen veya başöğretmen ilköğretim müfettişleriyle millî eğitimin ve Sağlık Bakanlığının diğer işlerinde görevli bulunan memurlar derneğe üye olabilirler. Bu vasıfları taşıyanlar dernekçe bastırılmış üyelik beyannamesini usulüne göre doldurarak kaydolurlar. «Köy Öğretmenleri Derneği Tüzüğü 1953 Anadolu Matbaası - İzmir.» Görülüyor ki, kendilerini ayrı bir sınıf ayrı bir klik, ayrı bir mezhep ve grupmuş gibi diğer öğretmenlerden ayıran ve derneklerine yalnız köy enstitüsünden me-

zun olanların girebileceğini bildirerek, daha sonra orada teşekkül etmiş diğer derneklerin de «bizim derneğimize de köy enstitüsünden mezun olanlar giremez» kaydını koyduran tahrir, sebep ve âmilin nereden çıkmış olduğunu, bilmiyorum, bu vesikadan daha sarih, daha iyi ispat edecek bir belge bulunabilir mi? İşte gerçek budur, bizim ortaya koyduğumuz budur. Yıldız'a yanlış öğretilen, yalan iddia değil.

Devamı, bilâhare yerine getireceğiz.

BAŞKAN — Vakit de zaten 20 yi 15 geçmektedir. Bir tahrir, Heyeti Umumiyenin almış olduğu devam kararı bulunmakla beraber konu üzerinde 20 kişi söz almış bulunmaktadır. Bu sebeple verilmiş bulunan tahriri Heyeti Umumiyenin kararına rağmen okutarak kararınızı istihsal edeceğim.

Yüksek Başkanlığa

Yapılmakta olan genel görüşmenin ehemmiyetine binaen grup sözcülerinin, ve senatör arkadaşlarımızın daha geniş konuşmalarına imkân verilebilmesi bakımından oturumun 24 . 2 . 1967 Cuma günü saat 10.30 a talikini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Cumhurbaşkanınca S. Ü.

Kırşehir

Enver Kök

Ali Rıza Ulusman

BAŞKAN — Tahrir üzerinde görüşmek isteyen üye yok. Tahriri oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

24 . 2 . 1967 Cuma günü saat 10;30 da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

(Kapanma saati : 20;15)

7 — SORULAR ve CEVAPLAR

B — YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu Balıkesir Üyesi Hasan Ali Türker'in, Kuyugeddiği mevkiinde seller dolayısıyla meydana çıkan linyit kömürü yataklarına dair soru önergesi ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı İbrahim Deriner'in yazılı cevabı (7/316)

16 Ocak 1967

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca yazılı olarak cevaplandırılmasına müsaadelerinizi saygı ile arz ederim.

C. Senatosu Balıkesir Üyesi
Hasan Âli Türker

1. Dursunbey'in 25 kilometre mesafesinde Cıvana bölgesinin Kuyugediği mevkiinde yağan yağmurların meydana getirdiği seller vasıtasıyla linyit kömürünün meydana çıktığı öğrenilmiştir.

Bu linyit ocağının işletülmesi düşünülmekte midir?

2. Orman içi köylülerin geçimine vesile olacak, bölgenin yakacak ihtiyacına yardım edecek bu menbain tetkikinde fayda mülâhaza etmez misiniz?

3. Değirmisaz rezervasyonu bittiğine göre bu bölgede M. T. A. ca ayrıca araştırma yapılmış mıdır? Yapılmadı ise bölgenin tetkiki düşünülmekte midir?

T. C.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Sayı : 02/8012/551

11 Şubat 1967

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 17 . 1 . 1967 gün ve Kanunlar Müdürlüğü 7/316 - 7130/3301 sayılı yazımız :

Cumhuriyet Senatosu Balıkesir Üyesi Hasan Âli Türkler'in «Kuyugediği mevkiinde seller dolayısıyla meydana çıkan linyit kömürü yataklarına» mütedair soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmuştur.

Bilginize arz ederim.

Enerji ve Tabii Kaynaklar
Bakanı

İbrahim Deriner

Cumhuriyet Senatosu Balıkesir Üyesi Hasan Âli Türkler'in Kuyugediği mevkiinde seller dolayısıyla meydana çıkan linyit kömürü yataklarına mütedair soru önergesi cevabı aşağıdadır.

1. Dursunbey'in 25 kilometre mesafesinde Cıvana bölgesinin Kuyugediği mevkiinde, sellerin meydana çıkardığı ileri sürülen, linyit kömürü mevzuunun incelenmesi için; Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğüne, Garp Linyitleri İşletmesine gerekli talimat verilmiş ve yetkili mütehassıs elemanlarla mahallinde incelemeler yapılmaktadır.

Sonucu alındığında ayrıca bilgi verilecektir.

2. Gerek orman içi köylülerine yeni bir iş sahası açılması ve gerekse civarın yakıt ihtiya-

cına yardımcı olması bakımından, şimdiye kadar bilinmeyen bu kömür zuhurlarının ilk etütleri Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Genel Direktörlüğüne 1967 programına alınmıştır.

Mezkûr zuhurun durumu ancak bu etütlerden sonra belli olacak ve netice müsbet olduğu takdirde de daha detay etüt ve aramalara geçilecektir.

3. — Değirmisaz kömür rezervleriyle ilgili olarak Maden Tetkik ve Arama Enstitüsüne, havzanın etüt ve sondajları yapılmış ve Değirmisaz'da yeni rezerv bulunamamıştır.

Bununla beraber Enstitüce 1967 ve daha sonraki yıllarda Değirmisaz civarını da ihtiva eden bölgenin yeni kömür imkânları üzerinde etütlere devam edilerek, lüzum görüldüğü takdirde sondajlı aramalara geçilecektir.

2. — *Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Mehmet Özgüneş'in; bir öğretmenin nakline dair soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı Orhan Deniz'in, yazılı cevabı (7/306)*

1 Aralık 1966

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi: a) 3 Kasım 1966 tarihli sözlü soru önergem.

b) Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun 17 Kasım 1966 günkü Oturumuna ait tutanak.

Yukarıda sözü edilen soru önergemî Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunda cevaplandırılan Millî Eğitim Bakanı Sayın Orhan Deniz, Yedekçiöğlü'nün dosyasını ve vasıflarını teşhir etmeyi arzu etmediğini, ama şayet arzu ediyorsam, açıklıyacağımı beyan etmişlerdi. Bu va'dine ve ısrarlarıma rağmen açıklamamıştı. Bu durumda Sayın Başkan açıklamanın yazılı olarak yapılabilceğini belirtmiş ve Sayın Bakan bunu kabullenmişti. Aradan geçen 15 güne rağmen hiçbir açıklama yapılmadı. Böylece soru önergemînin cevaplandırılması noksan kaldı.

Sayın Bakanın bu açıklamayı yapmasında büyük faydalar vardır. Ancak bu açıklamadan sonradır ki, Yedekçiöğlü'nün sicili bozuk bir öğretmen mi olduğu, yoksa partizanların baskısı altında yapılan haksız ve mesnetsiz bir nakil birtakım ima perdelerine bürümek için kendisine Cumhuriyet Senatosu kürsüsünden iftira mı edildiği ortaya çıkacaktır.

Bu sebeple aşağıdaki soruların Millî Eğitim Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

H Mehmet Özgünes
Tabii Üye

Soru 1.

Yedekçiöğlü'nün nakline esas olarak gösterdiğiniz ve Cumhuriyet Senatosunda açıklanmasını sakıncalı bulduğunuz hususlar nelerdir?

Soru 2.

Yedekçiöğlü hakkında geçen yıl yapılmış olduğunu belirttiğiniz ihbarın mahiyeti nedir?

Soru 3.

Kayseri gazetelerinde Yedekçiöğlü ile ilgili olarak yayımlanmış olduğunu belirtmiş olduğunuz yazıların mahiyeti nedir? Bunların doğru olup olmadığı araştırılmış mıdır?

a) Araştırılmışsa sonuç nedir?

b) Araştırılmamışsa neden araştırılmamıştır?

Soru 4.

Yedekçiöğlü'nün valiliğin dikkatini çektiğini beyan ettiğiniz muhtelif temasların ve tutumlarının mahiyeti nedir?

Yedekçiöğlü'nün kimlerle teması ne sebeple valiliğin dikkatini çekmiştir? Bu hususta idari veya adli bir takibat yapılmış mıdır?

a) Yapılmışsa, sonuç nedir?

b) Yapılmamışsa, neden yapılmamıştır?

Soru 5.

Yedekçiöğlü'nün Kayseri Valisinin bir yazısı üzerine nakledildiğini beyan ediyorsunuz. Valiliğin nakil için gösterdiği gerekçe nedir?

Soru 6.

Cumhuriyet Senatosunda, soruma cevabolarak (Müdür bilhassa hedef olmaktan kaçınmalıdır) diyorsunuz.

Yedekçiöğlü kimlerin ne sebeple hedefi olmuştur?

Soru 7.

Yine soruma cevabolarak, (Bu hedefler hiçbir zaman politik olmamalıdır. Bu hedefler hiçbir zaman gayriinsani olmamalıdır) diyorsunuz.

Yedekçiöğlü hangi politik hedefler peşine düşmüştür? Yedekçiöğlü'nün hangi hedefleri gayriinsanidir,

Soru 8.

Soruma cevaben (Bu hedefler hiçbir zaman

hepimizin kabul edebileceği düzen dışında bulunmamalıdır) diyorsunuz.

Yedekçiöğlü, hepimizin kabul edebileceği düzen dışında hangi hedeflere yönelmiştir? Bunlar hangi idari veya adli takibatla sabit olmuştur?

Soru 9.

Yedekçiöğlü siyasi, gayriinsani ve meşru düzen dışı birtakım hedefler peşinde ise, neden disiplin kuruluna sevk edilmemiştir? Hakkında neden idari ve adli takibat yapılmamıştır?

Soru 10.

Soruma cevaben, (Ama bu vasfın altında başka vasıfları da varsa, o zaman benim öğretmenim veya benim makbul idarecim olamaz, veyahut da bir müddet için ben onu şurada çalıştırabilirim) diyorsunuz.

Yedekçiöğlü'nü sizin öğretmeniniz, sizin makbül idareciniz olma imkânından mahrum eden vasıfları nelerdir?

Sizin öğretmeniniz, sizin makbül idareciniz olmayan bir kimseyi Osmaniye Ortaokuluna müdür olarak göndermenizin eğitsel hikmeti nedir?

Osmaniye Ortaokulu sizin ortaokulunuz değil midir?

Soru 11.

Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunda Yedekçiöğlü'na tevcih ettiğiniz yukarıdaki ithamlar,

a) Doğru ise,

(1) Yedekçiöğlü neden disiplin kuruluna sevk edilmemiştir?

(2) Yedekçiöğlü'nün dosyası gerekli takibat yapılmak üzere neden adli makamlara tevdi edilmemiştir?

(3) Böyle bir öğretmeni nasıl oluyor da, bir başka ortaokula müdür, hattâ öğretmen olarak gönderebiliyorsunuz?

(4) Bu şekilde itham edilen bir şahsın bir ortaokula müdür, bir dersaneye öğretmen olarak gönderilmesinde eğitsel sakıncalar yok müdür.

b) Doğru değil ise,

Yedekçiöğlü'nu Osmaniye'ye nakletmenizin, hem de hiçbir disiplin kurulu kararı olmadan nakletmenizin hakiki sebebi nedir?

T. C.

Millî Eğitim Bakanlığı 13 . 2 . 1967

Talim ve Terbiye Dairesi

Başkanlığa

Sayı : 448

Konu : Cumhuriyet Senatosu
Üyesi Sayın Mehmet Özgüneş'in
yazılı soru önergesi hk.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Üyesi Sayın Mehmet Özgüneş'in, Kayseri Sümer Ortaokulu Müdürü Kâzım Yedekçioğlu'nun Osmaniye Ortaokuluna nakli hakkındaki yazılı soru önergesi ile ilgili cevap notumuzun ilişikte sunulduğunu arz ederim.

Orhan Dengiz

Millî Eğitim Bakanı

Cumhuriyet Senatosu Üyesi Sayın Mehmet Özgüneş tarafından verilen 2 . 12 . 1966 tarih ve 9688/7/306/2931 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı

Kayseri Sümer Ortaokulu Müdürü Kâzım Yedekçioğlu'nun naklen Adana - Osmaniye Ortaokul Müdürlüğüne atanması bir başmüfettiş tarafından yapılan soruşturmanın sonuçlarına, son aylar içinde Bakanlığa intikal eden bazı şikâyetlerin bu tahkikat sonuçlarıyla birleştirilerek mütalâasından sonra yapılan değerlendirmelere, 789 sayılı Kanununun 22 nci maddesi hükümleri içinde idari tasarrufa dayalı olarak tesbit edilmiş bir işlemden ibarettir.

Şöyle ki;

a) Kayseri Sümer Ortaokulu Müdürü Kâzım Yedekçioğlu hakkında, okulunun eviş öğretmeni Nihal Örskan'ın 15 . 6 . 1965 günlü dilekçesi ve dairesinin 22 . 5 . 1965 gün, 5922 sayılı mucip yazısına dayalı olarak :

«1. Kadrolu öğretmenlere ve bilhassa Ev - iş öğretmeni Nihal Örskan'a karşı hissî, kırıcı davranışlarla, huzur içerisinde çalışma imkânını kaldırarak cezalandırma fırsatları kolladığı;

2. Atatürk'ü anma gününde Öğretmen Nihal Örskan Kayseri Nazmi Toker Ortaokulunda görevli bulunmasına rağmen Atatürk düşmanlığı isnadederek kendisinin Sümer Ortaokuluna getiremeyeceğini ihtarla cezalandırdığı;

3. Nihal Örskan'ın Nazmi Toker Ortaokulunda da nöbeti olduğunu bildiği halde kendi okulun-

da da haftada iki defa nöbet verdiği ve bu yüzden cezalandırdığı;

4. Yönetmelikleri hiçe sayarak keyfi hareket ettiği ve bunun delili olarak da 1962 - 1963 ders yılında Halûk Şişli adında bir öğrenciyi emsalinden bir sene sonra imtihanlara kabulü gerekirken o yıl sokarak diploma verdiği, kasden imtihan kâğıtlarını kaybederek zayıf olan öğrencilerin yeniden imtihan edilmesi için öğretmenlere baskı yaptığı, gayri ahlâkî durumu polisece tesbit edilmiş bir kız öğrenciyi disiplin kuruluna sevk etmediği, öğrenci ve öğretmenler önünde İbrahim Hanoğlu adındaki müdür yardımcısı, bir bayan öğretmeni tokatladığı halde şikâyete rağmen ilgisiz kaldığı;

5. Öğretmenler kurulunda çok zayıf öğrencileri kurtarmak için öğretmenlere baskı yaptığı;

6. Öğretmenlere farklı muamele yaptığı, ezümle başmuavin Ahmet Eşeli görevi ile telifi mümkün olmayan şartlarla imtiyazlı bir duruma soktuğu, stajiyer öğretmen Gülümser Gözübüyük'ün stajını kaldırmak için türlü tertiplere başvurduğu;

7. Akrabalarını memur ve müstahdem tâyin ederek onları başı boş bıraktığı, dayısı olan hademeye öğretmenleri kontrol ettirdiği ve bu yüzden hademeyi öğretmenlere hükmedecek hale getirdiği;

8. Kâtip - Hesap Memuru Mehmet Soykarafakılı'nın maaş ve ücretleri zamanında almadığı halde hiçbir tedbire tevessül etmediği, adı geçenin mesai zamanında odasına kapanarak yemek pişirdiği ve görevine dilediği gibi gelip gittiği,

9. Müdür yardımcılarını ve hademe Mustafa Sayın'ı ve ailesini Bakanlık izni olmaksızın okulda ibate ettiği;

10. Hademe Mustafa Sayın'ı kendi şahsî işlerinde ve bağında kullandığı;

11. Dayısı bulunan müstahdem Mehmet Kırlandıç'ın sadece kısım kalorifer idaresiyle meşgul edildiği ve Yazın kendi bağında çalışmasına göz yumduğu;

12. 1/B sınıfı öğrencilerinden Metin Dağıstanlı'yı İngilizceden sınıf geçtiği halde Eylül ayında imtihandan 20 gün önce velisini çağırarak size mühlet veriyorum diyerek münakaşa ettiği;

13. Eski Kayseri Valisi Kâzım Atakul için verilen veda ziyafetinde siyasi bir konuşma yaparak bir parti başkanı ile münakaşa ve kavga ettiği;

14. Ev - İş Öğretmeni hakkında beslediği kin ve garazdan duyduğu endişe sebebiyle sicilinin kirletilebileceği iddiaları üzerinde soruşturma yapan Başmüfettiş Sıtkı Lâlik tarafından düzenlenen 12 . 7 . 1965 gün, 486 sayılı tahkikat raporunun «Sonuç» bölümünde :

Yukarıdaki maddelerden her birinin sonunda etraflıca açıklandığı ve ilişik belgelerin incelenmesinden de anlaşılacağı gibi :

Kayseri Sümer Ortaokulu Müdürü Kâzım Yedekciöğlü hakkında raporunun «Tahkikat konusu bölümünde» maddeler halinde ileri sürülen isnat ve iddialarda :

1. Kâzım Yedekciöğlü'nün yapılan soruşturma sonunda hissi ve keyfi davranışlarla iyi bir idareci örneği vermediği ve bu yüzden okulda devamlı ahenksizlikler meydana geldiği anlaşılmıştır.

2. Ev - İş Öğretmeni Nihal Örskan'ı Atatürk'e saygısızlık gösterdi diye verdiği ihtar cezası mesnetten mahrum ve müdürlük sorumluluğu ile telifi inkânsız bulunmuştur. Bu itibarla :

Öğretmen Nihal Örskan'a atfedilmek istenen Atatürk'e saygısızlığın varidolmadığı, anma töreninde Nazmi Tokar Okulunda bulunduğu anlaşılmış olduğundan cezanın kaldırılması gerekir.

3. Nihal Örskan mâruz kaldığı muamelelerin tesiriyle ikinci kanaat döneminden sonra Sümer Ortaokulundan Nazmi Tokar Ortaokuluna nakletmek için ve nöbetinin her iki okulda bulunduğunu ileri sürerek normalin üstünde bir yükde bulunulmaması için yaptığı müracaata cevap almadan kendiliğinden Sümer Okulundaki nöbetini bire indirmesi hatalı olduğundan idarece verilen ihtar cezasının ipkısı zaruri görülmüştür.

4. Emsalinden bir sene sonra imtihana alınması gerekirken emsaliyle imtihanlara alındığı iddia edilen Halûk Şişli'nin durumunda anormallik bulunmadığı, geçen Eylül ayında yapılan kimya imtihanı kâğıtlarının zayıf öğrencilerin yeniden imtihan edilerek kurtarılması maksadına matuf iddiayı teyideden şahidler olmuştur. Aneak daha sonra kâğıtların bulunması meseleyi halletmiş dahi olsa, idari kayıtsızlığın mevcudiyetini ortadan kaldırmamaktadır.

Müdür Yardımcısı İbrahim Hançoğlu'nun eski nişanlısı olduğu anlaşılan Bayan Öğ. Servet Özbayrağı kıskanlık yüzünden koridorda bir defa herkesin önünde, bir defa da kapısını kapattığı sı-

nıfta yalnız olarak tartakladığı ve tekafladığı, ilgilinin şikâyetinden ve tanıkların ifadelerinden anlaşılmıştır. Okul Müdürü Kâzım Yedekciöğlü'nün öğretmenlik vakarını zedeleyen bu hal için daha hassas davranarak işlem yapması gerektirdi. Bu sebeple :

Müdür Yardımcısı İbrahim Hançoğlu'nun nişanlısı da olsa, bir öğretmeni dövmesi ve bu hali tekrarlamasından dolayı 1702 sayılı Kanununun 20 nci maddesinin 2 nci fıkrası gereğince bir iltaria tecziyesi;

Edebiyat Grubu Öğretmeni Bayan Servet Öz-yaprak'ın karasız davranışlarıyla nahoş olayların doğmasına sebep olduğundan dolayı dikkatinin çekilmesi;

5. Müdür Kâzım Yedekciöğlü'nün çok zayıf öğrencileri geçirmek için öğretmenlere basılı yaptığı yeminli şahitlerin ifadeleriyle teyidedilmiş ise de iddiaya konu teşkil eden İngilizce Öğretmeni için gerekli tahkikatın yapıldığı ve kendisinin Samsun'a nakledildiği okul müdürünün ve Millî Eğitim Müdürünün ifadelerinden anlaşılmıştır. Bu sebeple bu konuya daha fazla ilişilmemiştir. Stajiyer Öğretmen Gültümser Gözübüyük'ün derslerine ve nöbetlerine gösterdiği ilgisizliğe göz yumduğu, stajının kaldırılması için kurul üyelerine baskı yaptığı, tanıklarla teyidedilmekte ve soruşturma seyri de bunu bir dereceye kadar belirtmektedir.

Müdür Yedekciöğlü'nün öğretmenler ve müstahdenler arasında farklı muamele yaptığı hakkındaki iddialar tanıkların ifadelerine ve mevcut delillere göre varit kabul edilmek istenmemektedir. Nitekim, Başmuavin Ahmet Eşel'in görevi ile telif edilemeyecek şartlarla vazife görmesi, Gültümser Gözübüyük'ün stajının kaldırılmasına rıza göstermeyen öğretmenleri toptan kıskançlıkla itham etmesi kendisinin objektif olmadığını göstermektedir. Bu sebeple :

Başmuavin Ahmet Eşel'in yönetmelik hükümlerine göre işlem yapması hususunda dikkatinin çekilmesi gerekeceği kanısındayım.

7. Okul Müdürünün akrabalarını müstahden olarak tâyin ettirdiği aşikârdır. Dayısı bulunan Mehmet Kırılangeç ohur - yazar değildir. Öğretmenleri kontrol ile görevlendirildiği devamlı olarak kapıda bekletildiği, Yazın nâdiren işine geldiği hakkında yeminli ifadeler vardır. Kız Emsalitiüsü menseli iki kâtibeden Hayriye Nazıranlı,

yeğeni Müzeyyen Özkarakaya'dan 1 yıl daha kıdemli olduğu halde 200 lira ücret almakta, yeğeni ise 300 lira almaktadır. Bu ve buna benzer örnekler (B. 107) yakınları himaye iddiasını doğrular mahiyettedir. Bu sebeple :

Bundan böyle okula alınacak müstahdemlerin okur - yazar olması ve hizmetin icaplarına göre en münasibini seçebilmek üzere ilân edilmesi ve bir müdür yardımcısının başkanlığında kurulacak bir komisyon tarafından imtihan edilerek alınması gerekir.

8. Kâtip - Hesap Memuru Mehmet Soykarafakılı'nın okula keyfine gelip gittiği, mesai zamanında büresunda yemek pişirdiği gerek tanıkların ifadesinden gerekse ilgilinin savunmasında belirttiği sebeplerden anlaşılmaktadır. Kendisine gelen giden misafirlere kahve - çay pişirmek gibi bir görev de verilmesi memuriyet sıfatıyla telifi mümkün olmayan bir tatbikat şekli ortaya koymuştur. Bu sebeple :

Kâtip - Hesap Memuru Mehmet Soykarafakılı'nın çalışma odasını yemek ısıtma ve çay - kahve pişirme yeri olarak kullanmaması ve memuriyetine yakışmıyacak hizmetlerde bulunmaması hususunda dikkatinin çekilmesi yerinde olur.

9. Okul müdürünün muavimleri ve hademe Mustafa Sayın'ı okulda ibate etmesinin haklı sebepleri bulunabilir. Ancak, bu hususta Bakanlıktan müsaade alınması lâzımdır. Geç de olsa okul idaresinin bu yolda hareket etmesi lâzımdır.

10. Okul müdürünün hademe Mustafa Sayın'ı şahsi işlerinde kullandığı gerek tanıkların yeminli ifadelerinden gerekse bizzat müdürün ve hademe Mustafa Sayın'ın beyanlarından değişik ölçülerde de olsa anlaşılmış bulunmaktadır. Bu gibi hallerden sakınılması gerektiği her türlü izahattan varestedir.

11. Okul müdürünün dayısı Mehmet Kırilangıç'ın 7 nci madde de belirtilen sebeplerden dolayı :

Mehmet Kırilangıç'ın görevine daha sıkı bağlanması, esas hizmetine dâhil olmayan işlerle uğraşmaması hususunda dikkatinin çekilmesi yerinde olur.

12. 1/B sınıfı öğrencilerinden Metin Dağistanlı'nın karnesine İlgilizeeden geçti yazılmış olması geçen sene tek muavinle çalışılmış

olmasından ileri gelmiş bir yanlışlık olabilir. Müdürle münakaşa ettiği söylenen velinin bir şikâyeti olmadığına ve sınıf geçme defterine göre de adı geçen öğrenci bütünlüme sınavında 8 alarak bu dersi kurtardığına nazaran yapılacak her hangi bir işlem bulunmadığı anlaşılmıştır.

13. Tanıkların yeminli ifadelerinden Kâzım Yedekçioğlu'nun eski valilerden Kâzım Atakul şerefine verilen veda ziyafetinde, yaptığı konuşmanın siyasi mahiyette sayılamıyacağı anlaşılmıştır. Ancak kendisinin mizaçından gelen sertlik ve kırıcılık bu olayı da bir mesele haline sokmak istidadını göstermiştir. Okul müdürü olarak kendisinin daha temkinli ve hürmetkâr bir eda ile konuşması gerekir idi.

14. Ev - İş Öğretmeni Nihal Örskan'ın sicilinin kirlenmesinden duyduğu endişeye bir dereceye kadar hak vermek lâzımdır. Kendisi mertebe sırasına riayet ederek bu husustaki korkusunu ilgili makamlara bildirmiştir. Soruşturmanın verdiği sonuca göre, Sümer Ortaokulu Müdürü kendisinden hiç memnun değildir. Başka bir okulda görevlendirilmesini istemektedir. Aksine Nazmi Toker Ortaokulu Müdürü ise kendisinden son derece memnundur. Okuluna verilmesini istemektedir. Değerlendirmede meydana gelen bu zıtlığı biran önce ortadan kaldırmak lâzımdır. Bu sebeple :

Ev - İş Öğretmeni Nihal Örskan'ın kadrosunu beğenildiği ve takdir edildiği Nazmi Toker Ortaokuluna nakletmek hizmetin nefine isabetli bir karar olacaktır.

Sümer Ortaokulu Müdürü Kâzım Yedekçioğlu hakkında teklif :

Müdür Kâzım Yedekçioğlu mizaçı itibariyle haşım, hissî, mağrur ve aşırılığa meyyal bir kişi olduğu kanaatini kuvvetlendiren davranış ve hareketlerde bulunmuştur. Muarızları hakkında kullandığı dildeki ölçsüzlük dikkati geçecek kadar barizdir. Bakanlığı bile suçlayan sözleri rahatlıkla söyleyebilecek kadar fütursüz ve resmî nazahatten mahrum görünmüştür.

Öğretmen Nihal Örskan'ı mesnetsiz olarak Atatürk'e saygısızlıkla tecrim ederek cezalandırılması, öğretmenlere karşı aynı şekilde muamele yapılmayarak yönetmeliğe aykırı ieraatı, müstahdem tâyinlerinde kendi yakınlarını tercih ederek koruması, ve değişik ölçülerde de

olsa adalet duygusunu rencide eden hareketleri göz önünde tutularak kendisinin bir tevbihle teziyesinin lüzumuna kaanım (1702 sayılı Kanununun 20 nci maddesinin 1 nci fıkrası gereğince)

Sümer Ortaokulunu, bugün içinde bulunduğu şartlara göre, normal şekilde işler hale getirebilmek için, okul müdürü Kâzım Yedekcioğlu'nu oradan alıp aynı il dâhilinde başka bir ortaokula vermek lâzımdır. Orada denendikten sonra aynı halleri devam ettiği takdirde kendisinin müdürlükten affı gerekeceği kanaatinde olduğumu belirtmek isterim. Durumu bilgi ve tensiplerinize arz ederim» denilmesi dolayısıyla, bu dosyanın kapsadığı idari teklifler üzerinde işlem tâyinine dair olan 15 . 8 . 1965 gün, 10364 sayılı mucip yazı ile ;:

«1. Şikâyetçi öğretmen Nihal Örskan'ın kadrosunun muhakkık müfettiş teklifine ve ilgilinin de isteğine uygun olarak, mesaisinden menunluk duyulan Nazmi Toker Ortaokuluna nakli suretiyle tesbit edilen değerlendirme hatasının giderilmesi,

2. Sümer Ortaokulu Müdürü Kâzım Yedekcioğlu tarafından Atatürk'ü anma gününe katılmadığı gerekçesiyle Ev - İş Öğretmeni Nihal Örskan'a verildiği ve halen dairesine intikal etmediği anlaşılın ihbar cezasının, müfettiş teklifi uyarınca hükümsüz sayılması ve tescil edilmemesi,

3. Yukarıda belirtilen inzibati tekliflerin izlenip işleme bağlanması,

4. 22 yıl kıdemli bir öğretmen ve yedi yıldan beri müdürlük görevi yapan Sümer Ortaokulu Müdürü Kâzım Yedekcioğlu'nun kardeks fişi muhtevasına göre müspet durumlu ve başarılı bir eleman olduğu ve teklif edilen tevbih cezasının uygulanmasının ve uyarılmasının durumunu düzeltmeye yeteceği kanısında bulunduğundan dolayı, hâlen bulunduğu görev başında denenmek üzere idari görev yerinin değiştirilmesi teklifinin ertelenmesinin yerinde görüldüğü» tesbit ve tescil edilmiş,

5. Bu suretle idari yönü tekemmül etmiş sayılan tahkikat dosyası, adı geçenlerin olaya tekaddüm eden sicil ve ceza durumları usulen incelendikten ve hukuk müşavirliğinin mütalâasından geçirildikten sonra 10 . 1 . 1966 gün,

387 sayılı mucip yazı ile, inzibati yönü bir karara bağlanmak üzere Bakanlık Disiplin Komisyonuna intikal ettirilmiştir.

b)

1. Kayseri'de çıkan ve Bakanlığa intikal eden «Ülker» Gazetesinin 8 . 4 . 1966 günlü nüshasında yayımlanan «C. H. P. milletvekilleri şehrimizden ayrıldı» başlıklı yazının, «uğurlayıcılar arasında bir memur» başlığını taşıyan 2 nci bölümünde «milletvekilleri uğurlayan partililer arasında bulunan bir memurun bilhassa C. H. P. Milletvekili Turhan Feyzioğlu'nun koluna girerek milletvekilleri Ankara'ya götürecek trenin gelişine kadar volta atması ve C. H. P. ilere tebessüm dağıtması dikkati çekmiştir. Ötenden beri C. H. P. ye sempatisi olduğu bilinen Sümer Ortaokulu Müdürü Kâzım Yedekcioğlu'nun memuriyet sıfatını bir tarafa bırakarak siyasi parti mensuplarıyla bu şekilde haşır neşir oluşu bâzı çevrelerde garip karşılanmıştır.»

2. «Anadolu» Gazetesinin 3 . 5 . 1966 günlü nüshasında yayımlanan «A. P. ye yakın gazeteler okullara bedava yollanıyor» başlıklı yazıda :

«Öte yandan, Sümer Ortaokulundan bildirildiğine göre, Son Havadis, Yeni İstanbul, Adalet ve Dünya gazeteleri damgasız olarak şehir içinden postaya verilmekte ve aynı tip yazı ile 15 günden beri devamlı olarak okula gönderilmektedir. Sümer Ortaokulu öğretmenleri, bu gazeteleri gönderen şahsı yazısından teşhis etmeye çalışmaktadır.» denildiği,

3. «Akın» Gazetesinin 5 . 5 . 1966 günlü nüshasında yayımlanan «Sümer Ortaokulu idarecileri kimden yana? başlıklı yazıda da, Kâzım Yedekcioğlu ima edilerek «Sümer Ortaokulu idarecilerinin C. H. P. yi tutan bir gazete ile irtibat kurduğundan, bu gazete ile müşterek çalıştığından» bahsedildiği anlaşılmiş ve mahallî basında çıkan ve muhtevası vârit görülmeyen bu yazılar üzerine Bakanlıkça hiçbir işlem yapılmasına lüzum görülmemiştir. Aneak, Kâzım Yedekcioğlu'nun, yukarıda adları geçen gazetelerde çıkan yazıların sonuncusunun tarihinden 48 gün sonra (23 . 6 . 1966 da) Bakanlığa intikal eden, Kayseri Valiliğinin 20.6.1966 günlü yazısına ekli 12 . 5 . 1966 gün, 573 sayılı resmî yazısının üzerinde durulması zorunlu gö-

rülmüş, gerçekten kaygı uyandıran bu yazımın yansıttığı psikolojik durum içine girmiş bulunan Kâzım Yedekeioğlu'nun bu yerdeki vazifesini selâmetle yürütüp yürütemeyeceğinin teemmülü Bakanlık olarak kaçınılmaz bir görev olarak belirmiş, ilgili Valiliğin, vazifenin selâmetle yürütülmesine ve adı geçenin huzurunun sağlanmasına mâtufl bulunan teklifi de dikkate alınarak il dışına nakli Bakanlığınca yerinde görülmüştür.

(a) bendinde açıklanan soruşturma sırasında sorgu hâkimi yetkilerini haiz tarafsız bir başmüfettişe verdiği ifadesinde :

«Ben şikâyetçinin iddia ettiği yerde ve yolda değilim, soruşturma bunu gösterecektir.» diyeceği ve bu davranış, üzerinde bulunan görevin ağırbaşlılığına pek uygun düşeceği halde «dirliğini diken etmeye kalkacak kadar budala ve manyak değilim», «böylesi tiplere kendimi sevdirmek için pazar ola Hasan Beyin maşallahı gibi bir şirinlik şeriti saracak halim yok. Ruh disiplininden nasipsizler vakar ve ciddiyetin daima karşısında bulunurlar», «hele incir çekirdeğini bile doldurmayan, sudan sebeplerle ikide bir sıygaya çekilen okul idarecilerinin hali göz önünde iken, gönüllü bir kurbanın, kolay kolay idarecilik kabul etmesi bugünkü şartlar içinde beklenemez. İdareci de şahsiyeti, otoriteyi, bir taraftan öğretmen ve veli, bir taraftan Bakanlık (!) yıpratmaya, zedelemeye kalkarsa bu gidişle, değil muavin, müdür de güç bulunur. Ben şahsan iki yıldır maksatlı taktiklerin ihzar ettiği sıygalara hedef kılınarak (!) hırpalanmaktayım. El içinde vasiyet ettik ölmezsek olmaz diye düşündüğüm için bu kahrı çekmekteyim, ama görüvorum ki ortada haysiyet güdüşe ilk karşı bulunan maalesef bizim Bakanlığımız (!) oluyor. Her yıl bir evvelki yılın uydurulmuş masallarına (!) yeniden cevap vermek, idari gücü ortadan kaldırmakta (!) ve bunu amaç edinenleri güçlendirmektedir», şikâyetçi bayan arkadaşı için «kaprîslerinin hararetini ancak ileride bir çoeuğu olursa belki onun dünyaya gelişi hafifeletebilir», «şımarık, geçeron, hafifmeşrep, muğalâtae, övüncek, egzantrik, geçimsiz ve müziç bir kadın olan bu öğretmene verilen tâvizler, gösterilen iyi niyetler onun küstahlığını maalesef artırmış üstelik böyle uzun sıygaların zaman alıcı,

yorucu cevaplandırılması sonucuna da sebebolmuştur.»

«Bu öğretmenin iddialarının ne kadar bayağı ve ne kadar şahsiyetten yoksunluğun ifadesi olduğu ve kendisinin nasıl bir seciye, seviye tipini temsil ettiği bütün çıplaklığıyla bir kere daha ortaya çıkacaktır», «Cemaziyülevvelini 13 yıl önceden Gaziantep'ten tanıdığım bu kadın, «Millî Eğitim Müdürüne, sıkılmadan, utanmadan bu konuda verdiği dilekçe ile...», «geçen seneye ait iddiaları Nihal Örskan gibi bir egzantrik baş belâsı İngilizce öğretmeni hakkında», «bu da bütün diğerleri gibi âdice, seviyesizce bir iftiradır», «sorumluluk duygusu yok denecek kadar kit olan bu öğretmen kalp tipin maalesef tâ kendisidir», «bu iddia da diğer birçokları gibi modası geçmiş masallardandır», «utandıramadım. Nihayet bir ihtar verdim», «bu iddia sadece göldeki kurbağaları güldürür», «bu iddialar da maalesef uydurma, hem de edepsizce uydurmalarıdır», «ben girmediğim dersi imza edecek kadar küçük insan değilim», «yarasız yere kurt düşüren tipten kadın» gibi saldırgan ve konuşma âdabına aykırı sözleriyle muhakkıkde, yukarıda belirtilen idari ve inzibati teklifleri yaptıran viedanî kanaatin husul bulmasına sebebolan, kendisinde bir dokunulmazlık bulunduğu kanaatinde olan, Bakanlığın Nihal Örskan'ın ve gerekirse başkalarının kendi hakkındaki şikâyetlerini tahkik konusu yapmak gibi normal ve fonksiyonel bir davranışını dahi tahammül edilmez baskı (!) olarak tasvir eden, incir çekirdeğini doldurmayan sudan sebeplerle sık sık kasten rahatsız edildiği zehabında bulunan, Bakanlığın idareciye kişiliği ve otoriteyi tahrihettiğini (!) haysiyetli davranışların karşısında bulunduğunu (!) iddia eden, muhakkık Başmüfettiş tarafından düzenlenen 22.6.1965 günlü ifade tutanağındaki «ben şahsan 2 yıldan beri maksatlı taktiklerin ihzar ettiği sıygalara hedef kılınarak hırpalanmaktayım» sözlerine ve iddiasını iki sene ile sınırladığına göre, bugün haklı sebeplere davalı olarak kendisini Osmanive'ye nakleden Bakandan başka, Sayın Ürgüplü Hükümetinin başlangıç tarihinden 18 ay kadar öncesinden itibaren icra ve iktidarı temsil edenlerin «kendisini hırpalayan taktikleri» nden rahatsızlık duyduğunu ifade eden, bu itibarla kimden veya kimlerden şikâyetçi olduğu da

açıkça anlaşılamiyan, dikkate şayan bir mizaca sahip bulunan ve garip bir ruh hali yaşıyan Kâzım Yedekçiöğlü, Kayseri Valiliğine sunduğu 12.5.1966 gün, 573 sayılı resmî yazısında da kendisine özgü saldırgan üslûp ve tutum içinde ve yine «ben gazetelerin yazdığı durumda değişim, isimle gücümle meşgulüm» diyeceği yerde «bundan, bir siyasi partiyi kötölemek yolunda propaanda yapılmış olduğu ahkâmını çıkarmak, kurbağaları da güldüren, mübavenet dolu düşünce zavallıdır», «Bakanlığın beyanati hilâfına bir politik gavretkeslik peşinde koşuyor olmuvar mı?», «ettikleri lâfın nereye varacağını bilmiyenlerin, türlü kasıt ve zorlamalarla demode taktikler kullananlar, barsaklarının kaçoğum olduğu cümlece malûmken...», «haberın kavnağını «AKIN» m okul idaresi olarak vehmetmesi, en az çıkartmaya çalıştıkları ahkâm kadar sakat mantık enmuzeci ve âmiyane tâbiri ile, öküz altında buzağı arama gülünçlüdür», «okul müdürü olarak aylardan beri açılan tezirat kampanyası karşısındayım», «beraklığa hâlel verip bulanık suda balık avlama taktiğinin ibretliği bu tezirat örneği, iclerde cöreklenen istikrap ifritinin emrine varlıklarını sıkılmadan, fütursuzca teslim edişin bir belgesidir de» kabilinden sözler kullanmak suretiyle, hakkındaki iddiaları yersiz ve dayanaksız buluyorsa bu hususu normal ve yapıcı bir üslûp ve ağırbaşlılık içinde belirtmek yerine, bu yazının paragrafları içine serpiştirilmiş sert, sivri, muhatapları üzerinde incitici ve tepki veratıcı ve bu niteliği ile polemiki uzatıcı ifadelerinden ve buna benzer davranışlarından dolayı, adının mahallî basın organlarında günlük konulara ivice karıştırıldığı, halen yaşadığı psikolojik durum ve ortam itibariyle kendisini bir mücadele ve polemik içinde saydığı, bu durumun kaçınılmaz davranışları içinde bulunduğu ve gerçekten huzursuzluk içinde olduğu sonucuna varılmış, verimli ve huzurlu şekilde bu yerde görev yapmasına engel teşkil edeceği aşıkâr bulunan bu ortamdan kurtulması faydalı ve zaruri görülmektedir.

Yukarda belirtilen durumların zaruri sonuçları olarak şunları söylemek kabildir.

1. Kâzım Yedekçiöğlü olayını ve alınan tedbirleri, niteliğinin dışında her hangi bir yorumu

tabi tutmak ve hele bir partizanlık hareketi olarak göstermek asla kabil değildir. Bizzat Sayın selefim Cihat Bilgehan'ın imza ve onayını taşıyan ve Başmüfettiş Sıtkı Lâlik raporunun idari yönü için tâyin edilen muktezanın teseline dair olan 16.8.1965 gün, 10364 sayılı mucip emrin son paragrafında «22 yılı kıdemli bir öğretmen ve 7 yıldan beri müdürlük görevi vapan Sümer Ortaokulu Müdürü Kâzım Yedekçiöğlü'nun, kardeks fişi muhtevasına göre müs-pet durumlu ve başarılı bir eleman olduğu ve teklif edilen «tevbih» cezasının uygulanmasının ve uyarılmasının durumu düzeltmeye yeteceği kanısında bulunduğundan dolayı, halen bulunduğu görev başında denemek üzere idari görev yerinin değiştirilmesi teklifinin ertelenmesi yerinde görülmüştür» şeklinde ifadesini bulan değerlendirme, ancak ve ancak Bakanlığımın, olaylar karşısında ve tedbir tesbit etmede kazanmak kasdına mâtuf olarak sabırlı, denemelere yer verecek derecede toleranslı, her hal ve şart içinde isabetli bir yol içinde bulunduğunu ifade eder. Bu davranış partizanlık iddialarının yerinde bulunmadığının en soyut delilidir.

2. Kâzım Yedekçiöğlü'nun Başmüfettiş Sıtkı Lâlik raporundan sonra, Kayseri Sümer Ortaokulunda devam eden hizmeti bir deneme döneminden ibaret bulunduğuna göre, son hâdiseler karşısında idarenin aldığı tedbir gayet normal, erteleme nin esprisine de uygun bulunmaktadır.

3. Nakil gibi idari bir tedbirin, kazanma, yetiştirme veya kazanılmanın değerini telâfisi mümkün hallerde hemen kaybetmeme ilkelerine uygun olarak ertelenmesi bilinçli bir karar olduğu gibi, başmüfettiş Sıtkı Lâlik raporunun ele alınış şeklinde bir savsaklamadan bahsetmek de mümkün değildir. Şöyle ki :

Bakanlığımızda buna benzer dosyaların evvelâ idari, ikinci derecede adli, sonra da inzibati yönlerinin işlem ve kovuşturmayaya tabi tutulması bir hukuk zarureti ve Bakanlık içi karar organlarınca alınan prensip kararlarının icabıdır.

a) Bu dosya, ilgili daireye 28 . 7 . 1965 te intikal etmiş, gerekli inceleme, tasvip alma ve değerlendirme yapıldıktan sonra 3 . 8 . 1965 gününde dosyanın idari yönünü tesbit eden mucip yazı hazırlanmış, 13 nevi gün içinde, şube müdür yardımıncından Bakana kadar olan hiyerar-

sik kademelerde bu yazı tetkik ve inza edilmiş, 16 . 8 . 1965 gününde Bakan tarafından onaylanarak 16364 sayısını almış ve mucibin muhtevası 18 . 8 . 1965 tarih, 10507, 10508 ve 10509 sayılı yazılarla Teftiş Kuruluna, Özlük İşleri Genel Müdürlüğüne ve Personel Şubesi Müdürlüğüne tebliğ edilmiş,

b) 18 . 8 . 1965 gün, 10510 sayılı yazı ile Özlük İşleri Genel Müdürlüğünden, tahkikat dosyasında ceza teklif edilenlerin sicillerinde kayıtlı eski cezalar varsa bildirilmesi istenmiş, bu hususa 25 . 8 . 1965 gün, 59244 sayılı yazı ile cevap alındıktan ve bâzı yazışmalar yapıldıktan sonra dosya, 16 . 9 . 1965 gün, 11955 sayılı yazı ile, incelenmek ve disiplin yönünden düşünceleri bildirilmek üzere Hukuk Müjâvirliğine tevdi edilmiştir.

c) Başmüfettiş Sıtkı Lâlik raporunda Kâzım Yedekcioğlu'na yükletilen suç ve kusurlar Türk Ceza Kanunu gücüne giren maddelerden olmadığı, hakkında düzenlenen idari tahkikat raporu fezleke niteliğinde bulunmadığı için bu dosyanın adli kovuşturmayı gerektirir yönü yoktur.

d) Dosya 22 . 12 . 1965 gün, 5291 sayılı mütalâa yazısı ile birlikte Hukuk Müsavirliğinden Ortaöğretim Dairesine geri çevrilmiş olup, 10 . 1 . 1966 gün, 387 sayılı mucip yazıya bağlanarak, disiplin yönünden bir karara bağlanmak üzere Bakanlık Disiplin Komisyonuna intikal ettirilmiş, bu husustaki Disiplin Komisyonu kararı 22 . 11 . 1966 gün, 533 sayılı olup ilgililere tebliğ edilmiş bulunmaktadır. Evvelâ sözlü ve sonra yazılı soru önergeleri dolayısıyla tetkikte bulunan bu dosya ile ilgili dikkat çekimi yazıları da bu günlerde yazılacaktır.

Dosyanın Disiplin Komisyonunda 10 ay, 12 gün beklemesi, Disiplin Komisyonunun, daimî bir niteliği olmayıp asli görev yönünden çok yüklü durumda olan Genel Müdür ve bâzı daire âmirlerinden kurulu mürettep bir organ olarak, haftanın belirli bir gününün öğleden evvel veya sonrasında, yarım gün içinde sayısı 35 i bulan genel müdürlük ve müdürlüklerin disiplin işlemlerini gözmeğe çalışması ve bu dosyanın tevdi edildiği günlerde bu komisyonda biriken dosyaların fazla bir yoğunluk göstermesi dolayısıyla sıraya konmasından ileri gelmiş bulunmaktadır. İşlemin seyri her bakımdan normaldir.

Teveih edilen sorularda, özellikle «Kâzım Yedekcioğlu'nun sicili bozuk mudur?, değil midir?» noktasına önem verildiği görülmüştür. Bu sorunun cevabı müspet olduğu takdirde «O halde bu nakil niçin yapılmıştır?» deneceği aşikârdır.

Bir memurun sicil durumu türlü sebeplere göre, değişik anlamlarda olumlu veya olumsuz olabilir, diğer taraftan memuriyet hayatının belirli bir süresinde olumlu bir sicil almış olan kimsenin bu durumu, bu belirli süreden sonraki hizmeti sırasında tesbit edilen kusurları için o kişiye bir dokunulmazlık sağlamaz.

Kâzım Yedekcioğlu'nun, bir okul müdürü olarak sicil durumuna, Başmüfettiş Sıtkı Lâlik raporundan öncesi için genellikle olumlu, bu rapordan sonrası için «olumsuzluğa yönelmiş» olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü Kâzım Yedekcioğlu, müdürlük görevi ile ilgili ve müdürlüğün fonksiyonu ile bağdaşmayan tutum ve davranışlarından dolayı «tevhîh» ile tecziyesini gerektirir nitelikte suçlar işlemiş ve bir müdür olarak, keyfilîğe, sinirlîliğe, fevriliğe, hırçnlık ve şiddete kaçan otorite anlayışı ile okulu içinde, iyi işlem yapmak ve kanuni davranışlar içinde idare etmekle yükümlü bulunduğu kişilerin ve hâdiselerin üzerinde, nâzım rolde kalmayı sağlayamadığını veya bu melekelerini yitirdiğini gösteren ve okul dışında ise vazifesi ile başbaşa kalmayı bilemiyerek Bakanlıkta, bu haliyle artık bu yerde selâmet ve huzur içinde vazife yapamayacağı, faydalı olamayacağı kanısını uyandıran yıpranmalara ve puvan kayıplarına uğramıştır. Bir idari nakil yapmak için gerekli kıstaslar fazlasıyla mevcuttur. Bu işlem, ertelemeyi izliyen bir tedbir olduğu için pedagojik bir kast ve anlamı da kapsamaktadır.

Adı geçeninin durumunu «olumsuz» değil, «olumsuzluğa yönelik» olarak gördüğümüz ve bunun geçici olabileceği ümidinde bulunduğumuz hususu da, kendisine yurdun Kayseri kadar aziz olan bir köşesinde önemli bir müessesenin müdürlüğünü vermiş olmamızdan ve statüsünü değiştirmemiş bulunmamızdan kolaylıkla anlaşılacaktır kanımdayım. Eğer teşhis bundan ibaret ve tedbir de buna göre düşünölmüş olmasaydı gayet tabii olarak neticenin başka türlü olması gerekirdi.

Yukarıda bütün ayrıntılarıyla açıklanan gerekçeğe göre, Kayseri Sümer Ortaokulu Müdürü

Kâzım Yedekcioğlu'nun naklen, Adana - Osmaniye Ortaokulu Müdürlüğüne atanması, hizmetin selâmeti bakımından bir Bakanın asla müsaade ve müsamaha edemeyeceği kusurlu davranışların zorunlu kıldığı bir sonuçtur. Bu tâyin bir ceza değil tamamen idari bir tedbir niteliğinde ve Bakanlığımın, 789 sayılı Kanununun 23 ncü maddesinde müeyyidesini bulan takdir ve tasarrufları içinde olup münakaşaya mütehammil tarafı bulunmadığını, durumunu bir bütün olarak ele alıp, inzibati akibeti (tevbihle tecziyesi keyfiyetini) de göz önünde bulundurmamak suretiyle, tesbit ettiğim kanaat ve karinelere dayanarak bu kanuni yetkiyi adalet ve hakkaniyet içinde ve yerinde kullanmış olmanın huzuru içinde bulunduğumu belirtmek isterim.

Yukarıda yapılan açıklamalar incelendikten sonra :

1. Yüksek Senato huzurunda, bir açık oturumda yapılan sözlü görüşmeler sırasında, kişilerin nitelikleri ve eksik tarafları ile ilgili hususları konuşmak istemeyişimin ve bunda titizlikle ısrar edişimin, itihaz edilen işlemde sonra da bir okul müdürü ve öğretmen olarak görev yapacak olan Kâzım Yedekcioğlu'nun kişiliğini ve meslekî itibarını zedelemekten sakınmak kaygısı yanında, dosya muhtevasının uzaktan - yakından ilgili bulunduğu kadın, erkek diğer bâzı meslek mensuplarının da isimlerinin teşhirini uygun bulmadığımdan ileri geldiğimin, bu durumu «niteliğini ve eksiklerini Senatóda açıklayamadığım kişiyi niçin istihdam ediyorsun?» sorusunu gerektirmediğinin,

2. Senatodaki konuşmanızda belirttiğiniz görüş ve yorumların gerçek durumla bir ilgisi bulunmadığını,

3. «Ama bu vasfın altında başka vasıfları da varsa o zaman, benim öğretmenim veya benim makbul idarecim olamaz» şeklindeki sözlerimle, yüzde yüz övgüyü kapsıyan Senatodaki konuşmanıza gönül rahathığıyla katılamayışımın, elindeki dosyaya dayanarak, Kâzım Yedekcioğlu'nun bir eğitmen için küçüksenemiyecok derecede hata ve kusurları, milliyetçiliğinin, medeniyetçiliğinin ve Atatürkçülüğünün yanında yukarıda açıklanan ve bu idari tedbiri zorunlu kılan davranışlarının da bulunduğunu, bu naklin sebepsiz veya tali sebeplere dayalı

olarak yapıldığı üddiasının asla vâridolmıyacağını ifade etmek anlamında olduğunun ve bunlarla birlikte «müdür hedef yeri değildir. Müdür hedef olmaktan bilhassa kaçınmalıdır. Bu hedefler hiçbir zaman politik olmamalıdır» şeklindeki sözlerin de mânasının gereği gibi anlaşılacağını ümidetmekteyim.

3. — Cumhuriyet Senatosu Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun uygulanmasına dair Başbakan'dan sorusu ve Başbakan adına Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem'in yazılı cevabı (7/307)

3 . 9 . 1966

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun uygulanması sonucu küçük esnaf ve sanatkârlarımız güç duruma düşmüşlerdir. Dar imkânlar içinde ve zor şartlar altında çalışan ve hayatlarını kazanan bu vatandaşlarımızın sıkıntıdan kurtarılması, Çıraklık kanununun çıkmasına bağlıdır.

Küçük esnaf ve sanatkârlar için olduğu kadar, meslek sahibi olmaya çalışan gençlerimizin de bir işe - güce kavuşmalarını zorlaştıran bu uygulamanın aksaklıklarının giderilmesi için Çıraklık kanununun biran önce çıkması zorunludur.

Çıraklık kanunu hazırlıklarının ne safhada olduğunun Başbakan tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını saygı ile rica ederim.

Cumhuriyet Senatosu
Denizli Üyesi
Hüseyin Atmaca

T. C.

Çalışma Bakanlığı

İşçi Sağlığı

Genel Md.

Sayı : 925 - 2 - 45/1162

Konu :

15 . 2 . 1967

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : Başbakanlığa muhatap 8 . 12 . 1966 tarih ve Genel Sekreterliğinizin 6793 - 6/397 - 2984 - 7/307 sayılı yazı.

Cumhuriyet Senatosu Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca tarafından Sayın Başbakanımıza

yöneltilmiş olup tarafımdan cevaplandırılması öngörülen, Senato İçtüzüğü'nün 124 ncu maddesi uyarınca yazılı soruya çevrilen çıraklık kanun tasarısı hazırlıklarının ne safhada olduğuna ilişkin soru önergesine ait not ekte gönderilmiştir.

Bilgi edinilmesini arz ederim.

Çalışma Bakanı
A. N. Erdem

Çırak, kalfa ve ustalar kanun tasarısı ile ilgili çalışmaları özetliyen not.

Tasarı çalışmalarının seyri:

Başbakanlıkça görevlendirilmesi üzerine; Millî Eğitim Bakanlığınca teşkil olunan bakanlıklararası bir komisyon marifetiyle hazırlanan «Çırak, kalfa ve ustalar hakkında kanun tasarısı» 1962 yılında Başbakanlığa sunulmuştur. Devlet Personel Heyetince incelenen ve heyetin 5 Temmuz 1963 tarih ve 97 sayılı kararı gereğince Meclis Hükümet tasarısı olarak gönderilemeyen tasarının bir benzeri Cumhuriyet Senatosu eski Üyesi Mehmet Ali Demir tarafından diğeri de Millet Meclisi Üyesi Hilmi İncesulu tarafından kanun teklifleri olarak Millet Meclisi Başkanlığına verilmiştir.

İki tasarı birleştirilerek karma bir komisyonunda Küçük Esnaf ve Sanatkarlar kanun tasarısıyla birlikte öncelik ve ivedilikle görüşülmüştür. Küçük Esnaf ve Sanatkarlarla ilgili tasarı kanunlaşmış, Çırak ve Kalfa ve Ustalar hakkındaki kanun tasarısı ile Karma Komisyonunda müzakere edilmekte iken ara seçimlerden ötürü kadük olmuştur. Tasarının kanunlaşması Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının da öngörülmüştür.

Son zamanlarda özellikle meslek teşekküllerinin toplantılarında, Çırak, Kalfa ve Ustalar hakkındaki tasarının kanunlaşması istenmekte ve Başbakanlığa, Bakanlığımıza ve diğ. Ba-

kanlıklara gönderilen yazılarla istekler devamlı tekrarlanmaktadır.

Konu hakkında Başbakanlığın son isteği:

Başbakanlık makamınca Millî Eğitim Bakanlığına gönderilen 26 . 5 . 1966 tarih ve 2366 sayılı yazıda kadük olmakla beraber, söz konusu tasarının Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 69 ncu maddesine göre Mecliste müzakere edilebileceği ve mezkûr Bakanlığın bu tasarıyı uygun görmekte olup olmadığı sorulmuştur.

Tasarı ile ilgili son durum:

Çalışma, Sanayi, Enerji, İmar, İskân, Ulaştırma, Bayındırlık, Adalet bakanlıkları temsilcileri ile Sanayi Odaları ve ilgili kurum temsilcilerinin katıldıkları toplantılardaki çalışmalar sonunda hazırlanan bu tasarı, Başbakanlığın yukarıda sözü edilen 26 . 5 . 1966 tarihli yazıları da dikkate alınarak Millî Eğitim Bakanlığınca yeniden incelenmiştir.

Yeniden incelenen ve esas itibarıyla mezkûr Bakanlıkça uygun bulunan bu tasarıda, tüzüklerin hazırlanış süreleri, bâzı sanatlarda çıraklığa giriş için okuma - yazma bilmenin yeter sayılması, hizmet sektöründe yer alan meslekler, el ve ev sanatları gibi konuların kanun kapsamına alınması lüzumlu bulunmuştur.

Tasarının kapsamı:

6. Bölüm ve 68 ncu maddeyi ihtiva eden bu tasarıda:

1. Hangi iş kollarında çıraklık öğretimine yer verileceği,
 2. Çırak olacakların nasıl seçilip işe yerleştirilecekleri,
 3. Çıraklık sözleşmesi, çırağa ve işverene ne gibi vecibeler düştüğü,
 4. Çırakların yetiştirilmeleri,
 5. Kalfalık ustalık imtihan şekil ve kurulları,
 6. Kurulacak teşkilât,
 7. Ceza hükümler,
- Detaylı maddelerle belirtilmiştir.

Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarisına verilen oylarin sonucu

(Salt çoğunluk sağlanmıştır)

Üye sayısı : 183
 Oy verenler : 122
 Kabul edenler : 120
 Reddedenler : 2
 Çekinselerler : 0
 Oya katılmıyanlar : 61
 Açık üyelıklar : 0

[Kabul edenler]

TABİİ ÜYELER
 Emanullah Çelebi
 Suphi Karaman
 Kâmil Karavelioğlu
 Fahri Özdilek
 Selâhattin Özgür
 Ahmet Yıldız
ADANA
 M. Nuri Âdemoğlu
 M. Yılmaz Mete
 Mukadder Öztekin
 Mehmet Ünalđı
AFYON KARAHİSAR
 M. Kâzım Karaağaçlıoğlu
 Ahmet Karayığit
 Y. Kemal Şenocak
AMASYA
 Macit Zeren
ANKARA
 Turgut Cebe
 Turhan Kapanlı
 Yiğit Köker
 Mansur Ulusoy
 Mahmut Vural
 İsmail Yetiş
ANTALYA
 Mehmet Pırılı
 M. Akif Tekin
ARTVIN
 Fehmi Alpaslan
AYDIN
 Osman Saim Sarıgöllü
 Fikret Turhangil
BALIKESİR
 Enver Aka

Nejat Sarıcalı
BİLECİK
 Talât Oran
BOLU
 Rahmi Arıkan
 Sırrı Uzunhasanoğlu
BURDUR
 Ö. Faruk Kımaytürk
BURSA
 Şeref Kayalar
 Cahit Ortaç
 Saffet Ural
ÇANAKKALE
 Nahit Altan
 Ziya Termen
ÇANKIRI
 Hazım Dağlı
ÇORUM
 Alâeddin Çetin
 Safa Yalçuk
DIYARBAKIR
 Selâhattin Cizrelioğlu
EDİRNE
 Tahsin Banguoğlu
ELÂZİĞ
 Celâl Ertuğ
ERZURUM
 Osman Alihocagil
 Edip Somunoğlu
ESKİŞEHİR
 Gavsı Uçagök
GAZİANTEP
 Zeki İslâm
 Nizamettin Özgül
GİRESUN
 Sabahattin Orhon

GÜMÜŞANE
 Abbas Cilâra
HATAY
 M. Enver Bahadırık
İÇEL
 C. Tevfik Okyayuz
 Talip Özdoğay
İSTANBUL
 Mabrure Aksoley
 Şevket Akyürek
 M. Tekin Arıburun
 M. Halûk Berkol
 O. Zeki Gümüšoğlu
 Rifat Öztürkçene
 M. Cemal Yıldırım
İZMİR
 İzzet Birand
 Enis Kansu
 Cahit Okurer
 Hilmi Onat
 Nevzat Özerdemli
KARS
 Y. Ziya Ayrım
KASTAMONU
 Mehmet Çamlıca
KAYSERİ
 Hüsnü Dikeçligil
 Hüseyin Kalpaklıoğlu
KIRKLARELİ
 Ahmet Naci Arı
KIRŞEHİR
 Ali Rıza Ulusman
KOCAELİ
 Hikmet İşmen
 Lûtfi Tokoğlu

KONYA
 Sedat Çumrah
 Mustafa Dinekli
KÜTAHYA
 A. Orhan Akça
 İ. Etem Erding
MALATYA
 M. Zeki Tulunay
 Nüvit Yetkin
MANİSA
 Emin Açar
 Ferit Alpiskender
 Orhan Süersan
 Refik Ulusoy
MARAS
 Cenap Aksu
MARDİN
 Abdurrahman Bayar
MUĞLA
 İlyas Karaöz
 Haldun Mentçeoğlu
MUŞ
 İsa Hisan Bingöl
NİĞDE
 Kudret Bayhan
 Hüseyin Avni Göktürk
ORDU
 Eşref Ayhan
 Şevket Köksal
RİZE
 O. Meedi Agun
SAKARYA
 Osman Salihoğlu
SAMSUN
 H. Enver Işıklar
 Rıza Işıtan

Refet Rendeci
Fethi Tevetoğlu
SIİRT
Abdurrahman Kavak
SİNOP
Suphi Batur
SİVAS
Ahmet Çekemoğlu
Ziya Önder
Hulûsi Söylemezoğlu

TEKİRDAĞ
Hayri Mumcuoğlu
Cemal Tarlan
TOKAT
Ali Altuntaş
TRABZON
Ö. Lûtfi Hocaoğlu
Reşat Zaloğlu
TUNCELİ
Arslan Bora

URFA
Hasan Oral
UŞAK
Mehmet Faik Atayurt
YOZGAT
İsmail Yeşilyurt
ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan

Akif Eyidoğan
CUMHURBAŞKANIN-
CA SEÇİLEN ÜYELER
Cevat Açıkalın
Âmil Artus
Hasan Kangal
Enver Kök
N. Zerin Tüzün
Ragıp Üner
Suad Hayri Ürgüplü

[Reddedenler]

TABİİ ÜYE
Mehmet Özgünes

İSTANBUL
Ekrem Özden

[Oya katılmıyanlar]

TABİİ ÜYELER
Ekrem Acuner
Refet Aksoyoğlu
Mucip Ataklı
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Sami Küçük
Sezai O'Kan
M. Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat
Muzaffer Yurdakuler
ADIYAMAN
Halil Açar (İ.)
AĞRI
Salih Türkmen
ANKARA
Hıfzı Oğuz Bekata
AYDIN
İskender Cenap Ege
BALIKESİR
Mehmet Güler
Hasan Âli Türker
BİNGÖL
A. Hikmet Yurtsever

BİTLİS
Z. Nami Şerefhanoglu
(İ.)
BURSA
İ. Sabri Çağhyangil
(B.)
DENİZLİ
Hüseyin Atmaca
Ali Kemal Turgut
DİYARBAKIR
Azmi Erdoğan
ELÂZİĞ
Salim Hazerdağlı
ERZİNCAN
Fehmi Baysoy
ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu
ESKİŞEHİR
Ömer Ucuza
GİRESUN
M. İhsan Topaloğlu
HAKKÂRİ
Necip Seyhan (İ. Ü.)
HATAY
Mustafa Deliveli
İSPARTA
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL
M. Erdoğan Adalı
Fikret Gündoğan
İZMİR
Ömer Lûtfi Bozcalı
KARS
Sırrı Atalay (Bşk. V.)
Mehmet Hazer
KASTAMONU
Ahmet Nusret Tuna
KAYSERİ
Sami Turan
KONYA
Muhittin Kılıç
Muammer Obuz
Ahmet Onar
MARAS
Ahmet Tevfik Paksu
MARDİN
Abdülkerim Saraçoğlu
NEVŞEHİR
İ. Şevki Atasagun
(Başkan)
ORDU
Zeki Kumrulu

SAKARYA
Mustafa Tıgılı
SİVAS
Rifat Öçten
TOKAT
Zihni Betil
TRABZON
Ali Şakir Ağanoglu
URFA
İ. Etem Karakapıcı
VAN
Ferid Melen
YOZGAT
Sadık Artukmaç
ZONGULDAK
Tevfik İnci
CUMHURBAŞKANIN-
CA SEÇİLEN ÜYELER
Lûtfi Akadlı
Hidayet Aydın
Ömer Ergün
Sadi Koças
Osman Köksal
Cemal Madanoğlu
Nadir Nadi
Âdil Ünlü

Cumhuriyet Senatosu

GÜNDEMİ

37 NCI BİRLEŞİM

23 . 2 . 1967 Perşembe

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DIVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Anayasa Mahkemesine bir asıl üye seçimi.
2. — Yüksek Hâkimler Kuruluna iki asıl üye seçimi.
3. — Yüksek Hâkimler Kuruluna bir asıl ve bir yedek üye seçimi.

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

1. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız ve 6 arkadaşının, Millî Eğitim politikası ile ilgili bir genel görüşme açılması hususunda önergesi (8/15)

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞ- TIRILAN İŞLER

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Saymanlığının Mart - Nisan ve Mayıs 1965 aylarına ait hesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/11) (S. Sayısı : 879) [Dağıtma tarihi : 26 . 1 . 1967]
2. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Saymanlığının Haziran - Temmuz ve Ağustos 1965 aylarına ait hesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/12) (S. Sayısı : 880) [Dağıtma tarihi : 26 . 1 . 1967]
3. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Saymanlığının Eylül - Ekim ve Kasım 1965 aylarına ait hesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/13) (S. Sayısı : 881) [Dağıtma tarihi : 26 . 1 . 1967]

4. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Saymanlığının Aralık - 1965 ve Ocak - Şubat 1966 aylarına ait hesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/14) (S. Sayısı : 882) [Dağıtma tarihi : 26 . 1 . 1967]

5. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Saymanlığının Mart - Nisan ve Mayıs 1966 aylarına ait hesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/15) (S. Sayısı : 883) [Dağıtma tarihi : 26 . 1 . 1967]

6. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Saymanlığının Haziran - Temmuz ve Ağustos 1966 aylarına ait hesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/16) (S. Sayısı : 884) [Dağıtma tarihi : 26 . 1 . 1967]

7. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Saymanlığının Eylül - Ekim ve Kasım 1966 aylarına ait hesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/17) (S. Sayısı : 885) [Dağıtma tarihi : 26 . 1 . 1967]

8. — Cumhuriyet Senatosu Başkanlığının 1965 yılı kesinhesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/18) (S. Sayısı : 886) [Dağıtma tarihi : 26 . 1 . 1967]

9. — Cumhuriyet Senatosu Başkanlığının 1964 yılı kesinhesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/19) (S. Sayısı : 889) [Dağıtma tarihi : 30 . 1 . 1967]

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

Dönem : 1
Toplantı : 6

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 897

Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/329; Cumhuriyet Senatosu 1/724)

T. C.

*Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71/525-929*

17 . 2 . 1967

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 14 . 2 . 1967 tarihinde kararlaştırılan «Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı» ile gerekçesi ve eki cetvel ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

*Süleyman Demirel
Başbakan*

G E R E K Ç E

Birinci madde :

a) Tekel Genel Müdürlüğü memurlarından fiilen veznedarlık yapan başveznedar, veznedar, veznedar yardımcısı, muhasip ve ambar memurları ile mesul muhasiplere, sevk ve transit memurlarına adı geçen Genel Müdürlük Teşkilât Kanununun 30 ncu maddesinin (F) fıkrasına istinaden verilmekte olan kasa tazminatı için cari yıl bütçesinin ilgili tertibine konulmuş bulunan 725 000 liralık ödenğin yıl içinde vukubulan terfiler dolayısıyla kifayet etmeyeceği anlaşılmıştır.

Bu itibarla; Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçesinin 12.520 nei (Kasa tazminatı) maddesine 50 000 liranın eklenmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

b) 1966 yılı içinde memur ve hizmetlilerden emekliye ayrılmış bulunanlara verilmesi gereken (Emekli ikramiyesi) tertibine konulmuş bulunan ödenğin ihtiyacı karşılamıyacağı anlaşılmış bulunduğundan, 35.220 nei maddeye 255 000 liranın eklenmesine zaruret bulunmaktadır.

c) 7126 sayılı Sivil Savunma Kanunu gereğince eklenecek ödeneklerin % 1 ini teşkil eden 305 liranın 34.620 nei maddeye ilâvesi gerekmektedir.

İkinci madde :

Tekel Genel Müdürlüğünün çeşitli gelirlerinde bir artış meydana geleceği tahmin olduğundan, 305 305 liralık ek ödenğin mezkûr gelirle ilgili maddesine ilâvesi suretiyle karşılanması mümkün bulunmaktadır.

Bütçe Karma Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Bütçe Karma Komisyonu

Esas No. : 1/329

Karar No. : 68

21 . 2 . 1967

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısı ilgili Hükümet temsilcilerinin iştirakiyle incelendi ve görüşüldü :

Tasarı ile, Genel Müdürlüğün teşkilatında yıl içinde vukubulan terfiler dolayısıyla 12.520 neî kasa tazminatı maddesindeki 725 000 liranın yetmiyeceği anlaşıldığından 50 000 lira,

Emekliye ayrılan memur ve hizmetlilerin emekli ikramiyesinin karşılanması için 35.220 neî Emekli ikramiyesi maddesine 255 000 lira,

Eklenmesi istenilen 305 000 lira ödeneğın, 7126 sayılı Kanununun 37 neî maddesi gereğince konulması gereken % 01'i 305 liranın 34.620 neî maddeye,

Karşılık olarak 305 305 liranın da (B) işaretli cetvelin 63.300 neü çeşitli gelirler maddesine ilâvesi öngörülmektedir.

Kanun hükmünü ve hizmetin ifasını gerektiren değişiklik Komisyonumuzca yerinde görüldük, cetveli ile birlikte aynen kabul edilmiştir.

Öncelikle görüşülmek ve Genel Kurulum tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığına sunulur.

Başkan
Aydın
İ. Sezgin

Sözcü
Sakarya
N. Bayar

Kâtip
Bolu
H. İ. Cop

Adıyaman
M. A. Atalay

Ankara
H. T. Toker

Balıkesir
E. Gürelî

Balıkesir
F. İslımyeli

Cumhurbaşkanınca S. Ü.
R. Üner

Çanakkale
Ş. İnan

Çorum
A. Çetin

Edirne
İ. Ertem

Giresun
İ. E. Kılıçoğlu

İçel
C. T. Okyayuz

İstanbul
M. Güven

Kayseri
A. A. Hacırpaşaoğlu

Kocaeli
L. Tokoğlu

Konya
M. N. Kalaycıoğlu

Niğde
H. Özalp

Rize
O. M. Agun

Rize
E. Y. Akçal

Trabzon
A. Ş. Ağanoğlu

Trabzon
A. İ. Birincioğlu

Trabzon
A. R. Uzuner

Yozgat
İ. Yeşilyurt

HÜKÜMET TASARISI

Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/3) işaretli cetvellerin ilişik (1) sayılı cetvelde yazılı tertiplerine 305 305 lira ek ödenek verilmiştir.

MADDE 2. — Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı (B) işaretli cetvelin 63.000 (Çeşitli gelirler ve cezalar) bölümünün 63.000 (Çeşitli gelirler) maddesine 305 305 lira eklenmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanları yürütür.

14 . 2 . 1967

Başbakan	Devlet Bakanı
<i>S. Demirel</i>	<i>R. Sezgin</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>K. Ocak</i>	<i>A. F. Alişan</i>
Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı
<i>H. Dinçer</i>	<i>A. Topaloğlu</i>
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı
<i>F. Sükan</i>	<i>İ. S. Çağlayangil</i>
Maliye Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
<i>C. Bilgehan</i>	<i>O. Dengiz</i>
Bayındırlık Bakanı	Ticaret Bakanı
<i>E. Erdinç</i>	<i>S. T. Müftüoğlu</i>
Sağ. ve Sos. Y. Bakanı	Güm. ve Tekel Bakanı
<i>E. Somunoğlu</i>	<i>İ. Tekin</i>
Tarım Bakanı	Ulaştırma Bakanı
<i>B. Dağdaş</i>	<i>S. Öztürk</i>
Çalışma Bakanı	Sanayi Bakanı
<i>A. N. Erdem</i>	<i>M. Turgut</i>
En. ve Ta. Kay. Bakanı	Turizm ve Ta. Bakanı
<i>İ. Deriner</i>	<i>N. Kürşad</i>
İmar ve İskân Bakanı	Köy İşleri Bakanı
<i>H. Menteseoğlu</i>	<i>S. O. Avcı</i>

BÜTÇE KARMA KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

Tekel Genel Müdürlüğü 1966 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarıya bağlı (1) sayılı cetvel aynen kabul edilmiştir.

(Tasarıya bağılı cetvel)

[1] SAYILI CETVEL

Bölüm	Madde	Ödeneğın çeşidi		Lira Eklenen
			(A/1)	
12.000		PERSONEL GİDERLERİ	Bölüm toplamı	50 000
		TAZMİNATLAR		
	12.520	Kasa tazminatı		50 000
			(A/3)	
34.000		MALİ TRANSFERLER	Bölüm toplamı	305
		FONLARA KATILMA VE ÖDEMELER		
	34.620	7126 sayılı Kanununun 37 nci maddesi gereğince Sivil Savunma Fonu karşılığı		305
35.000		SOSYAL TRANSFERLER	Bölüm toplamı	255 000
		EMEKLİ SANDIĞINA ÖDEMELER		
	35.220	Emekli ikramiyesi		255 000
			(A/3) Toplamı	255 305
			Genel Toplam	305 305

